DE KINDEREN VAN KAPITEIN GRANT

ZUID-AMERIKA

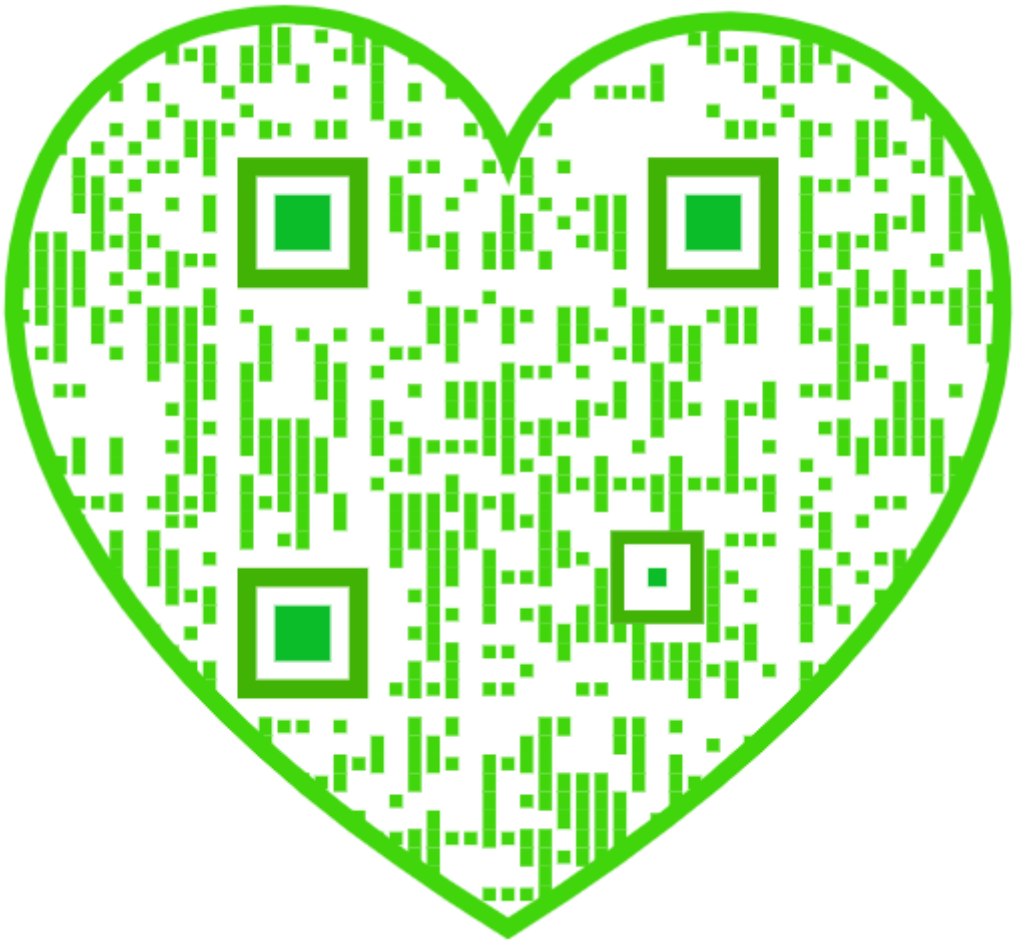

DE KINDEREN VAN KAPITEIN GRANT

(ZUID-AMERIKA)

EERSTE EN TWEEDE DEEL

VAN JULES VERNE

zijn eveneens verkrijgbaar :

1. Vijf weken in een luchtballon.
2. Eldorado en het Monsterkanon van Staalstad.
3. Het zwarte Goud.
4. 20.000 Mijlen onder Zee (Oostelijk halfrond).
5. 20.000 Mijlen onder Zee (Westelijk halfrond).
6. De Reis om de Wereld in 80 dagen.
7. Keraban de Stijfhoofdige.
8. De Reis naar de Maan.
9. Michael Strogoff de Koerier van den Czaar.
10. Naar het Middelpunt der Aarde.
11. De Kinderen van Kapitein Grant (Zuid-Amerika).
12. De Kinderen van Kapitein Grant (Australië).
13. De Kinderen van Kapitein Grant (Stille Zuidzee).
14. De Luchtschipbreukelingen.
15. Een Loterijbriefje.
16. De Overrompeling eener Plantage.
17. De zwarte kreek van Texar.
18. Leerschool voor Robinsons.
19. Het geheimzinnige Eiland (De Verlatene).
20. Avonturen van drie Russen en drie Engelschen.

JULES VERNE

DE KINDEREN VAN KAPITEIN GRANT

(ZUID-AMERIKA)

OPNIEUW VERTAALD
DOOR J. FEITSMA

GEÏLLUSTREERD DOOR F. S. BALJON

HOLLANDSCH UITGEVERSFONDS, AMSTERDAM
1941

INHOUD

Hoofdstuk		Bladz.
I.	De haaivisch	7
II.	De drie documenten	14
III.	Malcolm-Castle	23
IV.	Een voorstel van lady Glenarvan	28
V.	Het vertrek van de *Duncan*	35
VI.	De reiziger van hut nummer zes	41
VII.	Een professorale verstrooidheid	49
VIII.	Een aanwinst voor de expeditie	54
IX.	De Zeestraat van Magelhaen	61
X.	Zeven en dertig graden zuiderbreedte	69
XI.	Door Chili	79
XII.	Vier duizend meter boven den zeespiegel	86
XIII.	De verdwijning van Robert	93
XIV.	Een wonderbaarlijk schot	101
XV.	Het Spaansch van professor Paganel	107
XVI.	De Rio Colorado	114
XVII.	De Pampa's	124
XVIII.	Op zoek naar drinkwater	133
XIX.	De roode wolven	142
XX.	De Argentijnsche Pampa's	155
XXI.	Het fort Independance	163
XXII.	De vloedgolf	172
XXIII.	Waar men een vogelenleven leidt	181
XXIV.	Dat een vervolg is op het voorafgaande	189
XXV.	Tusschen water en vuur	193
XXVI.	De Atlantische Oceaan	198

EERSTE DEEL

EERSTE HOOFDSTUK.

De Haaivisch.

Begunstigd door een stevige noordwester bries, kliefde op 26 Juli 1864 een prachtige stoomjacht de golven van het Noordkanaal. Op den boegspriet woei fier de Engelsche vlag, terwijl aan den grooten mast een blauwe wimpel wapperde, waarop de letters E. G. in goud geborduurd waren; deze letters werden gedekt door een eveneens in goud geborduurden hertogskroon. Dit jacht, de *Duncan,* was het eigendom van lord Clenarvan, een der zestien Scotsche pairs, die in het Hoogerhuis zitting hebben en tevens een der voornaamste leden der „Royal-Thames-Yacht-Club," de deftigste club van het Vereenigde Koninkrijk.

Aan boord bevonden zich lord Edward Glenarvan, zijn jeugdige echtgenoote, lady Helena, en zijn neef, majoor Mac Nabbs.

De *Duncan* was eerst kort geleden van stapel geloopen en maakte thans, eenige mijlen buiten de kust van de Golf van Clyde, haar eerste proeftocht. Men was nu op weg naar huis, d.w.z. naar Glasgow en het eiland Arran was reeds aan den horizont zichtbaar, toen de matroos, die in het kraaiennest op den uitkijk zat, een reusachtigen visch signaleerde, welke in het kielwater van het jacht zwom. De gezagvoerder van het vaartuig, kapitein John Mangles, liet lord Edward onmiddellijk van deze gebeurtenis op de hoogte stellen. Deze kwam met den majoor terstond op de commando brug en vroeg den kapitein, wat hij wel van het dier dacht.

„Ik geloof stellig, mylord, dat het een flinke haaivisch is."

„Wat!" riep lord Glenarvan, „in deze wateren een haaivisch?"

„Er valt niet aan te twijfelen, mylord. Deze haaivisch behoort tot een soort, welke men in alle zeeën en onder

alle breedte graden aantreft. Het is een z.g.n. Balansvisch. Indien mylord toestemming wil geven en indien lady Helena eens een zeldzame jacht wil aanschouwen, dan zullen wij weldra weten waaraan wij ons te houden hebben."

„Wat denk jij er van, Mac Nabbs?" vroeg lord Glenarvan terwijl hij zich tot zijn neef wendde. „Zullen wij het avontuur eens wagen?"

„Ik leg mij geheel neer bij jouw inzicht," antwoordde de majoor bedaard.

„Bovendien," hernam John Mangles, „kan men deze verschrikkelijke roofdieren nooit voldoende vervolgen. Laat ons van de gelegenheid gebruik maken, en indien mylord het goed vindt, zal het niet alleen een prachtig schouwspel, maar tevens een goede daad zijn."

„Welnu John, ga dan maar je gang."

Met deze woorden gaf de Scotsche edelman verlof tot de jacht op het monsterdier.

Hij riep een der matrozen en gaf deze bevel, lady Helena van de jacht op de hoogte te stellen. Een paar minuten later voegde zij zich bij haar echtgenoot op de commandobrug.

De zee was spiegelglad, zoodat men in staat was, elke beweging van het monsterdier, dat beurtelings onderdook en aan de oppervlakte kwam, gemakkelijk gade te slaan.

De jacht nam een aanvang. De matrozen begonnen een lang en stevig koord over boord te werpen, aan welks eene uiteinde zich een dubbele haak met een stuk spek er aan bevond, terwijl het andere uiteinde aan den grooten mast was bevestigd. Ofschoon het dier zich nog op een afstand van ongeveer vijftig meter bevond, rook het toch reeds het hem aangeboden aas. Met forsche slagen van zijn machtige vinnen, naderde het snel het jacht. Men zag hoe het met deze vinnen, die aan de uiteinden grijs en aan den onderkant zwart zijn, de golven geweldig beukte, terwijl het door een aanhangsel van zijn staart horizontaal op het water bleef liggen. Naar mate de monstervisch naderbij kwam, werden zijn van begeerte uitpuilende oogen duidelijker zichtbaar en als hij af en toe zijn vervaarlijke bek opende, dan werden vier rijen reusachtige tanden zichtbaar. Zijn kop was breed en had veel weg van een hamerkop aan een steel. John

Mangles had zich niet vergist: het was inderdaad de beruchte Balansvisch, bij de bewoners der zuid-Fransche kusten meer bekend onder den naam Jodenvisch.

De passagiers en de bemanning der *Duncan* volgden met de grootste belangstelling iedere beweging van het monsterdier. Weldra was de haak met het stuk spek er aan, binnen het bereik van zijn bek; de haai ging op zijn rug liggen om beter op het aas te kunnen toehappen en het volgende oogenblik was het tusschen zijn geweldige kaken verdwenen. Door deze beweging sloeg het zich zelf aan den haak vast. Hiervan maakten de matrozen der *Duncan* gebruik, om door middel van een takel het touw in te halen.

Men zal begrijpen dat het dier heftig tegenspartelde toen het zich buiten zijn natuurlijk element zag rukken. Men wist hem echter tot bedaren te brengen, door een lus om zijn staart te werpen, waardoor het in zijn bewegingen verlamd werd. Enkele minuten later werd het boven de verschansing geheschen en op dek geworpen. Onmiddellijk kwam een der zeelieden met de noodige voorzichtigheid naderbij en hieuw met een paar fiksche bijlslagen den staart van het vreeselijke dier af.

Hiermede was de jacht op het monsterdier afgeloopen; de wraakneming der matrozen was bevredigd maar niet hun nieuwsgierigheid. Het is n.l. een oud zeemansgebruik, de maag van een gevangen haaivisch aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen. De vraatzucht dezer dieren is bij de meeste zeelieden bekend en de matrozen der *Duncan* rekenden er op, in de maag van het pas gevangen monster een of andere verrassing te vinden; we zullen terstond zien, in hoe verre deze berekening uitkwam.

Lady Helena, die dit bloedig onderzoek niet wilde bijwonen, keerde weer naar haar kajuit terug. De haai ademde nog; hij was ruim drie meter lang en woog minstens zeshonderd pond. Deze afmetingen en dit gewicht behoeven onze lezers niet te verwonderen; er zijn haaivisschen die grooter en ook zwaarder zijn; maar indien de Balansvisch niet tot de grootste der verschillende haaisoorten gerekend wordt, dan wordt hij toch in ieder geval als een der gevaarlijkste beschouwd.

Weldra had men den buik van het monster door mid-

del van een paar flinke bijlslagen geopend. De haak was tot in de maag doorgedrongen, die overigens geheel leeg scheen. Men leidde daaruit af, dat het dier reeds geruimen tijd gevast had en reeds wilden de teleurgestelde matrozen de brokken in zee werpen, toen de aandacht van den bootsman getrokken werd door een lomp voorwerp, dat stevig in de ingewanden vast zat.

„Wat zou dat voor een ding zijn," riep de bootsman.

„Dat," antwoordde een der matrozen, „dat is een stuk rots, waarmee de haai zijn laatste diner heeft gedaan."

„Je weet er niets van," hernam de andere. „Dit voorwerp is niet anders dan een stangkogel, dien de haai in den buik heeft gekregen, maar nog niet heeft kunnen verteren.

„Houdt je mond, domkoppen," riep Tom Austin, de eerste stuurman; „zien jullie dan niet, dat deze haai een leelijke dronkenlap was en het de wijn met de flesch heeft opgeslokt, om vooral niets van het kostbaarste vocht op aarde verloren te laten gaan?"

„Wat," riep lord Glenarvan, „had deze haai een flesch in de maag?"

„Een echte flesch, mylord," antwoordde de stuurman. „Maar men kan wel zien, dat deze flesch niet direct uit den wijnkelder komt."

„Welnu, Tom," hernam lord Glenarvan, „haal die flesch dan met de grootste voorzichtigheid te voorschijn; op zee gevonden flesschen bevatten dikwijls gewichtige documenten."

„Denk je dat?" vroeg de majoor.

„Ik denk tenminste, dat zoo iets gebeuren kan," was het antwoord van den edelman.

„Ik wil je niet tegenspreken, Edward. Misschien bevat deze flesch wel een of ander geheim."

„Dat zullen we spoedig te weten komen, beste neef. Welnu Tom, hoe staat het er mee?"

„Hier is het, mylord," antwoordde de stuurman, terwijl hij lord Glenarvan een voorwerp toonde, dat hij met veel moeite uit de maag van het dier te voorschijn had gehaald.

„Prachtig," zei Glenarvan. "Maak dat vieze ding eerst schoon en breng het dan in de kajuit.

Tom gehoorzaamde en de flesch, welke onder zulke

vreemde omstandigheden gevonden was, werd op de kajuitstafel neergezet, waar omheen reeds lord Glenarvan, majoor Mac Nabbs, kapitein John Mangles en lady Helena hadden plaats genomen; want zooals met zegt, is iedere vrouw van nature een weinig nieuwsgierig.

Op zee is ieder voorval van de grootste beteekenis; in de kajuit heerschte gedurende eenige oogenblikken een aandachtige stilte. Met de grootste oplettendheid bekeken de aanwezigen het broze voorwerp. Bevatte het 't geheim van een vreeselijke ramp of slechts een belanglooze mededeeling, door een werklooze zeeman aan de speelsche golven toevertrouwd?

Lang kon men echter niet in het onzekere blijven; men wilde zoo gauw mogelijk weten, waaraan men zich te houden had. Lord Glenarvan begon met het onderzoek, dat hij zoo voorzichtig als een politiecommissaris verrichtte; de Scotsche edelman had groot gelijk, daar soms een schijnbaar onbeduidende kleinigheid, vaak van groot gewicht kan zijn.

Alvorens haar aan een inwendig onderzoek te onderwerpen, werd de flesch eerst uitwendig onderzocht. Zij had een nauwe hals, waaraan nog een stuk verroest ijzerdraad zat; het dikke glas, dat gemakkelijk aan een drukking van eenige atmospheren weerstand zou kunnen bieden, verried duidelijk, dat deze flesch in Midden-Frankrijk vervaardigd was. Met deze flesschen slaan de wijnbouwers van Ai of Epernay gemakkelijk den poot van een stoel af zonder dat er de minste barst in het glas te zien is. Deze omstandigheid was waarschijnlijk de oorzaak, dat de flesch, welke daar thans op de kajuitstafel der *Duncan* stond, zonder veel hinder een lange omzwerving had kunnen doorstaan.

„Een flesch van de firma Cliquot," merkte de majoor bedaard op.

„Mijn waarde majoor," liet lady Helena zich hooren, „het komt er minder op aan, of deze flesch door de firma Cliquot vervaardigd is, als wij niet weten, vanwaar zij thans komt."

„Dat zullen we spoedig weten, lieve Helena," zei lord Glenarvan. „We hebben nu reeds kunnen vaststellen, dat zij een verre reis achter den rug heeft. Zie maar eens naar de stoffen die de flesch bedekken, en die onder den

invloed van het zeewater geheel versteend zijn. Dit voorwerp dreef reeds lang aan de oppervlakte van den oceaan rond, alvorens het een schuilplaats vond in de maag van den haaivisch."

„Ik deel geheel je meening, Edward," sprak de majoor.

„Juist door de bescherming dezer versteende massa, heeft de flesch het zoo lang kunnen uithouden."

„Maar van waar komt zij toch?" vroeg lady Helena.

„Nog een oogenblikje, lieve Helena; met flesschen moet men geduldig zijn. Ik zou me al sterk vergissen, indien deze geen antwoord gaf op al de vragen, die wij haar stellen.

Terwijl hij deze woorden sprak, begon lord Edward de versteende stoffen van de flesch-hals af te krabben; weldra werd de kurk zichtbaar, die echter sterk beschadigd bleek; het zeewater scheen er geen goed aan te hebben gedaan.

„Dat is erg jammer," sprak Glenarvan. „Indien er papieren in deze flesch zijn, dan zullen ze waarschijnlijk in een zeer slechten toestand verkeeren."

„Dat is inderdaad te vreezen,"meende de majoor.

„Ik wil er nog aan toevoegen," vervolgde lord Glenarvan, „dat deze slecht gesloten flesch weldra had moeten zinken, indien de haai haar niet had ingeslikt en dat we het toeval gelukkig moeten prijzen, waardoor zij bij ons aan boord is gekomen."

„Volkomen juist," merkte kapitein John Mangles op. „Het ware echter te wenschen geweest, dat we de flesch in volle zee op een bepaalde lengte en breedtegraad hadden gevonden. Door berekening der lucht- en zeestroomingen hadden we dan kunnen nagaan, welke weg zij had afgelegd; met een brievenbesteller, zooals deze haai, weet men niet, waaraan men zich te houden heeft, daar deze monsters tegen wind en stooming in zwemmen."

„We zullen wel zien," meende lord Glenarvan.

Aldus sprekende, had hij behoedzaam de kurk van de flesch verwijderd; op het zelfde oogenblik verspreidde zich een sterke zoutlucht door de kajuit.

„Welnu?" vroeg lady Helena.

„Ja," sprak haar echtgenoot, „ik heb mij niet vergist; er zitten werkelijk papieren in deze flesch."

„Papieren! Documenten?" riep lady Helena.

„Zij schijnen echter door het vocht verteerd te zijn; tenminste, ze kleven aan de binnenwanden van de flesch vast, zoodat het vrijwel onmogelijk is, ze er onbeschadigd uit te verwijderen.

„Sla haar stuk," stelde de majoor voor.

„Ik zou haar liever heel houden," antwoordde lord Glenarvan.

„Ik ook," meende de majoor.

„Daar de inhoud kostbaarder is dan het omhulsel, stel ik voor, het laatste aan het eerste op te offeren," sprak lady Helena.

„Indien mylord er den hals maar afslaat dan is het voldoende," mengde zich nu ook de gezagvoerder van het vaartuig in het gesprek. „Mylord kan het document er dan gemakkelijk uithalen, zonder het te beschadigen."

„Probeer het eens, Edward," riep lady Helena haar echtgenoot toe.

Er was geen andere oplossing mogelijk, en alhoewel zeer tegen zijn zin, besloot lord Glenarvan ten slotte den hals der kostbare flesch stuk te slaan. Gemakkelijk ging dit echter niet, daar men een hamer noodig had, om het granietharde bekleedsel te kunnen breken. Weldra vielen de brokken glas op den grond en nu kwamen ook verscheidene kleine stukjes papier te voorschijn, die aan elkaar vastgeplakt zaten. Glenarvan haalde ze behoedzaam uit de flesch, scheidde ze van elkaar, en legde ze voor zich op tafel neer, terwijl lady Helena, de majoor en de kapitein zich om hem verdrongen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

De drie documenten.

Op deze, door het zeewater half vernielde stukjes papier waren nog slechts enkele woorden zichtbaar; bijna onleesbare overblijfselen van zoo goed als geheel uitgewischte regels. Gedurende enkele minuten onderzocht lord Glenarvan ze met de grootste zorgvuldigheid; hij

draaide ze in alle richtingen, hield ze tegen het daglicht, onderzocht de geringste sporen van het schrift dat het zeewater niet had uitgewischt en keek tenslotte naar zijn vrienden, die hem vol verwachting aanstaarden.

„We hebben hier te doen, met drie verschillende documenten," begon hij langzaam. „Waarschijnlijk drie afschriften van hetzelfde document, in drie verschillende talen, het Duitsch, het Fransch en het Engelsch, overgezet. De paar woorden, die nog leesbaar zijn, laten daarover geen enkele twijfel."

„Maar die woorden zullen toch bij elkaar wel een verstaanbare zin vormen, nietwaar?" vroeg lady Helena.

„Het is uiterst moeilijk, daarover nu reeds een vaste meening uit te spreken, lieve Helena. De woorden op de drie documenten zijn niet meer volledig."

„Misschien dat ze elkaar aanvullen," meende de majoor.

„Deze kans bestaat inderdaad," merkte kapitein John Mangles op. „Het zou onmogelijk zijn, dat het zeewater de regels precies op dezelfde plaatsen heeft uitgewist. Indien we ze dus met elkaar vergelijken en aanvullen, dan zullen we ten slotte wel een verstaanbaar zin krijgen.

„Dat zullen we inderdaad dóen," antwoordde lord Glenarvan. „Maar laat ons stelselmatig te werk gaan en met het Engelsch document beginnen."

De woorden en woordgedeelten op dit.document waren als volgt gerangschikt:

	62		*Bri*	gow
sink				*stra*
		aland		
skipp			*Gr*	
			tha monit	*of long*
and				*ssistance*
	lost			

„Daarmee worden we nog niet veel.wijzer," merkte de majoor spijtig op.

„In ieder geval is het goed Engelsch," antwoordde daarop de kapitein.

„Daaromtrent bestaat geen enkele twijfel," sprak lord Glenarvan; „de woorden *sink, aland, and en lost* zijn volledig; *skipp* is zeer waarschijnlijk een gedeelte van het woord skipper; verder is er sprake van een zekere heer *Gr,* waarmede zonder twijfel den kapitein van het verongelukte schip bedoeld wordt. (1) Om niet te spreken van de woorden *monit* en *ssistance,* waarvan de beteekenis duidelijk genoeg is."

„Dat is reeds heel veel," riep lady Helena.

„Ongelukkigerwijze ontbreken er eenige regels geheel en al," merkte de majoor op.

„Die we zonder twijfel gemakkelijk genoeg zullen vinden," liet lord Glenarvan er onmiddellijk op volgen.

„Dat geef ik gaarne toe," antwoordde de majoor, die het steeds en met iedereen geheel eens was. „Ik zou slechts willen weten, beste Edward, op welke manier je die denkt te vinden."

„Door het eene document met het andere te vergelijken en aan te vullen!"

„Laat ons dat eens probeeren," stelde lady Helena voor. Het tweede stuk papier was sterker beschadigd dan het eerste en bevatte slechts enkele alleen staande woorden, welke aldus gerangschikt waren:

7 Juni *Glas*
zwei *atrosen*
graus
bringht ihnen

Nauwelijks had John Mangles een blik op dit document geworpen of hij riep:

„Dat is Duitsch!"

---

(1) De woorden *sink, aland, and* en *lost* beteekenen respectievelijk: *zinken, aan land, en, verloren. That* beteekent dit, terwijl *skipper* de titel is van een Engelsch kapitein ter koopvaardij. *Monit* en *ssistance,* waarvan de Nederlandsche vertaling *document* en *hulp* is.

„Ken jij die taal, beste John?" vroeg lord Glenarvan.

„Vloeiend mylord," antwoordde de kapitein der *Duncan.*

„Wil je ons dan vertellen, wat deze woorden beteekenen waarde vriend."

De kapitein onderzocht het document lang en nauwkeurig en verklaarde:

„Allereerst kennen wij nu den datum, waarop het voorval plaats vond, n.l. op den 7en Juni. Dit voegende bij het cijfer 62, dat op het Engelsche document voorkomt, geeft ons als resultaat *7 Juni,* 1862.

„Uitstekend!" riep lady Helena. „Ga zoo verder vriend John!"

„Op denzelfden regel vinden we de letters *Glas;* brengen we die in verband met het op het eerste document voorkomende *gow,* dan krijgen we het woord *Glasgow.* Het gaat dus hoogst waarschijnlijk om een schip, dat in Glasgow thuis hoort."

„Ik ben het geheel met onzen kapitein eens," sprak de majoor.

„De tweede regel van het document ontbreekt geheel en al," vervolgde John Mangles. Maar op den derden regel vind ik twee zeer belangrijke woorden: n.l. *zwei,* hetgeen *twee* beteekent en *atrozen,* of beter gezegd *Matrosen,* het Duitsche woord voor matrozen."

„Er zou dus sprake zijn van een kapitein en twee matrozen, nietwaar John?" vroeg lady Helena.

„Hoogst waarschijnlijk," antwoordde lord Glenarvan in plaats van den kapitein.

„Ik moet eerlijk bekennen," vervolgde John Mangles, „dat het woord *graus* me eenigszins in verlegenheid brengt. Ik weet werkelijk niet, hoe ik het vertalen moet. Misschien dat het derde document ons daaromtrent meer zal vertellen. Wat de twee laatste woorden betreft, daarvan is de beteekenis niet moeilijk te raden. *Bringht ihnen* beteekent *brengt hen* en indien men deze woorden in verband brengt met het eveneens op den zevenden regel van het Engelsche document voorkomende woord *assistance* of *hulp,* dan treedt de zin *„brengt hen hulp"* vanzelf naar voren."

„Ja, brengt hen hulp!" riep lord Edward. „Maar waar bevinden zich die ongelukkigen? Tot nog toe is ons niets

bekend van de plaats, waar zich het ongeluk heeft afgespeeld."

„Hopelijk is het Fransche document in dit opzicht duidelijker," zei lady Helena.

„Welnu laat ons dan eens zien, wat het Fransche document te vertellen heeft. Daar wij allen deze taal machtig zijn, zal het onderzoek heel wat gemakkelijker gaan."

Ziehier een nauwkeurige weergave van het Fransche document.

troi *ats* *tanni*
gonie
abor
contin *pr* *cruel* *indi*
jeté *ongit*
et 37° 11 *lat*

„Daar zijn cijfers," riep lady Helena. „Ziet heeren, daar staan cijfers!"

„Laat ons de zaak methodisch behandelen," sprak lord Glenarvan. „We zullen beginnen met het begin. Het eerste woorde van het Fransche document, *troi,* beteekent *drie;* het tweede is een gedeelte van het woord *mats,* hetgeen *masten* of *master* wil zeggen; voegen we het bij het eerste woord *drie,* dan krijgen we vanzelf het koppelwoord *drie-master,* een schip waarvan den naam ons reeds bekend is door de brokstukken *Bri* en *tannia* op de twee eerste documenten: de *Britannia* dus. Van de twee laatste woorden, *gonie* en *austral* weten we slechts wat het laatste beteekent, n.l. *zuidelijk halfrond.*"

„Dit is reeds een zeer belangrijke vondst," riep kapitein Mangles uit. „De schipbreuk heeft plaats gevonden op het zuidelijk halfrond."

„Dat is een zeer rekbaar begrip," meende de majoor.

„Ik ga verder," hernam lord Glenarvan. „Het woord *abor* is de stam van het werkwoord *aborder,* hetgeen *aanlanden* beteekent. De ongelukkigen zijn dus ergens

aan land gegaan of zullen dit probeeren. Maar waar? *Contin?* Dit kan *continent* of *vasteland* beteekenen. Dan zie ik het woord *cruel...*"

„*Cruel, wreed!*" riep John Mangles. „Maar hiermede hebben we een verklaring voor het Duitsche woord *graus* of *grausam,* hetgeen eveneens *wreed* beteekent."

„Verder, beste vrienden, verder!" sprak lord Glenarvan, die zich meer en meer opwond, naarmate de beteekenis van het document duidelijker werd. „*Indi,* zou dat soms *Indië* beteekenen, op welks kusten de schipbreukelingen geworpen zijn? En het woord *ongit?* Aha, dat wil natuurlijk zeggen: *longitude* of *lengtegraad.* En daar hebben we ook al breedtegraad: *latitude* of breedtegraad. Zeven en dertig graden, elf minuten zuider-breedte. Eindelijk dan een nauwkeurige aanwijzing.

„Maar de lengtegraad ontbreekt ons," merkte de majoor op.

„Men kan niet alles verlangen, waarde neef," antwoordde lord Glenarvan. „De kennis van den breedtegraad is reeds een waardevol bezit. Dit Fransche document is het meest volledige van alle drie. De drie documenten zijn klaarblijkelijk van den zelfden inhoud, daar zij alle drie hetzelfde aantal regels bevatten. Wij moeten ze dus in een taal te zamen voegen en in die eene taal de meest voor de hand liggende beteekenis zoeken."

„En in welke taal wil je dat doen?" vroeg de majoor. In het Fransch, Engelsch of Duitsch?"

„Natuurlijk in het Fransch, daar het Fransche document de meest volledige en meest belangrijke mededeelingen bevat."

„Mylord heeft volkomen gelijk," merkte John Mangles op. „Bovendien, zijn wij allen met de Fransche taal volkomen op de hoogte."

„Dat is afgesproken. Ik zal het document samenstellen door de overblijfselen van de woorden en afgebroken zinnen te vereenigen met in achtneming van de ruimten waardoor ze gescheiden zijn en met aanvulling dier woorden, welker beteekenis geen enkele twijfel laat. We zullen daarna alles met elkaar vergelijken en daarop onze gevolgtrekkingen bouwen."

Glenarvan nam pen en papier en enkele oogenblikken

later toonde hij zijn vrienden het volgende, door hem opgemaakte document:

7 juin 1862 trois-mats Britannia Glasgow
sombré gonie austral
á terre deux matelots
capitaine Gr abor
contin pr cruel indi
jeté ce document de longitude
et 37° 11' de latitude Portez-leur secours
perdus

Of in Nederlandsche vertaling:

7 Juni 1862 driemaster Britannia Glasgow
gezonken gonie zuidelijk halfrond
aan land twee matrozen
kapitein Gr te bereiken
vastland gev wreede Indi
dit document geworpen lengte
en 37° 11' breedte Brengt hen hulp
verloren

Op dit oogenblik kwam een der matrozen in de kajuit en deelde den kapitein mede, dat de *Duncan* de Golf van Clyde invoer; de eerste stuurman verzocht de bevelen van den gezagvoerder.

„Wat is mylord van plan?" vroeg John Mangles, terwijl hij zich tot lord Glenarvan richtte.

„Ik wensch zoo spoedig mogelijk Dumbarton te bereiken, beste John. Terwijl lady Helena naar Malcolm Castle terug keert, reis ik naar Londen, om het document aan de Admiraliteit voor te leggen.

De kapitein gaf den matroos de desbetreffende bevelen voor den eersten stuurman.

‚En nu beste vrienden, zullen we onze onderzoekingen voortzetten!" hernam Edward. .‚Wij zijn hier op het

spoor van een ontzettende ramp. Het leven van eenige mannen hangt geheel af van ons beleid. Laten we dus al onze schranderheid aanwenden, om dit raadsel op te lossen."

„Wij zijn allen geheel tot je dienst, beste Edward," sprak lady Helena.

„Welnu, dan, om te beginnen moeten we drie verschillende dingen in het oog houden: ten eerste de dingen die we weten; ten tweede de dingen die we kunnen raden en ten derde de dingen die ons onbekend zijn. Wij weten, dat op 7 Juni 1862 de driemaster *Britannia* van Glasgow, gezonken is. Wij weten eveneens, dat de kapitein en twee matrozen dit document op 37° 11' zuiderbreedte in zee hebben geworpen en dat ze hulp vragen."

„Volkomen juist," merkte de majoor op.

„Wat kunnen we met eenige zekerheid raden?" vervolgde lord Glenarvan. „Ten eerste, dat de schipbreuk op het zuidelijk halfrond heeft plaats gevonden. In verband hiermede vestig ik uw aandacht op het woord *gonie.* Is dat niet reeds een duidelijke aanwijzing van het land waarvan deze letters een naamgedeelte vormen?"

„Patagonië!" riep lady Helena.

„Ongetwijfeld."

„Wordt Patagonië door den 37en breedtegraad doorsneden?" vroeg de majoor.

„Dat is gemakkelijk na te gaan," sprak John Mangles, terwijl hij een kaart van Zuid-Amerika op tafel uitspreide.

„Juist. Patagonië wordt door den 37en breedtegraad doorsneden. Hij snijdt Araucanië, loopt over de Pampa's door het noordelijk gedeelte van Patagonië en bereikt vervolgens den Atlantischen Oceaan."

„Prachtig; laat ons nu verder gaan. De kapitein en twee matrozen *bereiken!...* Wat bereiken zij? *Vastl...* vastland; begrepen? Een vastland en dus geen eiland! Dan vinden we nog drie letters, die helaas maar al te duidelijk zijn: *gev.* De ongelukkigen zijn dus *gevangen!* Door wie zijn zij gevangen? Door *wreede Indianen.* Is het u thans duidelijk? Springen deze woorden niet als van zelf in het oog en nemen zij niet de ruimten in, welke op de beschadigde documenten open zijn gebleven?"

Glenarvan sprak met een heilige overtuiging. Uit ge-

heel zijn houding, uit al zijn gebaren sprak een absoluut vertrouwen, een vertrouwen, dat zich terstond aan zijn toehoorders mededeelde. Evenals hij, riepen allen, zonder eenige uitzondering: „Ja, het is maar al te duidelijk."

Na eenige minuten pauze, vervolgde lord Edward:

„Al deze veronderstellingen komen mij zeer aannemelijk voor, beste vrienden. Het staat voor mij vast, dat de schipbreuk op de kusten van Patagonië heeft plaats gevonden. Bovendien zal ik in Glasgow onderzoeken, welke bestemming het schip *Britannia* had. Dan zullen we tevens weten, of het werkelijk in die buurt geweest is."

„O," meende John Mangles. „Mylord behoeft dit niet in Glasgow te onderzoeken. Ik heb een jaargang van de *Mercantile and Shipping Gazette* aan boord, die ons alle gewenschte inlichtingen zal verstrekken."

„Laat maar eens zien, beste John," verzocht lady Helena.

John Mangles haalde een stapel kranten van het jaar 1862 voor den dag en begon er vlug in te bladeren. Weldra had hij gevonden wat hij zocht en verklaarde met een zeker voldoening:

„30 Mei 1862. Peru! Van Callao met een lading naar Glasgow, *Britannia,* kapitein Grant!"

„Grant!" riep lord Glenarvan, „de dappere Schot, die op de eilanden van de Stille Zuidzee een Nieuw-Schotland heeft willen stichten?"

„Ja zeker," antwoordde John Mangles, „dezelfde, die zich in 1861 te Glasgow op de *Britannia* heeft ingescheept en waarvan men tot nu toe niets gehoord heeft."

„Dan is er dus geen twijfel meer mogelijk," hernam Glenarvan. „Hij is het dus. De *Britannia* heeft Callao op 30 Mei verlaten, en den 7en Juni, dus acht dagen na haar vertrek uit deze haven, is zij op de kusten van Patagonië te pletter geloopen. Ziedaar haar geschiedenis, geschreven op deze documenten, die eerst niet te ontcijferen schenen. Ge ziet dus wel, beste vrienden, dat de te raden woorden niet de minst belangrijke waren. Wat nu de feiten betreffen die we niet kennen, blijft daarvan slechts één over: n.l. de lengtegraad waarop het schip vergaan is."

„Dat is van minder gewicht," meende John Mangles. „Wij kennen het land en met de kennis van den breedte-

graad zou ik u rechtstreeks naar de plaats des onheils kunnen voeren.

„Wij weten dus alles wat we noodige hebben te weten?" vroeg lady Helena.

„Alles, lieve Helena, en de ruimten, welke onder de inwerking van het zeewater ontstaan zijn, zal ik zonder eenige moeite invullen. Ik zal het document opstellen, alsof kapitein Grant achter mij stond om het mij te dicteeren.

Onmiddellijk daarop begon lord Glenarvan te schrijven en had na enkele minuten het volgende document klaar:

> *Op den* 7en Juni 1862 *is de* drie-master *Britannia van* Glasgow *op de kusten van Patagonië op het* zuidelijk *halfrond* gezonken. Aan land *gaande, zullen* twee matrozen *en* kapitein *Grant trachten het vasteland* te bereiken, *waar zij door* wreede indianen gevangen genomen *zullen worden. Zij hebben* dit document *op* graden lengte en 37° 11' zuiderbreedte *in zee* geworpen. Brengt hen hulp, *of zij zijn verloren...*

„Goed zoo, beste Edward," riep lady Helena, „indien deze ongelukkigen ooit weer hun vaderland terug zien, dan zullen ze aan jou dit geluk te danken hebben."

„Zij zullen hun vaderland terug zien, lieve Helena," antwoordde lord Edward. „Dit document is te uitvoerig, te duidelijk, te stellig, dan dat Engeland een oogenblik zou kunnen aarzelen, drie zijner dapperste zonen te helpen, die op een eenzame kust verlaten zijn. Wat het voor Franklin en zooveel anderen heeft gedaan, zal het nu voor de schipbreukelingen der *Britannia* doen!"

„Maar die ongelukkigen hebben hoogstwaarschijnlijk een gezin, familieleden, die treuren om hun verlies. Misschien heeft die arme kapitein Grant wel vrouw en kinderen..."

„Je hebt volkomen gelijk, lieve Helena. Ik belast mij ermede, de familie-leden op de hoogte te stellen en hen te zeggen, dat alle hoop nog niet verloren is. En nu, beste vrienden, stel ik voor, naar de brug terug te keeren, aangezien we de haven naderen."

En inderdaad, de *Duncan* stoomde op dit oogenblik met volle kracht langs het eiland Bute en liet het bekoorlijke Rothesay aan stuurboord liggen. Vervolgens kwam het schip door het nauwe vaarwater der golf, laveerde voor Greenok en wierp tegen zes uur 's avonds zijn ankers uit voor de basaltrotsen van Dumbarton, dat door het beroemde kasteel van Wallace bekroond wordt.

Aldaar stond een rijtuig klaar, dat lady Helena en majoor Mac Nabbs naar Malcolm-Castle bracht. Nadat lord Glenarvan zijn jeugdige echtgenoote omhelsd had, sprong hij in den trein van Glasgow naar Londen.

Doch alvorens te vertrekken, had hij aan snellere boden, n.l. aan de telegraafdraden, de volgende advertentie voor de *Times* en de *Morning Chronicle* toevertrouwd:

„Voor inlichtingen betreffende den drie-
„master *Britannia* van Glasgow, kapitein
„Grant, vervoege men zich tot lord Gle-
„narvan, Malcolm-Castle, Luss, graafschap
„Dumbarton, Schotland."

DERDE HOOFDSTUK.

Malcolm-Castle.

Malcolm-Castle, een der schoonste kasteelen van het aan schoonheid reeds zoo rijke Schotland, ligt nabij het dorp Luss. De „liard" de heer van dit schitterend landgoed, lord Edward Glenarvan, was op het oogenblik dat dit verhaal begint, twee en dertig jaar. Hij had een hooge gestalte, terwijl uit zijn ernstige trekken een buitengewone liefde voor zijn medemenschen sprak. Lord Glenarvan was een der rijkste edellieden van het Vereenigde Koninkrijk en vertegenwoordigde het graafschap Dumbarton in het Engelsche Hoogerhuis. Ondanks het absolute vertrouwen, dat hij bij zijn Schotsche medeburgers genoot, stond hij bij de Engelsche

staatslieden niet in hooge gunst en dit enkel en alleen om het feit, dat hij de traditie getrouw, zich steeds met hand en tand verzet had tegen de machtsaanmatigingen van de „mannen van het zuiden" zooals men in Schotland de Engelschen noemt. Hij was dapper tot aan het roekelooze, zoo ridderlijk als een Fergus der negentiende eeuw en goedhartiger dan Sint Maarten in hoogst eigen persoon, want hij zou niet slechts de helft, maar zijn geheele mantel gegeven hebben aan de noodlijdende bevolking van de Schotsche Hooglanden.

Op het oogenblik dat dit verhaal begint, was lord Glenarvan nauwelijks drie maanden gehuwd met miss Helena Tuffnel, de dochter van den beroemden ontdekkingsreiziger William Tuffnel, een der slachtoffers der aardrijkskundige wetenschap.

De eerste maanden van hun huwelijk, hadden lord Edward en lady Helena, die een even groote liefde als dankbaarheid voor haar echtgenoot koesterde, op Malcolm-Castle doorgebracht. Maar lord Glenarvan vergat niet, dat zijn jonge vrouw een dochter was van een beroemd reiziger en dat zij de smaak van haar vader moest geërfd hebben. Hij vergiste zich niet. De eigenaar van Malcolm-Castle was een man, die niet van lang talmen hield: spoedig werd de *Duncan* gebouwd, waarmede de jonggehuwden eenige reizen naar de schoonste oorden der wereld hoopten te maken. Men kan zich de vreugde van lady Helena voorstellen, toen lord Edward haar op zekeren dag de beschikking gaf over het schip, dat expres voor haar was gebouwd. En inderdaad: bestaat er wel een grooter geluk, dan een huwelijksreis te maken langs de heerlijke kusten der Middellandsche Zee?

Intusschen was lord Glenarvan naar Londen vertrokken. En daar het om het welzijn van drie in nood verkeerende menschenkinderen ging, was lady Helena meer ongeduldig dan misnoegd over deze korte afwezigheid van haar echtgenoot. De dag na zijn vertrek ontving lady Helena een telegram waarin lord Edward berichtte, spoedig terug te zullen zijn. Dien zelfden avond kwam een brief, waarin de lord schreef, dat hij waarschijnlijk nog eenig oponthoud zou hebben; zijn voorstel stiet op eenige moeilijkheden. Twee dagen later een nieuwe

brief, waarin lord Glenarvan zijn ontstemming jegens de heeren van de Admiraliteit niet verheelde.

Dien dag begon lady Helena een weinig ongerust te worden. 's Avonds zat ze alleen in haar boudoir, toen de major-dome het bezoek van een jong meisje en een knaap aankondigde, die lord Glenarvan wenschten te spreken.

„Zijn het jonge lieden uit de omgeving?" vroeg lady Helena.

„Neen, mevrouw, want dan zou ik hen moeten kennen. Zij zijn met den trein van Balloch gekomen en van Balloch tot Luss hebben ze den weg te voet afgelegd.

„Laat hen maar boven komen, Halbert.

De major-dome verdween. Eenige oogenblikken later werd de deur opnieuw geopend om doortocht te verleenen aan een jong meisje en een knaap, die men op het eerste gezicht als zuster en broeder kon herkennen. Het meisje was ongeveer zestien jaar. Haar lief gezicht, dat nu echter eenige vermoeidheid uitdrukte, evenals haar oogen, die vaak geweend schenen te hebben, haar geheel bescheiden optreden en haar arme maar kraakzindelijke kleeding spraken ten hare gunste. Ze hield een knaap van een jaar of twaalf aan de hand die moedig uit zijn oogen keek en zijn zuster als het ware in bescherming scheen te willen nemen. Voorwaar, de eerste de beste die zich oneerbiedig jegens het jonge meisje zou gedragen hebben, had het met het kleine manneke aan den stok gekregen. Toen het jonge meisje tegenover lady Helena stond, was ze het eerste oogenblik te bedeesd om te spreken. Dus nam de slotvrouwe van Luss het eerst het woord.

„Wilt u mij spreken?" vroeg ze, terwijl ze het jonge meisje met een blik aanmoedigde.

„Neen," antwoordde de knaap op vastberaden toon, „Wij willen lord Glenarvan zelf spreken."

„Neem het hem niet kwalijk, dat hij voor zijn beurt praat, mevrouw," sprak het jonge meisje.

„Lord Glenarvan is niet op het kasteel," antwoordde lady Helena. „Maar ik ben zijn vrouw en indien ik iets voor u doen kan..."

„Bent u lady Glenarvan?" vroeg het jonge meisje.

„Ja zeker, mejuffrouw."

„De vrouw van lord Glenarvan van Malcom-Castle, die in de *Times* een advertentie geplaatst heeft betreffende de schipbreuk der *Britannia?*"

„Ja zeker, mejuffrouw," antwoordde lady Helena, „En wie bent u?"

„Ik ben miss Grant, mevrouw, en dit is mijn broer."

„Miss Grant! miss Grant!" riep lady Helena, terwijl zij het jonge meisje tot zich trok, haar handen vatte en de blozende wangen van den knaap kuste.

„Mevrouw," hernam het jonge meisje, „wat weet u van de schipbreuk van mijn vader? Leeft hij nog? Zullen wij hem ooit terug zien? Ach mevrouw, ik smeek u, vertel het ons!"

„Lief kind," antwoordde lady Helena, „de hemel verhoede, dat ik je in de gegeven omstandigheden een lichtvaardig antwoord geef; ik zou je niet met valsche hoop willen vleien..."

„O, mevrouw, vertel ons alles. Ik ben sterk in het ongeluk en ik kan alles aanhooren."

„Lief meisje," antwoordde lady Helena, „er is slechts een zeer zwakke hoop maar met de hulp van God, die almachtig is, is het mogelijk, dat je je vader nog eens zult terug zien."

„O, mijn God, mijn God," riep miss Grant, die haar tranen niet meer kon weerhouden, terwijl Robert de handen van lady Helena met kussen bedekte.

Toen de eerste hartstochtelijke uitingen van droeve vreugde voorbij waren, begon het jonge meisje ontelbare vragen te stellen; lady Helena vertelde haar wat ze van het gevonden document wist, hoe de *Britannia* op de kusten van Patagonië vergaan was; op welke wijze de kapitein en twee matrozen de kusten van het land bereikt hadden, en hoe ze ten slotte de hulp der geheele menschheid hadden ingeroepen door middel van een drietalig document, dat ze aan de grillen van den oceaan hadden toevertrouwd."

Gedurende dit verhaal wendde Robert geen blik af van lady Helena; zijn leven scheen aan haar lippen te hangen; met een wonderbaarlijke duidelijkheid teekende zijn kinderlijke verbeelding hem de vreeselijke gebeurtenissen, waarvan zijn vader het slachtoffer was

geweest. Hij zag hem op de commandobrug van de *Britannia*; hij volgde hem op de woeste golven; met hem klemde hij zich aan de struiken der rotsen vast; met zijn vader sleepte hij zich door het kustzand en bracht zich buiten het bereik der verraderlijke zee. Gedurende het verhaal van lady Helena ontsnapten woeste geluiden aan zijn lippen.

„Vader! arme vader!" riep hij ten slotte uit, terwijl hij zich nog dichter tegen zijn zuster drong.

Met in elkaar gevouwen handen had miss Grant naar het verhaal geluisterd, zonder dit een enkele keer met een uitroep te onderbreken. Eerst toen lady Helena ten einde was, vroeg ze:

„Het document, mevrouw, waar is het document?"

„Ik heb het niet meer, lief kind."

„U hebt het niet meer?"

„Neen; in het belang van je vader moest lord Glenarvan het meenemen naar Londen. Maar ik heb je woordelijk verteld wat er in staat en op welke manier wij de juiste verklaring der ontbrekende woorden gevonden hebben. Ondanks de inwerking van het zeewater, zijn eenige kostbare cijfers behouden gebleven; jammer dat ons de lengtegraad ontbreekt..."

„Dan zullen we het wel zonder den lengtegraad klaarspelen," riep Robert.

„O, jongeheer Robert," sprak lady Helena glimlachend om den vastberaden toon van het manneke.

En tot miss Grant:

„Je ziet dus wel lief kind, dat je het document tot in zijn onderdeelen nu even zoo goed kent als wij zelf."

„Ja zeker, mevrouw. Maar desondanks had ik gaarne het handschrift van mijn vader gezien."

„Welnu, lord Glenarvan zal waarschijnlijk morgen reeds terug zijn. Mijn man heeft het document aan de heeren van de Admiraliteit willen voorleggen, opdat er onmiddellijk een schip uitgezonden worde, dat je vader zou zoeken."

„Is het mogelijk, mevrouw? Hebt u dat voor ons gedaan?"

„Ja, zeker, lief kind, en ik verwacht lord Glenarvan ieder oogenblik terug."

„Mevrouw," sprak het jonge meisje op een toon van

eerbiedige dankbaarheid, „ik hoop, dat de hemel u en lord Glenarvan voor uw weldaden beloone."

„Lief kind," antwoordde lady Helena, „wij verdienen geen enkele dank; ieder ander zou het zelfde in onze plaats gedaan hebben. Moge al je verwachtingen in vervulling gaan; dat is mijn innigste wensch! En nu verzoek ik je en je broer, mijn gasten te zijn, totdat lord Glenarvan van Londen terug is..."

„Mevrouw," antwoordde miss Grant, „ik zou niet gaarne misbruik maken van uw vriendelijkheid welke u jegens vreemden aan den dag legt."

„Vreemden! lief kind; noch jij, noch je broer zijn vreemden in mijn huis en ik wensch, dat lord Glenarvan bij zijn terugkomst aan de kinderen van kapitein Grant kan mededeelen, dat men een middel gevonden heeft om hun vader te redden."

Zulk een edelmoedig aanbod kon niet geweigerd worden. Men kwam dus overeen, dat miss Grant en haar broer de terugkomst van lord Glenarvan op Malcolm-Castle zouden afwachten.

VIERDE HOOFDSTUK.

Een voorstel van lady Glenarvan.

In den loop van het gesprek tusschen miss Grant en lady Helena had de laatste natuurlijk niets verteld van de ongerustheid en wrevel ten opzichte der heeren van de Engelsche admiraliteit, welke uit de brieven van lord Glenarvan sprak. Evenmin had de Schotsche edelvrouw miss Grant op de hoogte gebracht van het gevaar dat haar vader liep, indien deze werkelijk door de Indianen was gevangen genomen. Waarom zou men de arme kinderen bij voorbaat noodeloos ongerust maken en het weinigje hoop dat op redding bestond, verminderen? Dat zou aan de bestaande feiten niets veranderen. Lady Helena had dus over dit punt gezwegen en nadat ze alle vragen der nieuwsgierige kinderen beantwoord had, miss Grant zelf ondervraagd omtrent haar leven in een

wereld, waarin zij de eenige beschermster en verzorgster was van haar broer.

Het was een eenvoudige en hartroerende geschiedenis, waardoor de sympathie van lady Helena voor het jonge meisje nog versterkt werd.

Miss Mary en Robert Grant waren de eenige kinderen van den kapitein. Harry Grant had zijn vrouw verloren bij de geboorte van Robert en ze, voor den duur zijner lange reizen, onder de hoede gesteld van een oude, goede nicht. Kapitein Grant was een dapper en ondernemend zeeman, een man die zijn beroep grondig kende, die even zoo goed wist te handelen als zijn schip te besturen, kortom, een man, die alle goede eigenschappen in zich vereenigde welke voor een koopvaardij-kapitein onmisbaar zijn. Hij woonde in het oude Dundee, in het graafschap Perth in Schotland. Kapitein Grant was dus een Schot van top tot teen. Zijn vader, een dominee der Sint Katarina Kerk, had hem een uitstekende opvoeding gegeven, denkende, dat zooiets iedereen ten stade kan komen, zelfs aan een kapitein op de groote vaart.

Gedurende zijn eerste reizen, aanvankelijk als stuurman en later als kapitein, hadden zijn zaken zoodanig gebloeid, dat hij bij de geboorte van Robert over een aardig kapitaaltje beschikte.

Het was omstreeks dien tijd, dat hij op een grootsche gedachte kwam, een gedachte, welke hem spoedig in het oude Schotland beroemd maakte. Evenals lord Glenarvan en de meesten zijner landgenooten, koesterde hij een hartgrondige afkeer jegens alles wat Engelsch was. Volgens hem konden de belangen van zijn volk niet vereenigd worden met die van het Angel-Saksische ras en daarom besloot hij, een uitgebreide Schotsche volksplanting te stichten op een der groote eilanden van de Stille Zuidzee. Droomde hij van die onafhankelijkheid, welke Amerika zich had weten te veroveren en die Australië evenals Indië op zekeren dag zullen bezitten? Misschien liet hij deze hoop slechts doorschemeren. Maar hoe het ook zij, men zal licht begrijpen, dat de Engelsche regeering weigerde, hem bij zijn kolonisatie-plannen behulpzaam te zijn. Maar kapitein Grant was er de man niet naar, zich zoo gemakkelijk

uit het veld te laten slaan. Hij deed een beroep op de vaderlandsliefde zijner medeburgers, stelde zijn eigen vermogen ter beschikking van de goede zaak, liet een schip bouwen en, geholpen door een bemanning, die hem met hart en ziel was toegedaan, trok hij er op zekeren dag op uit om de groote eilanden der Stille Zuidzee te gaan onderzoeken. Te voren had hij zijn kinderen toevertrouwd aan de oude nicht, waarvan hier boven reeds sprake is geweest. Dit geschiedde in het jaar 1861. Gedurende een jaar, tot Mei 1862 had hij zijn vrienden en kennissen geregeld van zijn doen en laten op de hoogte gehouden, maar sedert zijn vertrek uit Callao in de maand Juni, had men niets meer van hem gehoord.

Intusschen stierf de oude nicht en de beide kinderen van kapitein Grant bleven alleen en onverzorgd achter.

Mary Grant was toen veertien jaar; het dappere meisje schrikte voor geen enkele moeilijkheid terug welke het harde leven haar plotseling bood en ze begon onmiddellijk al haar zorgen te besteden aan het jongere broertje. Robert moest een goede opvoeding hebben. Door groote spaarzaamheid, hard werken, alles aan hem gevende en zich zelve alles ontzeggende, kon het wakkere meisje haar moederlijke plichten tegenover Robert vervullen. De beide kinderen leefden dus in een armoede, die ze voor het oog der wereld zoo goed en zoo kwaad als het ging trachtten te verbergen. Mary dacht slechts aan haar broer en droomde er van, dat hij eens een schoone toekomst zou hebben. Voor haar stond het helaas vast, dat de *Britannia* voor goed verloren en haar vader dood was. Men zal dus niet de ontroering behoeven te schilderen, toen het jonge meisje bij toeval de advertentie van lord Glenarvan in de *Times* las en plotseling nieuwe hoop bij haar wakker riep.

Ze kende geen enkele aarzeling meer; onmiddellijk nam ze een besluit. Mocht ze nu al vernemen, dat het lijk van haar arme vader ergens op een verlaten kust gevonden was, of dat er nog eenige hoop op redding bestond: alles was beter dan de schrijnende onzekerheid waarin ze nu al jaren lang verkeerde.

Ze vertelde alles aan haar broer; nog dienzelfden

dag namen de beide kinderen den trein naar Perth en bereikten 's avonds Malcolm-Castle, waar Mary dacht, zich met nieuwe hoop te mogen vleien.

Ziehier het treurige relaas dat Mary Grant aan lady Helena deed en dit op zoo eenvoudige wijze, dat ze er zelfs niet aan dacht, zich gedurende de jaren van ontbering en armoede als een kleine heldin gedragen te hebben.

Doch lady Helena besefte het maar al te goed, wat de beide arme kinderen geleden moesten hebben en zonder haar tranen te verbergen, drukte ze de kinderen van kapitein Grant herhaaldelijk aan haar borst.

Wat Robert aangaat, scheen het, alsof hij deze geschiedenis voor het eerst vernam; althans, toen hij zijn zuster zoo hoorde spreken, opende hij wagenwijd de oogen, want hij begreep nu eerst, wat Mary voor hem gedaan had. Eindelijk sloeg hij zijn armen om haar hals en riep:

„O, moedertje, mijn lief, lief moedertje!"

Intusschen was het geheel donker geworden. Lady Helena hield er rekening mede, dat de beide kinderen danig vermoeid moesten zijn en wilde het gesprek dus niet langer voortzetten. Mary en Robert Grant werden naar hun kamer gebracht en vielen weldra in een slaap, waarin ze van een schoonere toekomst droomden.

Na hun vertrek liet Lady Helena majoor Mac Nabbs roepen en stelde deze op de hoogte van het voorgevallene.

„Die Mary Grant is een zeer dapper meisje," was het oordeel van den majoor, toen zijn nicht had uitgesproken.

„Geve de hemel, dat Edward in zijn onderneming moge slagen," antwoordde lady Helena. „De toestand der beide arme kinderen zou anders verschrikkelijk worden."

„Hij zal wel slagen," stelde de majoor gerust. „Of de lords der Admiraliteit zouden een hart moeten hebben dat nog harder is dan Portlandsche steen."

Ondanks de kalmeerende woorden van den majoor, bracht lady Helena een zeer onrustige nacht door en kon de edele vrouw geen oogenblik slapen.

Den volgenden morgen — Mary en Robert Grant

waren juist in den tuin aan het wandelen — kwam lord Glenarvan per postrijtuig naar Malcolm-Castle terug. Op het oogenblik dat hij uit het rijtuig sprong, traden lady Helena en de majoor op hem toe. De eigenaar van Malcolm-Castle scheen misnoegd en woedend; hij sloot zijn jeugdige echtgenoote in de armen en zweeg.

„Welnu Edward, wat breng je voor nieuws?" vroeg lady Helena.

„Mijn lieve Helena," antwoordde lord Glenarvan, „die menschen in Londen, hebben geen hart!"

„Hebben zij geweigerd?..."

„Ja, ze hebben mij een schip geweigerd! Ze hebben gesproken over de millioenen, welke men nutteloos voor Franklin heeft uitgegeven; ze verklaarden, dat het document zeer onduidelijk was; ze verklaarden zelfs, dat die ongelukkige schipbreukelingen reeds meer dan twee jaar verlaten waren en dat er weinig kans bestond, ze terug te vinden. Ze durfden zelfs beweren, dat, indien de drie mannen door de Indianen gevangen genomen waren, men geheel Patagonië zou moeten doorzoeken om ze te vinden en dat zulk een onderneming meer slachtoffers zou eischen dan er menschen mede zouden kunnen gered worden. Kortom, ze hebben alle mogelijke uitvluchten bedacht van menschen, die iets willen weigeren. Zij herinnerden zich de patriottische plannen van den kapitein en dat was voor hen voldoende, om het doodvonnis te teekenen der drie schipbreukelingen."

„Mijn vader! o, mijn arme, ongelukkige vader!" riep Mary Grant, terwijl zij zich aan de voeten wierp van lord Glenarvan.

„Uw vader, mejuffrouw... uw vader?" riep lord Glenarvan verwonderd, terwijl hij naar het jonge meisje aan zijn voeten keek.

„Ja, Edward," verklaarde lady Helena; „dit zijn Mary en Robert Grant, wier vader door de heeren der Admiraliteit zoo harteloos veroordeeld is."

„O, mejuffrouw, indien ik geweten had, dat u hier was, sprak lord Glenarvan, terwijl hij het jonge meisje hielp opstaan.

Meer kon hij niet zeggen. Een angstwekkende stilte, slechts onderbroken door een luid snikken, heerschte op

het voorplein van Malcolm-Castle. Niemand sprak: noch lady Helena, noch lord Glenarvan, noch de majoor, noch de slotbedienden, die zwijgend om hun meesters stonden geschaard. Maar geheel de houding van al die dappere Schotten was als het ware een fel protest tegen het Engelsche gouvernement.

Na enkele oogenblikken nam de majoor het woord en zich tot lord Glenarvan richtende, vroeg hij:

„Er bestaat dus geen enkele hoop meer, Edward?

„Geen enkele!"

„Welnu," riep Robert, „ik zal zelf naar die menschen toegaan en dan zullen we wel eens zien..."

Robert kon zijn bedreiging niet voleindigen daar zijn zuster hem het zwijgen oplegde; zijn gebalde vuisten wezen er echter voldoende op, dat onze jonge vriend weinig vreedzame bedoelingen had.

„Nee, Robert," sprak Mary Grant, „dat mag je niet doen. We zullen deze edele lieden danken voor hetgeen ze voor ons gedaan hebben en dan vertrekken wij."

„Mary!" riep lady Helena.

„Waar wilt u heen gaan?" vroeg lord Glenarvan.

„Ik ga naar Londen; ik zal me aan de voeten werpen van de koningin en dan zullen we zien of Hare Majesteit doof blijft voor de smeekbeden van twee kinderen, die het leven van hun vader verlangen.

Lord Glenarvan schudde het hoofd. Niet dat hij aan de edele gezindheid van koningin Victoria twijfelde, maar hij was er van overtuigd, dat Mary Grant deze hoogstaande Vrouwe niet bereiken zou. Smeekelingen worden bijna nooit tot de treden van een troon toegelaten en het scheen wel, alsof aan de deur van het koninklijk paleis de zelfde woorden geschreven staan, die men op de stuurraderen der Engelsche schepen kan lezen:

Passengers are requested not to speak te the man at the wheel. De reizigers worden verzocht, niet met den man aan het roer te spreken.

Lady Helena had de gedachte van haar echtgenoot geraden en wist dus, dat het jonge meisje vergeefsche moeite zou doen. In gedachten zag zij het wanhopige bestaan voor zich, dat deze twee brave kinderen voortaan zouden moeten leiden. En het was op dit oogenblik,

dat deze vrouw een even grootsche als edele ingeving kreeg.

„Mary Grant!" riep zij, „ga nog niet heen en luister wat ik ga zeggen."

Het jonge meisje, dat haar broer bij de hand hield en op het punt stond te vertrekken, bleef een oogenblik staan.

Met tranen in de oogen, doch met vastbesloten stem, richtte lady Helena zich nu tot haar echtgenoot:

„Edward," sprak zij, „toen kapitein Grant dien brief schreef en in de zee wierp, vertrouwde hij hem aan God zelf toe. Door God zijn wij in het bezit van dien brief gekomen. Hier uit blijkt, dat God ons met de redding dezer ongelukkigen wil belasten.

„Wat wil je daarmede zeggen, Helena?" vroeg lord Glenarvan.

Een diepe stilte heerschte onder de aanwezigen.

„Ik wil daarmede zeggen," hernam lady Helena, „dat men zich gelukkig mag prijzen, indien men zijn huwelijksleven met een goede daad kan beginnen. Welnu, Edward, je hebt mij een pleizierreis voorgesteld! Maar welk pleizier, welke vreugde zou grootscher en nuttiger zijn, dan deze ongelukkigen te redden?"

„Helena!" riep lord Glenarvan.

„Ja, Edward, je hebt me begrepen, nietwaar? De *Duncan* is een goed en zeewaardig schip, dat de Stille Zuidzee kan bevaren en waarmede wij desnoods een tocht om de wereld kunnen maken. Welnu, Edward, we zullen kapitein Grant en zijn lotgenooten gaan zoeken!"

Bij deze dappere woorden strekte lord Glenarvan zijn armen naar lady Helena uit; hij drukte haar aan het hart, terwijl Mary en Robert Grant haar de handen kusten. En gedurende dit hartroerend tooneel klonk uit de monden der slotbedienden één enkele kreet van opgetogen dankbaarheid:

„Hoera! voor de edelvrouwe van Luss! Hoera! driewerf hoera! voor lord en lady Glenarvan.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Het vertrek van de Duncan.

Lady Helena bezat een edelmoedig karakter; hetgeen zij nu voorstelde, was daarvoor wel het beste bewijs. Lord Glenarvan kon met recht trotsch zijn op deze edele echtgenoote, die hem volkomen begreep en bereid was, hem overal te volgen. De gedachte, kapitein Grant met eigen middelen te hulp te snellen, was reeds in Londen bij hem opgekomen toen de heeren van de admiraliteit zijn verzoek van de hand wezen; de reden, dat hij het lady Helena nog niet had voorgesteld, was, dat hij moeilijk van haar kon scheiden. Maar nu dat lady Helena het zelf had voorgesteld, behoefde hij geen oogenblik meer te aarzelen. De slotbedienden hadden dit voorstel met hun vreugdekreten begroet; het ging er om, broeders, Schotten evenals zij zelf, te redden; en lord Glenarvan stemde volgaarne in met hun „hoera voor de edelvrouw van Luss!"

Nu dat men eenmaal tot het vertrek besloten had, mocht men ook geen dag meer verloren laten gaan. Nog dien zelfden dag gaf lord Glenarvan aan John Mangles opdracht, de *Duncan* naar Glasgow te brengen en alles in gereedheid te brengen voor een tocht door de Stille Zuidzee, die misschien wel een tocht om de wereld kon worden. Trouwens, toen lady Helena met dit voorstel voor den dag kwam, had zij niet te veel gezegd van de goede hoedanigheden der *Duncan;* het was een prachtig, stevig en buitengewoon snelvarend schip, waarmede men zonder eenig gevaar een reis van langen duur kon maken.

Het was een stoomjacht van twee honderd en tien ton. Haar machine van honderd zestig paardekracht, volgens het nieuwste model vervaardigd, bezat verhittingstoestellen, die de spankracht der stoom verhoogden. Onder volle stoom, overtrof de *Duncan* in snelheid alle tot nu toe bekende schepen; men kan dit gemakkelijk nagaan, indien men berekent, dat het schip op zijn

proeftocht in de Golf van Clyde zeventien mijl had geloopen. Doch behalve als stoomjacht, kon de *Duncan* evengoed als zeiler gebruikt worden. Daartoe bezat het twee masten: een fokkemast met fok, schoonerfok, voormarszeil en klein bramzeil; een grooten mast met groote bezaan en vlieger; bovendien een stormfok, een buitenkluiver een voorstagzeil en stagzeilen. Men ziet dus; met een dergelijk schip kon men ongevreesd alle gevaren der wereldzee trotseeren. John Mangles behoefde slechts voor eenige onbeduidende veranderingen in het inwendige van zijn schip te zorgen.

Zijn eerste werk was, de bergplaatsen te vergrooten, teneinde een zoo groot mogelijke voorraad steenkool te kunnen meenemen, daar men deze moeilijk onder weg kon aanvullen. Het zelfde gold voor het kombuis en de jeugdige kapitein deed zoo zijn best, dat hij na enkele dagen voor twee jaar levensmiddelen aan boord had. Aan geld ontbrak het hem niet en hij had zelfs nog genoeg, om een klein model kanon te koopen, dat op de voorplecht van het jacht werd geplaatst; men wist niet vooruit, wat onderweg gebeuren kon en het was altijd goed, een achtponder over een afstand van vier mijl te kunnen wegslingeren.

Alhoewel slechts gezagvoerder op een pleizierjacht, was John Mangles een man, die zijn zeemansberoep grondig kende. Nauwelijks dertig jaar, werd hij tot de beste schippers van Glasgow gerekend. Uit zijn gewoonlijk ernstig blikkende oogen straalde een even groote dapperheid als naastenliefde. Hij was op het kasteel geboren en had door bemiddeling der familie Glenarvan een uitmuntende zeemansopleiding genoten. Meer dan één keer had John Mangles reeds bewijzen geleverd van zijn bekwaamheid, zijn volharding en zijn koelbloedigheid. Toen lord Glenarvan hem het commando over de *Duncan* opdroeg, had hij dit van ganscher harte aanvaard, daar hij de heer van Malcolm-Castle liefhad als zijn eigen broer en slechts een gelegenheid zocht, zich voor hem op te offeren.

De eerste stuurman, Tom Austin, was een oude waterrat, die het in hem gestelde vertrouwen ten volle verdiende; met den kapitein en den stuurman, had de *Duncan* een bemanning van vijf en twintig koppen, die

allen uit het graafschap Dumbarton geboortig waren; allen waren geoefende zeelieden, zoons van Schotsche pachters en vormden aan boord van hun schip een echte clan, waaraan zelfs de traditioneele doedelzakspeler niet ontbrak. Lord Glenarvan had in hen een troep flinke varensgezellen, voor geen klein geruchtje vervaard, even zoo flink in het hanteeren van een wapen als in de verzorging van hun schip en bereid, hem op den meest gevaarvollen tocht te vergezellen. Toen de bemanning der *Duncan* vernam, waarheen de reis zou gaan en met welk doel zij ondernomen werd, kwam er geen eind aan haar vreugdekreten, die door de echo's der rotsen van Dumbarton honderdvoudig weerkaatst werden.

Natuurlijk vergat John Mangles niet, de vertrekken van lord en lady Glenarvan voor een lange reis te laten inrichten. Hij liet eveneens twee hutten in orde brengen voor de kinderen van kapitein Grant; lady Helena had n.l. onmogelijk het verzoek van Mary kunnen weigeren, haar aan boord der *Duncan* te volgen.

Wat de jeugdige Robert aangaat, deze had zich eerder in het ruim van het schip verscholen dan niet mede te gaan. En al zou hij het werk van een scheepsjongen moeten gedaan hebben, zooals Nelson en Franklin deden, hij zou zich op de *Duncan* hebben ingescheept. Hoe zou het ook mogelijk geweest zijn, aan de wenschen van ons manneke weerstand te bieden! Men probeerde het zelfs niet. Men moest er zelfs in toestemmen, hem „niet als passagier" mede te nemen, want hij wilde zijn dienst doen als scheepsjongen of lichtmatroos. John Mangles werd met de zeevaartkundige opleiding van dit ondernemend jongmensch belast.

„Heerlijk!" riep Robert, toen hij dit vernam. „Ik hoop maar, dat de kapitein de kat met negen staarten niet spaart, als ik niet goed oppas."

„We zullen er rekening mee houden, mijn jongen," sprak lord Glenarvan met doodernstig gelaat, natuurlijk zonder er bij te voegen, dat de kat met negen staarten of karwats aan boord der *Duncan* volkomen overbodig was.

Om de passagiersrol vol te maken, willen we nog even majoor Mac Nabbs noemen. De majoor was een

man van ongeveer vijftig-jarigen leeftijd, met een kalm en regelmatig gelaat, die bedaard daarheen ging waar zijn plicht hem riep; een uitmuntend karakter, steeds bescheiden, vriendelijk en vreedzaam; hij had nooit met iemand of over iets eenigen strijd; werd nooit boos en beklom even bedaard de trap naar zijn slaapkamer als een vestingwal, waarin een bres was geschoten; kortom, niets ter wereld deed hem zijn kalmte verliezen, zelfs geen kanonskogel of een granaat en hoogst waarschijnlijk zou deze buitengewone man nog eens sterven, zonder zich ooit boos te hebben gemaakt. Deze zeldzame man bezat niet slechts in allerhoogste mate de gewone moed der slagvelden, welke vaak een gevolg is van spierkracht, maar eveneens iets beters, n.l. een hoogontwikkelde zedelijke moed, d.w.z. zielekracht. Indien hij één gebrek had, dan was het, dat hij Schot in hart en nieren was, een Caledoniër van het zuiverste water en een man dus, die de oude gewoonten van zijn geboortegrond geheel was toegedaan. Hij had daarom nooit in Engeland willen dienen en zijn rang van majoor had hij behaald in het 42e regiment Highland-Black-Watch, welks compagniën uitsluitend door Schotsche edellieden geformeerd werden. In zijn hoedanigheid van neef van lord Glenarvan woonde de majoor op het kasteel en in zijn hoedanigheid van Schotsch majoor vond hij het heel natuurlijk, dat hij zich op de *Duncan* inscheepte.

Dit waren dus de personen aan boord der *Duncan*, die, geroepen door de meest onvoorziene omstandigheden, op het punt stonden, een der meest verbazende reizen der negentiende eeuw te gaan ondernemen. Sedert den dag, dat het schip aan de Steam-boat-Quay te Glasgow gemeerd lag, mocht het zich in de algemeene publieke belangstelling verheugen. Een groote menigte kwam er ieder dag naar kijken, ten spijt der meeste kapiteins der naburige schepen, onder anderen van kapitein Burton, gezagvoerder der *Scotia,* die naast de *Duncan* voor anker lag en binnen enkele dagen een reis naar Calcutta zou ondernemen.

De dag van het vertrek der *Duncan* naderde met rasse schreden. John Mangles had in alle opzichten zijn best gedaan; een maand nadat de *Duncan* haar proef-

tocht in de Golf van Clyde had gemaakt, was het toegerust voor een tocht om de wereld. Het vertrek werd vastgesteld op 25 Augustus, zoodat men tegen den herfst (welke gelijk staat met de lente op het zuidelijk halfrond) in de wateren der Stille Zuidzee kon zijn.

Natuurlijk had het aan waarschuwingen niet ontbroken, toen het plan van lord Glenarvan bekend werd. Men meende, dat zulk een reis te gevaarlijk en te vermoeiend zou zijn. Maar de Schotsche edelman stoorde zich daaraan niet en maakte zich gereed, Malcolm-Castle te verlaten. Trouwens, tusschen al die menschen, die zooveel opmerkingen maakten, waren er velen, die hem oprecht bewonderden. Ten slotte verklaarde zich de publieke meening ten voordeele van lord Glenarvan en met uitzondering der „officieele organen" werden de heeren der Admiraliteit ernstig om hun handelwijze geblameerd. Laat ons hierbij direct zeggen, dat lord Glenarvan zich al even weinig bekommerde om lof als om blaam; hij ging eenvoudig daarheen waar zijn plicht hem riep en al het overige miste zijn belangstelling.

Den 24en Augustus verlieten lord Glenarvan, lady Helena, majoor Mac Nabbs, Mary en Robert Grant, de heer Olbinett, steward van de Duncan en zijn echtgenoote, mevrouw Olbinett, die aan den persoonlijken dienst van lady Helena was toegevoegd, Malcolm-Castle, na eerst een hartroerend afscheid te hebben genomen van de slotbedienden. Eenige uren later waren allen aan boord. Lady Helena werd door de bevolking der havenstad geestdriftig begroet.

De vertrekken van lord en lady Glenarvan bevonden zich op het achterschip; zij bestonden uit twee slaapkamers, een salon en twee cabinetten voor het toilet; vervolgens was er een gemeenschappelijke salon, waaromheen de hutten stonden voor Mary en Robert Grant, voor de heer en mevrouw Olbinett en voor majoor Mac Nabbs.

De kajuiten van John Mangles en Tom Austin kwamen uit op het dek, terwijl de overige leden der bemanning tusschendeks gehuisvest waren.

De *Duncan* zou in den nacht van 24 op 25 Augustus zee kiezen. Maar te voren was de bevolking van Glas-

gow, getuige van een hartroerend schouwspel. Tegen acht uur 's avonds verlieten lord Glenarvan en zijn gasten benevens de geheele bemanning der *Duncan,* van af den stoker tot den kapitein, het schip en begaven zich naar de Sint Mungo Kathedraal, de oude hoofdkerk van Glasgow. Een enorme menigte begeleidde de dappere reizigers. In het middenschip der kerk smeekte de Eerwaarde heer Morton de zegen des Hemels af en stelde de expeditie onder de bescherming der Voorzienigheid. Op een gegeven oogenblik vernam men de stem van Mary Grant. Te midden eener doodsche stilte bad het jonge meisje voor haar weldoeners en stortte voor het altaar Gods haar tranen van dankbaarheid. Vervolgens trok ieder zich terug, ten prooi aan een diepe ontroering. Om elf uur was iedereen weer aan boord. John Mangles en zijn bemanning maakten de laatste toebereidselen tot het vertrek.

Om middernacht werden de vuren gestookt; even later vermengden zich de zwarte rookwolken met het nachtelijk duister.

Het was omstreeks twee uur, toen de *Duncan* begon te trillen onder de werking der stoomketels; de manometer wees een drukking aan van vier atmospheren; de verhitte stoom ontsnapte fluitend door de veiligheidskleppen; het was reeds licht genoeg geworden om de steenhoopen te kunnen onderscheiden, die het vaarwater der Clyde aanwijzen; alles was tot het vertrek gereed.

John Mangles liet lord Glenarvan waarschuwen, die onmiddellijk op de brug kwam.

Weldra trad de eb in; de sirene der *Duncan* liet een schel gefluit hooren. De trossen werden losgesmeten, de schroef in beweging gebracht, het schip maakte zich los van de omringende vaartuigen en langzaam kwam het in het vaarwater der rivier. Kapitein John had geen loods aan boord genomen, daar hij het vaarwater door en door kende. Kalm en bedaard als steeds, gaf hij zijn bevelen voor de machinekamer en voor den roerganger. Weldra had men de fabrieken achter zich en voer het schip tusschen de landhuisjes, die de oevers der Clyde sieren; na een paar minuten was het laatste stadsrumoer in de verte weggestorven.

Een uur later voer de *Duncan* langs de rotsen van het oude Dumbarton; twee uur later was zij in de Golf van Clyde; om zes uur 's morgens stoomde het langs de zoutmijnen van Cantyre, verliet het Noordkanaal en stevende *full speed* de wijde zee op.

ZESDE HOOFDSTUK.

De reiziger van hut nummer zes.

Gedurende den eersten dag der reis had men nog al last van een tamelijk ruwe zee; de dames bleven dus in haar hutten, waaraan ze zeer verstandig deden.

Den volgenden dag draaide de wind echter bij en liet de kapitein fok-, bezaan- en voormarszeil hijschen waardoor het slingeren en stampen van het schip vrij wat minder werd. Reeds vroeg in den morgen kwamen lady Helena en Mary Grant op de brug, waar zij zich bij lord Glenarvan en majoor Mac Nabbs voegden. Het opgaan der zon bood een heerlijk schouwspel. Gelijk een gouden schijf uit een onmetelijk galvanisch bad, rees de dagvorstin uit de golven der uitgestrekte zee. De *Duncan* gleed te midden van een oneindige stralenkrans en men zou gezegd hebben, dat haar zeilen onder den druk van het gouden zonlicht opzwollen.

In stille bewondering staarden de opvarenden der *Duncan* naar dit onvergetelijk schouwspel.

Lady Helena was de eerste, die de stilte verbrak.

„Hoe zeldzaam schoon is dit alles" riep ze geestdriftig. „Dat belooft een prachtige dag te worden. Hopelijk zal de wind ons ook gunstig blijven."

„We kunnen ons moeilijk een betere wenschen, lieve Helena," antwoordde lord Glenarvan. „We mogen ons in geen geval beklagen over het begin der reis."

„Zal de overtocht lang duren, Edward?"

„Op deze vraag zal onze kapitein moeten antwoorden. Wel John, ben je nog al tevreden over den gang van het schip?"

„Zeer tevreden, mylord," antwoordde de aangesprokene.

„De *Duncan* is een prachtig schip en het doet iederen zeeman goed, zulk een bodem onder de voeten te voelen. We varen op het oogenblik met een gemiddelde van zeventien mijl. Indien we deze snelheid houden, passeeren we de linie met een dag of tien en voordat we vijf weken ouder zijn, hebben we Kaap Hoorn omzeild."

„Heb je het gehoord, Mary?" vroeg lady Helena. „Voor dat we vijf weken verder zijn!"

„Ja, zeker, mevrouw; ik heb het gehoord."

„Hebt u geen last van de zeereis?" vroeg lord Glenarvan.

„Heel weinig, mylord. Trouwens, ik zal er wel spoedig aan gewend zijn."

„En hoe staat het met onze jonge vriend Robert?"

„O, wat Robert aangaat," antwoordde John Mangles, „als die snaak niet tusschen de machines kruipt, dan zit hij in het topje van den grooten mast. Dat is nog eens een jongen, die zich al bitter weinig om zeeziekte bekommert. Hé, daar zit hij juist: ziet u hem?"

Op een gebaar van den kapitein, richtten zich aller blikken naar den fokkemast, waar men Robert kon zien slingeren aan de toppen van de boven-bramra, ongeveer honderd voet in de lucht. Mary kon een gebaar van schrik niet onderdrukken.

„Maakt u maar niet bezorgd, mejuffrouw," sprak kapitein John, „ik sta u borg voor dien snaak. Ik geloof u, binnenkort aan kapitein Grant een zoon te kunnen voorstellen, die voor geen klein gerucht vervaard is; want kapitein Grant, ja, daar zijn wij zeker van, dien zullen we vinden!"

„Lief kind," merkte lord Glenarvan op, „ik zie in dit alles een vingerwijzing der Voorzienigheid en dat moet ons hoop geven. Wij gaan niet, neen, we worden geleid. En buitendien, zie maar eens al deze brave lieden, die zich allen willen opofferen voor een zoo edele zaak. Wij zullen niet alleen in onze onderneming slagen, maar we zullen er zelfs geen enkele tegenspoed bij ondervinden. Ik heb lady Helena een pleizierreis beloofd

en ik zou me sterk vergissen, indien ik met deze reis mijn belofte niet nakom."

„Edward," zei lady Helena, „je bent de beste van alle mannen."

„Dat niet, maar ik heb de beste bemanning op het beste schip. Vindt u onze *Duncan* ook niet een prachtig schip, miss Grant?"

„O, mylord," antwoordde het jonge meisje, „ik bewonder uw schip en dat wel als deskundige!"

„Als deskundige?"

„Ja, mylord. Als kind reeds speelde ik op de schepen van mijn vader; hij had van mij een zeeman moeten maken, want als het er op aan komt, zou ik geen enkel oogenblik verlegen staan, een rif in te steken of een seizing bij te draaien."

„Miss Grant!" riep kapitein John, „is dat werkelijk waar?"

„Als u zoo spreekt," hernam lord Glenarvan, „dan zult u met kapitein John dikke vrienden worden. Volgens hem bestaat er op de heele wereld geen edeler beroep dan dat van zeeman; zelfs niet voor een vrouw! Waar of niet, John?"

„Volkomen juist, mylord, alhoewel ik miss Grant beter op haar plaats vind in den salon, dan in den grooten mast om de zeilen op te bergen. Hoe het echter ook zij, ik voel me bijzonder gevleid door haar gezegde."

„En vooral, nu zij de *Duncan* zoo grenzeloos bewondert!

„Ons schip verdient het ten volle, mylord."

„Waar je zoo trotsch op de *Duncan* bent, beste John," mengde zich nu ook lady Helena in het gesprek, „wek je het verlangen bij me op, eens een grondig bezoek aan alle ruimten te brengen; ik stel er vooral veel prijs op, te zien hoe onze wakkere bemanning gehuisvest is."

„Mylady," antwoordde de kapitein, „onze mannen zijn zoo goed ondergebracht als op Malcolm-Castle zelf."

„Ze voelen zich geheel thuis," liet lord Glenarvan er op volgen. „Dit jacht is een stuk van ons oud Caledonië, lieve Helena. Een gedeelte van ons dierbaar

Dumbarton, dat door een bijzondere genade Gods op de golven drijft. De *Duncan* is Malcolm-Castle en de oceaan is het Loch Lomond."

„Welnu, Edward, houd dan de eer van je kasteel op en leid je gasten eens rond."

Glenarvan maakte een grappige buiging en sprak:

„Mevrouw, ik ben geheel tot uw dienst. Maar ik vraag eerst verlof, den stewart eenige opdrachten te mogen geven."

„Toegestaan, mijnheer."

De stewart was een uitmuntende kok, een Schot, die echter om zijn buitengewone hoedanigheden als kookkunstenaar evenzoo goed Franschman had kunnen zijn.

„Olbinett," zei lord Glenarvan, „wij gaan een wandeling door het schip maken. Ik hoop, dat bij onze terugkomst de tafel gedekt staat voor het tweede ontbijt."

Olbinett boog.

„Mac Nabbs, ga je met ons mee?" vroeg lady Helena.

„Indien je het beveelt, lieve nicht," antwoordde de majoor ernstig.

„Je moet onze waarde majoor niet storen, Helena; hij is op het oogenblik bezig, zijn sigaar te rooken en dat is voor hem een zeer gewichtige aangelegenheid. Ja, miss Grant, lach nu maar niet: de majoor rookt zelfs als hij slaapt."

De majoor knikte doodernstig, alsof hij het met de grap van zijn neef volkomen eens was en daarop begaven lord Glenarvan en zijn gasten zich naar het tusschendek.

Mac Nabbs bleef alleen en sprak, als naar gewoonte, met zich zelf, zonder zich echter ooit in de rede te vallen of zonder de onbeleefdheid te hebben, zich zelf tegen te spreken. Hij blies machtige rookwolken uit zijn dikke sigaar en staarde naar het kielsop. Na enkele oogenblikken draaide hij zich om en... zag plotseling een hem geheel onbekend heerschap tegenover zich. Indien de majoor een man ware geweest, die zich over iets had kunnen verbazen, dan had dit wel zeker nu moeten gebeuren, want de man daar tegenover hem, had hij waarschijnlijk nog nooit eerder gezien.

Het was een lang, schraal, mager heerschap van een jaar of veertig; hij had veel weg van een lange spijker

met grooten kop: zijn hoofd was breed en forsch; zijn voorhoofd bijzonder hoog; zijn neus opvallend lang; zijn mond vrij breed; zijn kin buitengewoon spits. Zijn oogen gingen schuil achter een paar enorme, ronde brilleglazen, terwijl zijn blik die onvastheid scheen te hebben, welke aan nyctalopen eigen is. (1) Zijn gelaat verried een man van verstand en opgeruimd karakter; hij had niet de nurksche gelaatsuitdrukking van die deftige menschen welke nooit lachen en die hun onbenulligheid trachten te verbergen achter een masker van ernst. Integendeel. Het ongedwongen optreden en de beminlijke eenvoudigheid van den onbekende bewezen duidelijk, dat hij gewoon was, de menschen van hun beste zijde te beschouwen. Maar nog voor hij den mond had opengedaan, voelde men als het ware, dat deze man een prater was en tevens een verstrooid man: iemand, die de dingen niet ziet waarnaar hij kijkt en de woorden niet hoort welke tot hem gesproken worden. Hij had een groote reispet op; hooge, gele laarzen aan de beenen; had een kastanje kleurigen, fluweelen broek aan en een jas van de zelfde stof, terwijl al zijn zakken volgepropt schenen met ontelbare agenda's, notitieboekjes, portefeuilles en duizend andere even lastige als nuttelooze voorwerpen, om niet te spreken van een verrekijker, die aan een riem over zijn schouder hing.

Het rustelooze van den onbekende vormde een sterk contrast met de bedaardheid van den majoor; hij draaide om Mac Nabbs heen, keek hem aan, ondervroeg hem met de oogen, zonder dat de laatste er zich om bekommerde, vanwaar de onbekende kwam, waar hij heen ging en hoe hij aan boord der *Duncan* was gekomen.

Toen het vreemde heerschap zag, dat al zijn aanknoopingspogingen op de onverschilligheid van den majoor bleven stuiten, haalde hij zijn verrekijker te voorschijn, die, uitgeschoven, minstens vier voet lang was. Vervolgens richtte hij dit instrument op het gedeelte van den horizont, waar lucht en water schijnen samen te vloeien, bleef er enkele minuten naar kijken,

(1) Nyctalopie is de eigenschap welke sommige menschen bezitten om in het donker te kunnen zien.

zette het instrument naast zich neer op het dek en leunde er op als op een wandelstok. Men zal begrijpen, wat er toen gebeurde: de verschillende gedeelten van het instrument schoven in elkaar, de vreemdeling verloor alle steun en kwam het volgend oogenblik met een meer schilderachtige dan fraaie beweging aan den voet van den grooten mast te zitten.

Ieder ander zou bij zulk een tragisch-komische gebeurtenis minstens geglimlacht hebben: de majoor echter niet; zijn gelaat bleef strak en onbewogen als altijd. Maar nu nam de onbekende ook een besluit.

„Hofmeester!" riep hij met een accent, dat duidelijk den vreemdeling verried.

Hij wachtte. Er kwam echter niemand.

„Hofmeester" riep hij nog luider dan te voren.

Op dit oogenblik kwam juist de heer Olbinett voorbij.

Men zal zich de verbazing van den braven stewart kunnen voorstellen, toen hij zich op die manier hoorde aanroepen. Maar desondanks trad hij op den onbekende toe.

„Bent u de hofmeester?" vroeg de vreemde.

„Jawel mijnheer, maar ik heb niet de eer..."

„Ik ben de reiziger van hut nummer zes."

„Nummer zes?" herhaalde de stewart.

„Natuurlijk. En hoe heet u?"

„Olbinett.

„Welnu, vriend Olbinett," hernam de zonderlinge reiziger van hut nummer zes, „ik moet om mijn ontbijt denken en een beetje vlug ook. Gedurende zes en dertig uur heb ik geen stuk gegeten of beter gezegd, gedurende zes en dertig uur heb ik geslapen, wat nog al begrijpelijk is voor een man, die aan één stuk van Parijs, naar Glasgow gereisd is. Hoe laat wordt er aan boord ontbeten?"

„Om negen uur," antwoordde Olbinett onwillekeurig.

De onbekende wilde zijn horloge raadplegen, doch dit nam nog al eenigen tijd in beslag, daar hij eerst haar in zijn negende zak vond.

„Prachtig," zei hij, „het is nu nog geen acht uur. Welnu, vriend Olbinett, breng me maar vast een beschuit en een glas sherry, want ik val om van den honger!"

Olbinett luisterde, zonder goed te begrijpen. Trouwens, de onbekende sprak voortdurend en sprong met een buitengewone rapheid van tong van het eene onderwerp op het andere.

„Waar is de kapitein? Nog niet opgestaan? En de eerste stuurman? Wat voert de stuurman uit! Slaapt die soms ook nog? Gelukkig maar, dat het prachtig weer is en dat het schip van zelf vaart.

Juist op dit oogenblik verscheen John Mangles op de brug.

„Daar is de kapitein," zei Olbinett, naar den jeugdigen gezagvoerder der *Duncan* wijzend.

„Aha, aangenaam," riep de onbekende. „'t Is me bijzonder aangenaam, met u kennis te mogen maken, kapitein Burton.

Indien er iemand verbaasd was, dan was het zeker John Mangles, evenzeer zich met „kapitein Burton" te hooren aanspreken, als deze vreemdeling aan boord van zijn schip te zien.

De ander scheen zich aan deze verbazing echter niet te storen en vervolgde:

„Sta me toe, kapitein Burton, dat ik u de hand druk en dat ik het niet eergisteravond deed, daar ik u toen niet wilde storen. Maar vandaag, mijn waarde kapitein, verheugt het me ten zeerste, met u te mogen kennis maken."

John Mangles opende wagenwijd de oogen en keek beurtelings naar den stewart en naar den onbekende.

„En nu," hernam de ander, „nu dat de kennismaking achter den rug is, hoop ik, dat we goede vrienden zullen worden, mijn waarde kapitein. Mag ik u eens vragen, of u tevreden bent met de *Scotia*?"

„Wat bedoelt u met de *Scotia*?" vroeg John Mangles ten slotte.

„Wel, de *Scotia* waarop we nu varen en die onder commando staat van kapitein Burton, wiens persoonlijke hoedanigheden men mij hoogelijk geroemd heeft. Bent u soms familie van den gelijknamigen beroemden ontdekkingsreiziger? Een dapper man, voorwaar! Al mijn complimenten!"

„Mijnheer," hernam John Mangles, „ik ben noch

familie van den grooten ontdekkingsreiziger, noch kapitein Burton."

„Aha," sprak de onbekende, „spreek ik dus met den eersten stuurman van de *Scotia* de heer Burdness."

„De heer Burdness!" antwoordde John Mangles, die de waarheid begon te vermoeden en niet wist, met een gek of met een grappenmaker te doen te hebben. Hij dacht daar juist over na, toen lord Glenarvan, lady Helena en miss Mary op de brug verschenen. Toen de vreemde hen zag, riep hij:

„Aha, daar hebben we de reizigers! Prachtig! Uitstekend! Mijnheer Burdness, wilt u zoo vriendelijk zijn, mij aan het gezelschap voor te stellen?"

Doch zonder de tusschenkomst van John Mangles af te wachten, trad hij op de vrienden toe, sprak lady Helena aan met „mejuffrouw"; miss Mary met „mevrouw"; den eigenaar van Malcom-Castle met „mijnheer"...

„Lord Glenarvan," verbeterde John Mangles.

„Mylord," hernam daarop de onbekende, sta mij toe, dat ik me zelf voorstel. Op zee kan men het met de vormen niet zoo nauw nemen; ik hoop echter, dat we spoedig goede vrienden zullen zijn en dat de reis met de *Scotia* in gezelschap dezer dames, even zoo kort als aangenaam mag wezen."

Lady Helena en miss Hary wisten niet wat ze zeggen moesten. Evenmin begrepen ze, wat deze indringer op de brug der *Duncan* kwam doen.

Lord Glenarvan was de eerste die de stilte verbrak en vroeg:

„Met wie heb ik het genoegen, mijnheer?"

„Met Jaques-Eliacin-François-Marie Paganel, secretaris van het Aardrijkskundig Genootschap van Parijs, correspondeerend lid der Academies van Berlijn, Bombay, Darmstad, Leipzig, Londen, St. Petersburg, Weenen en New-York; eerelid van de Koninklijke Academie voor Aardrijkskunde en Volkerenkunde van Oost-Indië; die, na gedurende twintig jaar de aardrijkskunde in zijn werkkamer bestudeerd te hebben, thans een werkzaam aandeel in deze wetenschap wil hebben, en op weg is naar Indië, teneinde een verband te brengen tusschen de wetenschappelijke resultaten welke vroegere ontdekkingsreizigers behaald hebben.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Een professorale verstrooidheid.

De secretaris van het Aardrijkskundig Genootschap moest wel een vriendelijk mensch zijn, want al hetgeen hij vertelde, werd met een buitengewone beminlijkheid gezegd. Trouwens, lord Glenarvan wist nu heel goed, wien hij op het oogenblik voor zich had; naam en verdiensten van Jacques Paganel waren hem uitstekend bekend; zijn aardrijkskundige werken, zijn rapporten over de jongste ontdekkingen op aardrijkskundig en volkerenkundig gebied, zijn correspondentie met de geheele wetenschappelijke wereld maakten van dezen man een der voornaamste en meest op den voorgrond tredende geleerden van Frankrijk. Met een vriendelijk gebaar reikte lord Glenarvan zijn onverwachte gast de hand.

„En nu, dat we met elkaar hebben kennis gemaakt, zou ik u gaarne een vraag willen stellen."

„Twintig vragen, mylord, indien u het wenscht. Het zal me bijzonder aangenaam wezen, me met u te mogen onderhouden."

„Was het eergisteravond, dat u aan boord van dit schip bent gekomen?"

„Zeker, mylord; eergisteravond om acht uur. Van de Caledonian Express ben ik in een cab gesprongen en van de cab, aan boord van de *Scotia*: van uit Parijs had ik reeds hut nummer zes besteld. Het was dien avond zeer donker en ik zag geen mensch, toen ik aan boord kwam. Daar ik door mijn reis van zesendertig uur tamelijk vermoeid was en wist, dat het een goede voorzorg tegen zeeziekte is, om gedurende de eerste dagen niet aan dek te komen, besloot ik, onmiddellijk naar kooi te gaan. Welnu, ik kan u verzekeren, dat ik de laatste zes en dertig uur geslapen heb als een marmot.

De toehoorders van Jaques Paganel konden zich thans de tegenwoordigheid van den geleerde aan boord der *Duncan* maar al te goed verklaren. De brave Fran-

sche geleerde had zich in het schip vergist, terwijl lord Glenarvan en zijn vrienden den dienst bijwoonden in de Sint Mungo Kathedraal. Nu werd alles duidelijk. Maar wat zou de goede man wel zeggen, als hij den naam van het schip en zijn bestemming vernam?

„U hebt dus Calcutta als doel van uw reis gekozen, nietwaar, mijnheer Paganel?" vroeg lord Glenarvan.

„Juist, mylord. Het is altijd mijn innigste wensch geweest. Indië te mogen zien. En nu wordt mijn droom werkelijkheid, want eindelijk zal ik dan het vaderland der olifanten en der Thuggs gaan betreden.

„U zou dus geen ander land willen bezoeken, nietwaar, mijnheer Paganel?" vroeg lord Glenarvan verder.

„O, neen, mylord, dat zou me hoogst onaangenaam zijn. Ik heb n.l. een aanbevelingsschrijven voor den gouverneur generaal van Indië, lord Sommerset en buitendien een opdracht van het Aardrijkskundig Genootschap, welke ik moet vervullen."

„Zoo, hebt u een opdracht!"

„Ja; ik moet een even nuttige als belangrijke reis ondernemen, waarvan de bijzonderheden door mijn geleerde vriend en ambtegenoot, de heer Vivien de Sint-Martin ontworpen zijn. Ik zal n.l. de voetsporen moeten volgen van de gebroeders Schlagintweit, van kolonel Waugh, van Webb, Hodgson, van de zendelingen Huc en Cabet, van Moorcroft, Jules Remy en andere beroemde ontdekkingsreizigers. Ik wil daar verder gaan waar de zendeling Krick in 1846 op zoo ongelukkigerwijze is blijven steken; in één woord: ik wil den loop der Yahou-Dzangbo-Tchou volgen, die Tibet over een uitgestrektheid van 1500 kilometer bespoelt om eindelijk te weten te komen, of deze rivier zich niet in het noordwesten van Assam met de Brahmapoutre vereenigt. De geleerde, die op deze wijze een der gewichtigste vraagstukken der Oost-Indische aardrijkskunde weet op te lossen, kan zeker zijn, de Groote Gouden Medaille als belooning te krijgen."

Paganel sprak vol vuur. Hij zette zijn opdracht uiteen met een geestdrift, welke zulk een geleerde aangelegenheid volkomen waardig was. Hij liet zich meevoeren op de vleugels zijner verbeelding. Men zou op

dit oogenblik zijn welbespraaktheid even moeilijk kunnen stuiten als de waterval van Schafhausen.

„Mijnheer Jaques Paganel," zei lord Glenarvan na een korte pauze, „de reis, welke u daar ondernemen wilde is werkelijk zeer schoon en ik ben er van overtuigd, dat de wetenschap er u dankbaar voor zou wezen. Maar ik mag u niet langer in uw dwaling laten en moet u zeggen, dat u voorloopig van het plan moet afzien Indië te bezoeken."

„Wat? Niet naar Indië? En waarom niet?"

„Omdat u op het oogenblik het Indische schiereiland den rug toekeert."

„Wat beteekent dat? Kapitein Burton!..."

„Ik ben kapitein Burton niet," antwoordde John Mangles.

„Maar de *Scotia!*"

„Dit schip is al evenmin de *Scotia.*"

Paganel's verbazing was met geen pen te beschrijven. Hij keek beurtelings naar den steeds ernstig blikkenden lord Glenarvan, naar lady Helena en Mary Grant, die hem met vriendelijk medelijden aanzagen, naar den glimlachenden John Mangles en naar den majoor, die geen spier van zijn gelaat bewoog; vervolgens haalde hij de schouders op, schoof zijn bril weer recht, die een wandeling naar het hooge voorhoofd had ondernomen en riep:

„Nee, dat vind ik al een eigenaardige grap."

Doch juist op dit oogenblik vielen zijn blikken op het stuurrad, waarop de volgende woorden te lezen waren:

DUNCAN
GLASGOW

„De *Duncan!* de *Duncan!*" riep hij wanhopig.

Daarop tuimelde hij de commando-brug af en stormde naar zijn hut.

Nauwelijks was de ongelukkige geleerde verdwenen, of alle opvarenden der *Duncan,* behalve natuurlijk de majoor, barstten in een vroolijk gelach uit. Zich in een trein vergissen, dat was nog mogelijk. De trein naar Edinburg voor dien van Dumbarton aanzien, dat kon desnoods ook nog door den beugel. Maar zich in een

schip vergissen en naar Chili te reizen in plaats van naar Indië, ja, dat was toch wel een bewijs van verstrooidheid.

„Laat ik u zeggen, beste vrienden, dat mij zoo iets van Jaques Paganel heelemaal niet verwondert. Hij heeft eens een vermaarde kaart van Amerika uitgegeven, waarop hij liefst Japan had geteekend. Desondanks is hij een geleerde van beteekenis en een der voornaamste aardrijkskundigen van Frankrijk."

„Maar wat moeten we nu met dien armen man doen?" vroeg lady Helena. „We kunnen hem toch heusch niet meenemen naar Patagonië!"

„Waarom niet?" vroeg de majoor ernstig. „Zijn wij verantwoordelijk voor zijn verstrooidheid? Stel je eens voor, lieve nicht, dat hij in den trein zat; denk je, dat men deze expres voor hem zou laten stoppen?"

„Dat niet, maar hij zou aan het eerste het beste station kunnen uitstappen."

„Welnu, daarin willen wij hem niet verhinderen," meende lord Glenarvan. „In de eerste haven, welke wij aandoen, kan hij van boord gaan."

Op dit oogenblik werd men den heer Paganel gewaar, die beschaamd en mismoedig naar de commandobrug kwam. Hij had er zich van overtuigd, dat zijn bagage aan boord was en vroeg thans aan lord Glenarvan:

„Waar gaat de *Duncan* heen, mylord?"

„Naar Amerika, mijnheer Paganel."

„En meer bepaald?"

„Naar Conception."

„Naar Chili; naar Chili!" riep de ongelukkige geleerde uit. „En mijn opdracht voor Indië? Wat zal de heer Quatrefages, de voorzitter der centrale commissie, er wel van zeggen? En de heer d'Avezzac, en de heer Cortambert en de heer Vivien de Sint-Martin! Hoe kan ik hen ooit weer onder de oogen komen!"

„Luister eens, mijnheer Paganel; u moet niet zoo licht de hoop verloren geven," sprak lord Glenarvan.

„Alles komt nog best in orde; u zult slechts een onbeduidende vertraging hebben. De *Yarou-Dzangbo-Tchou* blijft heusch wel op u wachten. Wij zetten u

in Madeira aan wal en daar zult u wel scheepsgelegenheid naar Europa vinden."

„Ik dank u van harte, mylord; ik zal me nu helaas in mijn lot moeten schikken. Maar men mag beweren wat men wil, het is en blijft een gekke geschiedenis, die natuurlijk slechts mij kan gebeuren."

Nadat hij nog een blik in het rond had geworpen, merkte hij eensklaps op:

„De *Duncan* is toch een plezierjacht, nietwaar?"

„Ja zeker," antwoordde John Mangles. „En dit jacht is het eigendom van lord Glenarvan."

„Die u verzoekt ruimschoots gebruik te maken van de gastvrijheid, welke hij u hiermede aanbiedt," liet Glenarvan er op volgen.

„Uw dienaar, mylord, ik ben werkelijk getroffen door uw edelmoedigheid. Maar veroorloof mij een enkele opmerking: Indië is een schoon land; waarschijnlijk kennen de dames het niet; de *Duncan* is een plezierjacht; welnu, de roerganger behoeft slechts een wending aan het stuur te geven en we gaan even gemakkelijk naar Calcutta als naar Conception."

„Mijnheer Paganel," antwoordde lady Helena in plaats van haar echtgenoot, „indien deze tocht slechts voor ons genoegen gemaakt werd, dan zou ik voorstellen: vooruit, allen naar Indië, en ik ben er zeker van, dat lord Glenarvan met mij zou instemmen. Maar de *Duncan* is op weg, om drie schipbreukelingen te redden en niets is in staat aan deze hooge roeping eenige verandering te brengen.

In weinige woorden werd de Fransche geleerde op de hoogte gebracht; met ontroering vernam hij de geschiedenis der drie documenten en het edelmoedige voorstel van lady Helena.

„Mevrouw," zei hij, toen hij alles had aangehoord, „sta me toe, dat ik mijn diepe bewondering uitspreek voor hetgeen u gedaan hebt en nog doet. Ik zou me er een ernstig verwijt van maken, indien door mij uw jacht slechts één minuut vertraging had."

„Wilt u ons dan bij onze nasporingen behulpzaam zijn?" vroeg lady Helena.

„Dat is mij helaas onmogelijk, mevrouw. Ik moet in

de eerste de beste haven van boord, om mijn wetenschappelijke opdracht te vervullen..."

„In Madeira dus," zei John Mangles.

„Het zij zoo: in Madeira. Ik ben dan slechts honderd negentig mijlen van Lissabon verwijderd en zal wel op scheepsgelegenheid wachten."

Paganel was zoo verstandig, het geheele geval van den vroolijken kant te bezien. Hij toonde een aangenaam mensch in den omgang te zijn, en was 's avonds de vriend van alle opvarenden der *Duncan*. Op zijn verzoek stelde men hem het document ter hand, dat hij nauwkeurig bestudeerde. Hij gaf toe, dat er geen andere uitlegging mogelijk was dan de reeds bestaande. Mary en Robert Grant mochten zich in zijn onverdeelde belangstelling verheugen. En toen hij vernam, dat lady Helena de dochter was van den beroemden ontdekkingsreiziger William Tuffnel, kwam er aan zijn bewonderende uitroepen geen einde meer. Hij had haar vader heel goed gekend en in geregelde briefwisseling met hem gestaan.

Ten slotte vroeg hij lady Helena verlof, haar te mogen omhelzen.

Lachend werd hem dit toegestaan, alhoewel het misschien niet heelemaal van pas was.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Een aanwinst voor de expeditie.

Begunstigd door een stevige noorderbries, stevende de *Duncan* inmiddels naar den equator. Den 30en Augustus kwam het eiland Madeira in zicht. Zijn belofte getrouw, bood lord Glenarvan zijn nieuwen gast aan, hem aldaar aan land te zetten.

„Mijn waarde lord," antwoordde Paganel. „Ik wil eens openhartig met u spreken. Was u oorspronkelijk van plan Madeira aan te doen?"

„Neen."

„Welnu, veroorloof me dan, het grootst mogelijke

voordeel te trekken van mijn ongelukkige verstrooidheid. Madeira is reeds te bekend, tenminste, voor een aardrijkskundige. Men heeft reeds alles gezegd en geschreven, wat er over dit eiland te zeggen en te schrijven is. De wijnbouw is deerlijk in verval geraakt. De wijnoogst, die in 1813 nog 1.100.000 Hectoliter bedroeg, was in 1845 reeds gevallen tot 133.450 Hectoliter en bedraagt tegenwoordig nauwelijks 25.000 Hectoliter. Is het niet treurig? Indien het u dus hetzelfde is, zou ik gaarne op de Canarische eilanden..."

„Vooruit dan maar, naar de Canarische eilanden, dat brengt ons niet uit den koers."

„Dat wist ik wel, waarde lord. In den Canarischen Archipel kan men drie groepen bestudeeren, om nog niet eens te spreken van de piek van Teneriffe, die ik altijd heb willen zien. Deze kans wordt mij nu geboden. Ik maak er gebruik van en in afwachting van het schip, dat mij naar Europa terug brengt, zal ik dien beroemden berg beklimmen."

„Zooals u wilt, waarde Paganel," antwoordde lord Glenarvan, die met moeite een glimlach kon onderdrukken.

En hij had reden genoeg om te glimlachen.

De Canarische eilanden zijn namelijk niet ver verwijderd van Madeira. De afstand tusschen de beide eilandengroepen bedraagt nauwelijks twee honderd vijftig mijl, hetgeen voor een schip als de *Duncan* niet veel te beteekenen heeft.

Het was op den 31en Augustus, 's middags tegen een uur of twee, dat Paganel met kapitein Mangles op de brug der *Duncan* stond te spreken. De Franschman stelde den gezagvoerder duizend en één vragen over Chili, toen laatstgenoemde hem plotseling in de rede viel, naar een punt aan den zuidelijken horizont wees en den professor vroeg:

„Ziet u daar niets, mijnheer Paganel?"

„Neen."

„Neem dan eens uw verrekijker."

„Ik zie nog niets."

„U kijkt niet in de goede richting. Daar, tusschen die laaghangende wolken..."

„Mijn beste kapitein, ik mag zoeken en kijken, wat ik

wil, maar ik kan onmogelijk iets bijzonders ontdekken."

„Dan zal ik het u wel zeggen. Daar ginds, op een afstand van ongeveer veertig mijl, is de piek van Teneriffe duidelijk zichtbaar."

Of Paganel de beroemde piek niet zag of niet wilde zien, laten we hier buiten beschouwing; hoe het echter ook zij, enkele uren later was zij zoo duidelijk te zien, dat ook hij het moest toegeven.

„Ziet u haar nu eindelijk?" vroeg John Mangles.

„Ja zeker," antwoordde Paganel.

En op verachtelijken toon vervolgde hij:

„Is dat nu de beroemde piek van Teneriffe?"

„Om u te dienen, professor."

„Zij schijnt niet bijzonder hoog te zijn."

„Toch nog elfduizend voet boven den waterspiegel."

„Dat is nog niets, vergeleken bij den Mont Blanc."

„Mogelijk. Maar als u haar beklimmen moet, zult u haar hoog genoeg vinden."

„Waartoe zou ik haar beklimmen, mijn waarde kapitein? Dat hebben de heeren Bonplan en von Humboldt reeds vóór mij gedaan. Ja, professor von Humboldt, dat was een genie! Hij heeft den berg onderzocht en er een beschrijving van gegeven, die niets te wenschen over laat. Wat zou ik er dus nog moeten doen?"

„Volkomen juist, mijnheer Paganel. Het is erg vervelend voor u, want er zijn slechts weinig schepen, die de haven van Teneriffe aandoen. Ik vrees, dat u er niet veel verstooiing zult vinden."

„Behalve dan de mijnen," antwoordde Paganel lachend. „Maar, luister eens, mijn waarde Mangles; vindt men op de Kaap-Verdische eilanden geen belangrijke haven?"

„Zeker, professor. Niets is gemakkelijker, dan zich te Villa-Praia in te schepen."

„Om niet te vergeten, dat de Kaap-Verdische eilanden betrekkelijk dicht liggen bij Senegal, waar ik stellig landgenooten vind. Ik weet wel, dat deze eilanden over het algemeen den naam hebben, schadelijk voor de gezondheid te zijn, maar een aardrijkskundige let daar niet op."

„Ook hierin moet ik u gelijk geven, mijnheer Paga-

nel. Ik ben er van overtuigd, dat de aardrijkskundige wetenschap door uw verblijf op de Kaap-Verdische eilanden ten zeerste gediend wordt. We moeten juist de haven aandoen om kolen in te nemen. Uw ontscheping zal ons dus geen enkel oponthoud veroorzaken."

Na dit gezegd te hebben, gaf de kapitein der *Duncan* zijn desbetreffende bevelen. Men liet de Canarische eilanden aan bakboord en op 2 September, 's morgens tegen 5 uur, passeerde het schip den Kreeftskeerkring. Maar nu begon ook het weer te veranderen. De atmosfeer werd vochtig en drukkend en weldra voer de *Duncan* door een zeer ruwe zee. Het gevolg hiervan was, dat de reizigers dien dag in den grooten salon moesten blijven.

Den volgenden morgen begon Paganel zijn bagage bijeen te zoeken met het oog op zijn aanstaand vertrek. De *Duncan* laveerde tusschen de Kaap-Verdische eilanden, voer voorbij het Zout-eiland, liet San Jago ter zijde liggen en stevende tegen middag de haven van Villa-Praia binnen. Het weer was afschuwelijk en de branding zoo hevig, dat men er bijna niet doorheen kon komen. De regen viel bij stroomen neer, waardoor de stad nauwelijks te zien was. Over het algemeen leverde het eiland één zeer droefgeestigen aanblik op.

Lady Helena, die oorspronkelijk van plan was, een bezoek aan de stad te brengen, kon hieraan geen gevolg geven. Zelfs het innemen der steenkool ging met de grootste moeilijkheden gepaard. En terwijl hemel en zee hun wateren vereenigden tot een onoverkomelijke hindernis, waren de passagiers der *Duncan* gedwongen, in hun kajuiten te blijven. Natuurlijk sprak iedereen aan boord over het slechte weer. Iedereen zeggen we, maar dit had eigenlijk moeten zijn „bijna iedereen", want de majoor zou een algemeenen zondvloed hebben meegemaakt met een onverschilligheid, welke hem nooit verliet.

Onrustig liep Paganel in den grooten salon op en neer.

„Het wordt er expres om gedaan," zei hij.

„Zeker is het, dat de elementen tegen u schijnen samen te spannen," merkte Glenarvan op.

„Ik zal me er niet aan storen."

„Maar mijnheer Paganel," wierp Helena in het midden, „ u kunt een dergelijke regenbui toch niet trotseeren!"

„Wat mij betreft, mevrouw, heeft dat niets te beteekenen. Ik heb alleen maar angst voor mijn bagage en mijn instrumenten. Alles wordt bedorven!"

„Het gevaar bestaat alleen maar bij de ontscheping," hernam Glenarvan. „Eenmaal aan land, zult u tamelijk goed gehuisvest zijn. Natuurlijk niet al te zindelijk: u zult kennis maken met apen en varkens, wier gezelschap nu niet bepaald aangenaam is. Maar een echt reiziger neemt het niet zoo nauw. Buitendien zult u wel over een maand of acht een schip krijgen naar Europa."

„Zeven of acht maanden?"

„Minstens. Tijdens het regenseizoen worden de Kaap-Verdische eilanden niet druk door schepen bezocht. Maar u zult uw tijd nuttig kunnen besteden. De archipel is nog weinig bekend en u zult er naar hartelust ontdekkingsreizen kunnen maken."

„U zult den loop der stroomen kunnen nagaan," sprak lady Helena.

„Die zijn er niet, mevrouw."

„De rivieren dan!"

„Ook die zijn er niet."

„En de beken?"

„Die zijn er evenmin."

„U zult een tocht door de bosschen kunnen maken," meende de majoor.

„Om een bosch te maken, zijn er boomen noodig en die zijn er op het eiland niet te vinden."

„'t Is me een fraai land!" meende hierop de majoor.

„Troost u dan met de bergen, waarde Paganel," zei lord Glenarvan.

„De bergen zijn klein en onbeduidend, mylord. Buitendien is dat werk reeds gedaan."

„Gedaan?"

„Ja, dat is nu mijn eeuwige pech. Wat von Humboldt op de Canarische eilanden deed, heeft Charles Sainte-Claire Deville op de Kaap-Verdische eilanden verricht."

„Hoe is het mogelijk?"

„Dat is werkelijk erg jammer, mijnheer Paganel," zei lady Helena. „Wat wilt u nu gaan doen?"

Gedurende enkele seconden bleef Paganel zwijgen.

„U had beter gedaan, te Madeira aan land te gaan, ondanks het feit, dat er geen wijn meer is," sprak lord Glenarvan.

Opnieuw zwijgen van den secretaris van het Aardrijkskundig Genootschap.

„Ik zou maar eens afwachten," zei de majoor, op even onverschilligen toon als hij zou gezegd hebben: „Ik zou niet wachten."

„Mijn waarde Glenarvan," hernam Paganel, „welke is de eerstvolgende haven, die de *Duncan* binnenloopt?"

„Conception."

„Drommels, dat is een eindje uit de buurt van Indië."

„Welneen, beste vriend; hebt u eenmaal kaap Hoorn achter den rug, dan komt u vanzelf weer in de goede richting."

„Dat staat nog te bezien."

„Bovendien," hernam de Schotsche edelman doodleuk, „als men naar Indië gaat, komt het er eigenlijk weinig op aan, of dit Oost- dan wel West-Indië is."

„Nu maakt u er heelemaal een grapje van."

„Om niet te vergeten, dat de bewoners der Pampa's van Patagonië evengoed Indianen zijn als de inboorlingen van Pendjabu."

„Drommels, mylord, daaraan zou ik nooit gedacht hebben."

„En dan wil ik er nog op wijzen, dat men de Groote Gouden Medaille evengoed verdienen kan in Zuid-Amerika als in Indië: de Cordillera's doen heusch niet onder voor het Tibetaansche hooggebergte."

„Maar de stroom der Yarou-Dzangbo-Tchou-rivier?"

„Daarvoor stelt u de Rio-Colorado in de plaats. Deze rivier is nog weinig bekend en stroomt op de landkaarten een beetje te veel naar de grillen der heeren aardrijkskundigen."

„Dat weet ik, waarde lord; men heeft zelfs vergissingen van verscheidene graden vastgesteld. O, ik twijfel er niet aan, dat het Aardrijkskundig Genootschap me evengoed naar Zuid-Amerika als naar Indië had gezon-

den indien ik daarom gevraagd had. Maar dat is het juist: ik dacht er niet aan."

„Uw gewone verstrooidheid, professor!"

„Komaan, mijnheer Paganel, ga met ons mee," stelde lady Helena met haar innemende stem voor.

„En mijn opdracht, mevrouw?"

„Laat ik u even zeggen, dat we door de straat van Magelhaen komen," wierp lord Glenarvan in 't midden.

„Mylord, u brengt me in verleiding."

„Om de Hongerhaven niet te vergeten, die we eveneens zullen aandoen."

„De Hongerhaven!" riep de arme Franschman, die van alle zijden zoo vreeselijk onder vuur werd genomen.

„U moet ook in overweging nemen, mijnheer Paganel," hernam lady Helena onverbiddelijk, „dat u het recht zult hebben, in deze onderneming den naam van Frankrijk met dien van Schotland te vereenigen."

„Ongetwijfeld."

„De hulp van een aardrijkskundige zou ons bij de expeditie uitmuntend van pas komen. Bovendien, is er iets schooners denkbaar, dan de wetenschap in dienst te stellen der menschheid?"

„Goed gesproken, mevrouw!"

„Welnu, mijnheer Paganel, doe als wij en geef u aan het toeval, of beter gezegd, aan de Voorzienigheid over. Zij heeft ons het document gezonden en wij zijn er dus op uit getrokken. Zij heeft u op dit schip geplaatst; ge moogt het dus niet meer verlaten."

„Beste vrienden, zal ik u eens wat vertellen?" riep de brave man ten slotte.

„Laat hooren!"

„U hebt allen groote lust, mij aan boord te houden!"

„En u, mijn waarde Paganel, brandt van verlangen, er te blijven," antwoordde Glenarvan.

„Deksels!" riep de geleerde Franschman, „dat had ik u al lang willen zeggen, maar ik vreesde onbescheiden te zijn."

Waaruit de lezer ziet, dat de expeditie tevreden kon zijn met de aanwinst, welke zij in den persoon van Jaques Paganel verkregen had.

NEGENDE HOOFDSTUK.

De Zeestraat van Magelhaen.

Toen het besluit van Paganel aan boord bekend werd, was de vreugde algemeen. Met zijn gewone onstuimigheid vloog Robert hem om den hals. Er mankeerde niet veel aan, of de brave man was lang uit op het dek getuimeld. „Is me dat een ruwe knaap," bromde de Franschman; „wacht maar, manneke, wij zullen eens een hartig woordje met elkaar spreken."

Aangezien John Mangles van plan was, een goed zeeman van hem te maken; Glenarvan op zich genomen had, een ruime dosis persoonlijke dapperheid bij hem te kweeken; majoor Mac Nabbs zich tot taak had gesteld, zijn eigen koelbloedigheid aan hem over te dragen; lady Helena hem voor wilde gaan in edele en menschlievende daden; Jacques Paganel hem wilde bekend maken met de geheimen der exacte wetenschappen en, last not least, Mary Grant hem wilde leeren, op welke wijze hij zijn dankbaarheid kon toonen jegens zulke leermeesters, kon het niet uitblijven, of vriend Robert moest opgroeien tot wat de Engelschen noemen een „all round gentleman".

Het duurde niet lang, of de *Duncan* had voldoende voorraad steenkoolen aan boord. Zoo gauw het dus mogelijk was, verliet men de Kaap-Verdische eilanden, zette koers naar het westen, passeerde op 7 September den evennachtslijn en kwam hiermede op het zuidelijk halfrond.

De tocht verliep zonder eenige hindernis; ieder had goede hoop. De kans, dat deze onderneming met goed gevolg bekroond zou worden, scheen dagelijks grooter te worden. Het grootste vertrouwen in de onderneming, stelde de kapitein der *Duncan* zelf. Misschien was dit vertrouwen wel een gevolg van het verlangen, miss Mary gelukkig te zien. Hij had een bijzondere belangstelling voor het jonge meisje opgevat en dit gevoel wist hij zoo goed te verbergen, dat het behalve voor hem en voor miss Mary, voor niemand aan boord een geheim was.

Wat de geleerde Franschman aangaat, deze was misschien wel de gelukkigste sterveling van het zuidelijk halfrond. Hij bestudeerde naar hartelust de land- en zeekaarten van John Mangles en was in den zevenden hemel, toen hij op zekeren dag eenige oude Spaansche boeken ontdekte in een boekenkist van den eersten stuurman. Onmiddellijk besloot Paganel de taal van Cervantes te gaan leeren, daar niemand der opvarenden spaansch sprak en men niet kon weten, op welke manier deze kennis in Zuid-Amerika nog eens van pas kon komen.

Hij was er van overtuigd, bij aankomst te Conception vloeiend Spaansch te kunnen spreken. Aan volharding ontbrak het hem niet, want men hoorde hem den geheelen dag onverstaanbare klanken mompelen.

In zijn vrijen tijd onderwees hij Robert de geschiedenis van het land, welks kusten men thans naderde.

Op zekeren dag, het was den 10en September en de *Duncan* bevond zich op 5°, 73'. Zuiderbreedte en 31°, 15'. Westerlengte, vernam lord Glenarvan iets, dat zelfs meer ontwikkelde menschen onbekend was. Paganel verhaalde n.l. juist de ontdekking van Amerika en om op de beroemde zeevaarders te komen, wier spoor het jacht nu volgde, begon hij met Christoffel Colombus. Hij eindigde met te zeggen, dat de beroemde Genuees gestorven was, zonder te weten, dat hij de nieuwe wereld had ontdekt.

Niemand zijner toeschouwers wilde het gelooven. Paganel bleef echter bij zijn bewering.

„Het staat als een paal boven water,"vervolgde hij. „Natuurlijk valt het mij niet in, iets aan Colombus' roem te kort te willen doen, maar de waarheid kan men niet loochenen. Tegen het einde der vijftiende eeuw dacht men slechts aan één ding: de verbinding met Azië gemakkelijker te maken en het Oosten te zoeken langs westelijke wegen. In één woord: op de kortst mogelijke manier het land zien te bereiken, „waar de peper groeit". Colombus wilde het probeeren. Hij deed vier reizen en deed de Amerikaansche kust aan op verschillende plaatsen, n.l. op Cuama, Honduras, Nicaraqua, Veraqua, Costa-Rica en Panama. Genoemde kusten hield hij echter voor die van China en Japan en stierf, zonder zich

rekenschap te hebben gegeven van het bestaan van een enorm vastland, dat niet eens zijn naam zou dragen.

„Ik twijfel geen oogenblik aan hetgeen u zegt, mijn waarde Paganel," merkte lord Glenarvan op. „Maar dan zou ik in ieder geval uit uw mond gaarne vernemen, welke zeevaarders de waarheid van de ontdekkingen van Colombus aan het licht hebben gebracht."

„Zijn opvolgers: Ojeda, die hem reeds op zijn vroegere reizen vergezeld had, evenals Vincentius Pinzon, Vespucius, Mendoza, Bastidas, Cabral, Solis, Balboa en anderen. Deze zeevaarders zeilden langs de oostkust van Amerika, stelden de zuidelijke grenzen vast en werden, nu juist driehonderd en zestig jaar geleden, door dezelfde strooming meegevoerd, welke thans ook de *Duncan* voortdrijft. Ziet, beste vrienden, wij hebben den evennachtslijn op dezelfde plaats gepasseerd, waar ook Pinzon hem in het laatste jaar der 15e eeuw passeerde, en evenals hij, naderen wij den achtsten graad zuiderbreedte, waaronder ook hij de Braziliaansche kust vond. Een jaar later vond de Portugeesche zeevaarder de haven van Seguao. In 1502 ging Vespucius nog verder zuidwaarts. In 1508 verbonden zich Vincentius Pinzon en Solis tot een gezamenlijke ontdekkingstocht der Amerikaansche kusten. In 1514 ontdekte Solis de monding der La Platarivier, waar hij door de inboorlingen verslonden werd en hiermede aan Magelhaen de eer liet, de eerste man te zijn, die de aarde omzeilde. Magelhaen vertrok in 1519 met vijf schepen, volgde de kusten van Patagonië, ontdekte de haven van Désiré, de haven van San-Julian en vond op twee en vijftig graden zuiderbreedte de Straat der Elf Duizend Maagden, welke later naar hem genoemd zou worden. Eindelijk kwam hij den 28en Maart 1520 in de Stille Zuidzee. Welke vreugde, welk een ontroering moet zich van dien man meester hebben gemaakt, toen hij aan den gezichteinder een nieuwe, ongekende oceaan zag schitteren, onder de fonkelende stralen der gouden zon."

„Ach! mijnheer Paganel," riep Robert opgetogen, „wat zou ik gaarne daarbij zijn geweest!"

„Ik ook, mijn jongen. Hadde de hemel mij driehonderd jaar vroeger doen geboren worden, dan had ik van zoo'n buitenkansje stellig geprofiteerd."

„Dat zou ons vreeselijk gespeten hebben, mijnheer Paganel," merkte lady Helena op. „Want ware dit inderdaad gebeurd, dan zou u nu deze geschiedenis niet hebben kunnen vertellen op de brug van de *Duncan*."

„Ach, mevrouw, een ander zou dat in mijn plaats minstens even goed gedaan hebben," antwoordde de geleerde bescheiden. „Maar voortgaande zou ik er nog op willen wijzen, dat de westkust ontdekt is door de beide broeders Pizarro. Deze beide mannen hebben niet alleen gewichtige ontdekkingen gedaan, maar ook verscheidene steden gesticht. Het bestaan van Cusco, Quito, Lima, Santiago, Villarcia, Valparaiso en Conception, waar we nu heen varen, hebben we aan deze beide ondernemende mannen te danken. De ontdekking van de broeders Pizarro sloten aan bij die van Magelhaen, met het gevolg, dat men spoedig eenige vrij volledige kaarten had van Zuid-Amerika, zeer ten genoege van de geleerden van dien tijd."

„Welnu," riep Robert, „ik zou met dergelijke resultaten niet tevreden zijn geweest."

De verbazing over dit stoute gezegde, was algemeen. Men bestormde hem met vragen en... eindelijk kwam het er uit:

„Omdat ik had willen weten, wat er aan de andere zijde van de Straat van Magelhaen te zien was!"

„Bravo, mijn jongen!" antwoordde Paganel. „Ik zou je voorbeeld gevolgd hebben en ik zou hebben willen weten, of het vasteland zich voortzette tot de pool, dan wel, of men ten slotte in een onmetelijke vrije zee zou komen, zooals Drake, een landgenoot van onzen gastheer, veronderstelde. Het staat dus vast, dat, indien Robert Grant en Jacques Paganel in de XVIIe eeuw geleefd hadden, zij zich ingescheept zouden hebben met Schouten en Lemaire, twee Hollanders, die er nu eenmaal alles op hadden gezet, het aardrijkskundig raadsel op te lossen."

„Waren het geleerden?"vroeg lady Glenarvan.

„Nee, mevrouw, geleerden waren deze twee mannen niet, maar wel ondernemende kooplieden, die zich weinig om de wetenschappelijke waarde hunner ontdekkingen bekommerden. In Holland bestond toen nog de Oost-Indische Compagnie, welke het monopolie bezat voor den geheelen handel door de zeestraat van Magelhaen.

Het is dus begrijpelijk dat sommige handelaren naar middelen en wegen zochten, om aan de alleenheerschappij over den handel, welke door bedoelde Oost-Indische Compagnie werd uitgeoefend, te ontkomen. De aanstoot daartoe gaf een zekere Isaac Lemaire, die even schrander als ondernemend was.

Uit eigen middelen bestreed deze man een expeditie welke door zijn neef, Jacob Lemaire en door Schouten, een onverschrokken zeevaarder, geboortig van Hoorn, in Noord-Holland, geleid werd. Deze mannen verlieten hun vaderland in de maand Juni 1615, dus bijna een eeuw later dan Magelhaen. Zij ontdekten de Zeestraat van Lemaire tusschen Vuureiland en Stateneiland en omzeilden den 12en Februari 1616 de beroemde Kaap Hoorn, die meer nog dan haar zuster, Kaap de Goede Hoop, den naam van Stormkaap verdient.

„Ja!" riep Robert vol geestdrift, „daar had ik bij willen zijn."

„Ik geloof je graag, mijn jongen," antwoordde Paganel. „Is er iets schooners denkbaar dan een land te ontdekken, dat nog door geen menschenvoet betreden is. Helaas, zoo iets is tegenwoordig niet meer mogelijk; alles is ontdekt en in kaart gebracht en voor ons, arme aardrijkskundigen der XIX eeeuw, is niets meer te doen."

„Toch nog wel iets, waarde Paganel," antwoordde lord Glenarvan.

„En dat ware?"

„Wat wij óók doen!"

Intusschen werd de reis met onverminderden spoed voortgezet. Den 15en September passeerde men den Steenbokskeerkring en tien dagen later bevond de *Duncan* zich ter hoogte der Zeestraat van Mangelhaen. Zonder eenige aarzeling stuurde John Mangles zijn schip door deze zeeëngte, welke bij voorkeur door stoomschepen, die op weg zijn naar de Stille Zuidzee, gevolgd wordt. De lengte van de Straat van Magelhaen bedraagt drie honderd zestien mijl. De grootste schepen vinden er overal diep vaarwater, zelfs langs de kusten. Aan de kusten wemelt het van visch, terwijl op de dichtbegroeide oevers een menigte wild wordt aangetroffen. Bovendien zijn er ontelbare goed ankerplaatsen, kortom, de Straat van Magelhaen is verre te verkiezen boven die van Le-

maire of den weg om Kaap Hoorn, die beide voortdurend door heftige orkanen bezocht worden.

Gedurende de eerste uren van den doortocht, dat wil zeggen tot Kaap Gregorie, zijn de oevers laag en zanderig. Jacques Paganel wilde geen enkel punt dezer landstreek uit het oog verliezen en ten volle genieten van dit door de stralende zon beschenen panorama. Tot zijn spijt ontdekte hij op de noordelijke oevers geen enkele inboorling; slechts af en toe een paar zwervende jagers op de kusten van Vuurland.

Van Patagoniërs was echter geen spoor te zien.

„Een Patagonië zonder Patagoniërs is geen Patagonië," bromde hij verdrietig.

Lord Glenarvan, die deze zacht gesproken woorden vernomen had, antwoordde daarop:

„Heb maar geduld, waarde vriend: u zult de Patagoniërs nog vroeg genoeg te zien krijgen."

„Daar ben ik nog niet zeker van.'

Lady Helena kreeg medelijden met hem.

„Beste mijnheer Paganel," zei ze vriendelijk, „de Patagoniërs bestaan toch in ieder geval!"

„Daar twijfel ik aan, mevrouw; tot nu toe heb ik nog geen enkele gezien."

„Maar de naam van „Patagoniër", die in het Spaansch „groote voet" beteekent, heeft men toch niet aan denkbeeldige wezens gegeven!"

„O, mevrouw, de naam doet eigenlijk weinig ter zake; trouwens, men weet niet eens, hoe deze menschen zich in hun eigen landstaal noemen."

„Ongelooflijk," riep lord Glenarvan.„ Zeg, Mac Nabbs, weet jij het soms?"

„Neen," antwoordde deze, „en ik zou er geen Scotsch Pond voor over hebben om het te weten."

„En toch zult ge het hooren, onverschillige majoor," hernam Paganel. „Heeft Magelhaen de bewoners dezer streken Patagoniërs genoemd, dan geven de Vuurlanders hun den naam van Tiremenen, de Chilenen Caucalhues, de planters van Carmen Tehuelches, de Araucanen Huiliches, Bougainville noemt hen Chahouanen, Falkner Tehuelhets. Over het algemeen noemen zij zich zelf Inaken. Nu vraag ik u, hoe men daar uit kan wijs wor-

den en of een volk met zooveel namen inderdaad bestaan kan."

„Hiermede kunt ge uw bewering nog niet staven, vriend Paganel," antwoordde lady Helena.

„Aangenomen, dat hij gelijk had," merkte lord Glenarvan op; „maar dan zal onze geleerde vriend toch moeten toegeven, dat, zoo er al eenige twijfel bestaat omtrent den naam der Patagoniërs, dit voor hun gestalte toch niet het geval is."

„Dat geef ik nooit toe!" riep de Franschman.

„Zij zijn groot van gestalte," zei Glenarvan.

„Ik weet er niets van."

„Klein?" vroeg lady Helena.

„Niemand kan dat bevestigen."

„Middelmatig dan," stelde de majoor voor om de strijdenden te verzoenen.

„Dat weet ik evenmin."

„Wat dan wel?"

„De meeningen loopen dusdanig uiteen..."

„Maar de reizigers, die hen gezien hebben..."

„De reizigers die hen gezien hebben," antwoordde de aardrijkskundige, „spreken elkaar allen tegen. Magelhaen beweert, dat zijn hoofd nauwelijks tot aan hun gordel zou reiken."

„Ziet u wel?"

„Ja zeker, maar daartegenover staat de meening van Drake, volgens welke de kleinste Engelschman grooter is dan de grootste Patagoniër."

„O, Engelschen dat is wel mogelijk!" sprak de majoor op een toon, waaruit duidelijk zijn minachting voor dit volk klonk; „ja, bij Engelschen is dat wel mogelijk, maar indien het eens Schotten waren!..."

„Cavendish verzekert dat ze groot en sterk zijn," hernam Paganel. „Hawkins maakt er reuzen van. Lemaire en Schouten geven hen een lengte van drie meter veertig centimeter."

„Ik zou denken, dat dit nog al geloofswaardige lieden zijn," meende Glenarvan.

„Ja, even zoo geloofwaardig als Wod, Narbourgh en Falkner, die hen een middelmatige gestalte geven. Weliswaar zijn de Patagoniërs volgens Byron, Bougainville, Wallis en Carteret zeer normale menschen van zes voet

zes duim, terwijl d'Orbigny, een geleerde van naam en die in deze landstreken goed bekend is, hen een middelmatige gestalte van vijf voet en vier duim toekent."

„Maar waar zou dan wel de waarheid zijn tusschen al deze tegenstrijdigheden," vroeg lady Helena.

„De waarheid, mevrouw, is de volgende: de Patagoniërs hebben korte beenen en een lang bovenlichaam. Men zou dus kunnen zeggen, dat deze menschen zes voet lang zijn als ze zitten en vijf voet als ze staan."

„Bravo!" riep Glenarvan, „dat is nu eens een echt professorale uitspraak."

„Of het zou moeten zijn," hernam Paganel, „dat de Patagoniërs in het geheel niet bestaan, waarmede dan ieder zijn zin zou hebben. Maar om er mede te eindigen, beste vrienden, wil ik deze troostende opmerking maken: de Zeestraat van Magelhaen is schitterend, ook zonder de Patagoniërs.'

Op dit oogenblik zeilde de *Duncan* om het schiereiland Brunswijk. Zeventig mijl voorbij kaap Gregorie zag men de gevangenis van Punta Arena. Tusschen de takken der boomen kon men de Chileensche vlag en den klokketoren zien. Eenige uren later voer de *Duncan* langs Hongerhaven.

Het was op deze plaats, dat de Spanjaard Sarmiento zich in 1581 met vier honderd landverhuizers vestigde.

Hij stichtte er de stad San-Felipe; denzelfden winter werd de kolonie door een hevige koude geteisterd, welke gevolgd werd door een ontzettenden hongersnood. Toen Cavendish in 1587 verscheen, vond hij de laatste der vierhonderd kolonisten, stervend van honger op de puinhoopen eener stad, die wel zes eeuwen oud scheen en toch slechts zes jaar had bestaan.

Zonder aan te leggen stevende de *Duncan* deze woeste streek voorbij en bevond zich bij zonsopgang tusschen een woud van beuken, esschen en berken, waarboven de toppen van groene heuvels uitstaken. Men voer voorbij den ingang van St. Nicolaasbaai, waar het wemelde van robben en walvisschen. Eindelijk zeilde men om kaap Froward, die nog geheel bedekt was met het ijs van den vorigen winter. Aan de overzijde der Zeestraat van Magelhaen, op de Vuurlandsche oevers, verhief zich de Sarmiento-berg ter hoogte van zes duizend voet; een ge-

weldige opeenstapeling van enorme rotsblokken, die door dichte wolkenmassa's gescheiden waren en veel geleken op een in de lucht zwevende steenen archipel.

Het eigenlijke vasteland van Amerika eindigt bij Kaap Froward, daar Kaap Hoorn een alleenstaande rots in zee is op 50 graden zuiderbreedte.

Voorbij dit punt, vernauwt zich de zeeëngte tusschen het schiereiland Brunswijk en het Desolationseiland, dat zich als een monsterachtige walvisch tusschen de ontelbare kleinere eilandjes uitstrekt. Welk een verschil tusschen deze woeste en afgebrokkelde oevers eenerzijds en de scherp afgebakende uiteinden van Afrika, Indië en Australië anderzijds!

Op de vruchtbare oevers volgde nu een onherbergzame kuststreek, waarlangs John Mangles zijn schip zonder eenige aarzeling stuurde. Bij kaap Tamar werd de zeestraat weer breeder; het jacht had nu de noodige ruimte om de steile kusten der Narborough-eilanden te omzeilen en naderde den zuidelijken oever. Eindelijk, na een vaart van zes en dertig uur door de straat van Magelhaen, ontwaarde men op het uiterste punt van Desolationsland, Kaap Pilares. Een onmetelijke zee, fonkelend in het licht der zon, breidde zich voor de *Duncan* uit. En terwijl Jacques Paganel met een geestdriftig gebaar deze zee begroette, voelde hij zich even ontroerd als Fernand Magelhaen zelf, toen deze op zijn schip, de *Trinidad,* voor het eerst de koele bries bespeurde van den machtigen Stillen Oceaan.

TIENDE HOOFDSTUK.

Zeven en dertig graden Zuiderbreedte.

Acht dagen nadat zij Kaap Pilares omzeild had, stoomde de *Duncan* met volle kracht de baai van Talcahuno in. Het was prachtig weer. Van November tot Maart is in deze streek geen wolkje aan den hemel te zien en waait er een onveranderlijke zuidenwind langs de door de Andes beschermde kusten.

Op verzoek van lord Glenarvan, had John Mangles dicht onder den Archipel van Chiloè gehouden, hopende, langs de kusten een wrak of iets dergelijks te vinden, dat op het spoor der schipbreukelingen had kunnen leiden. Men vond echter niets en dus zette het jacht zijn tocht voort tot de haven van Tachuano, waar het den 5en September aankwam, dus 42 dagen, nadat het de nevelige wateren der Clyde verlaten had.

Lord Glenarvan liet onmiddellijk een sloep uitzetten en begaf zich met Paganel aan land. De Fransche geleerde wilde van de gelegenheid gebruik maken, zijn kennis der Spaansche taal in toepassing te brengen, die hij met zooveel zorg bestudeerd had. Tot zijn groote verwondering kon hij zich echter bij geen enkele der inlanders verstaanbaar maken.

„Waarschijnlijk heb ik nog niet voldoende de uitspraak beet," meende de Franschman.

„Vooruit dan maar naar de douanen," antwoordde lord Glenarvan.

Door gebaren en een paar brokken Engelsch werd den beiden reizigers beduid, dat de Engelsche consul te Conception woonachtig was. Het was een weg van een uur. Glenarvan had spoedig twee flinke paarden gehuurd en korten tijd later bereikten de beide mannen genoemde stad, welke haar ontstaan te danken heeft aan den ondernemenden Valdavia, de wakkere metgezel van den beroemden zeevaarder Pizarro.

Doch hoeveel had Conception van haar ouden glans verloren! Ontelbare malen geplunderd door de inboorlingen, in 1819 in de asch gelegd, vervallen, telde de stad nu nauwelijks acht duizend zielen. Onder de achtelooze voeten der luie inwoners veranderden de straten in weilanden. Geen handel, geen nijverheid, geen enkele poging tot voorwaarts streven. Uit alle huizen klonk mandolinemuziek; overal zong men en vermaakte men zich, kortom de mannen van Conception waren nietsdoende oude wijven geworden.

Glenarvan was weinig geneigd, de reden van dit verval te leeren kennen en begaf zich met Paganel onmiddellijk naar J. R. Bentock, esq.,, consul van Hare Britsche Majesteit. Deze heer ontving de beide reizigers uiterst beleefd en beloofde, toen hij de geschiedenis van

kapitein Grant had vernomen, langs de geheele kust inlichtingen te zullen laten inwinnen.

Op de vraag of men hem kon mededeelen, of de driemaster *Britannia* langs de Chileensche of Araucanische kusten naar den zeven en dertigsten breedtegraad was gestevend, werd ontkennend geantwoord. Noch den Engelschen consul, noch een der andere consuls, die te Conception gevestigd waren, was een dergelijk feit bekend. Glenarvan gaf den moed niet verloren. Hij keerde naar Talcahuano terug, spaarde moeite noch geld en zond agenten uit naar alle richtingen. Doch alles was vergeefs. Het meest nauwkeurig onderzoek leverde geen enkel resultaat op.

Men zou dus waarlijk moeten aannemen, dat de *Britannia* vergaan was, zonder het minste spoor achter te hebben gelaten.

Weer aan boord terug, stelde Glenarvan zijn tochtgenooten van alles op de hoogte. Mary en Robert Grant konden nauwelijks hun tranen weerhouden. Het was zes dagen na de aankomst der *Duncan* in de haven van Talcahuano. De reizigers waren allen bijeen in den grooten salon van het jacht. Zoo goed en zoo kwaad als het ging, trachtte lady Helena de beide ongelukkige kinderen van kapitein Grant te troosten. Jaques Paganel had wederom naar het documet gegrepen en bestudeerde het met zooveel aandacht, dat het leek, als wilde hij het stomme papier een nieuw geheim ontrukken.

Reeds meer dan een uur zat hij zoo op het document te staren, toen lord Glenarvan tot hem zei:

„Vriend Paganel, ik doe beroep op uw geleerdheid. Is de uitlegging, welke wij aan het document gegeven hebben, onjuist? Is de zin der woorden volgens uw meening onlogisch?"

Zeer tegen zijn gewoonte, antwoordde Paganel niet direct; hij dacht na.

„Vergissen we ons soms met de plaats, waar het ongeluk heeft plaats gevonden?" hernam Glenarvan. Treedt het woord *Patagonië* niet duidelijk naar voren?"

Paganel zweeg nog steeds.

„Vriend Paganel," hernam Glenarvan, „geeft het woord *Indiën* ons niet volkomen gelijk?"

„Natuurlijk," antwoordde Mac Nabbs.

„En komt het daardoor niet vast te staan, dat de schipbreukelingen, op het oogenblik, dat ze dit document schreven, de vrees koesterden, door Indianen gevangen te worden genomen?"

„Hier moet ik u halt verzoeken, waarde lord," antwoordde Paganel ten slotte. „Indien al uw overwegingen juist zijn, zoo komt mij de laatste niet geheel aannemelijk voor."

„Wat wilt u daarmee zeggen?" vroeg lady Helena, den Franschen geleerde aanziende.

„Ik wil zeggen," antwoordde Paganel, terwijl hij zijn woorden uitdrukkelijk betoonde, „dat men op het document lezen moet: *„le capitaine Grant et deux matelots sont maintenant prisonniers des Indiens"* (kapitein Grant en twee matrozen *zijn thans* gevangen genomen door de Indianen), in plaats van *„ils seront prisonniers des Indiens"* (zij zullen door de Indianen gevangen genomen worden), welke uitlegging u er het eerst aan gaf. Ik wil er dan nog aan toevoegen, dat het document te dien opzichte geen enkele twijfel overlaat."

„Verklaart u dat eens, mijnheer Paganel," verzocht miss Grant.

„Niets gemakkelijker dan dat, lieve Mary; lees het document zooals ik het nu voorstel en alles zal u duidelijk worden."

„Onmogelijk!" meende Glenarvan.

„Onmogelijk? Waarom, onmogelijk, beste vriend?" vroeg Paganel glimlachend.

„Omdat de flesch met de documenten slechts op die plaats in zee kon zijn geworpen waar het schip verging en dus ook gelijktijdig. Bijgevolg heeft kapitein Grant ook de juiste geografische ligging van de plaats des onheils kunnen aangeven: ziet u zelf maar eens: 37°, 11'. Zuiderbreedte.

„Dat is nog geen bewijs voor uw bewering," antwoordde Paganel. "Buitendien zie ik niet in, waarom de schipbreukelingen geen kans zouden hebben gezien, hun boodschap de wereld in te zenden, nadat ze reeds in gevangenschap verkeerden."

„Heel eenvoudig daarom niet, mijn geleerde vriend, omdat men altijd de zee noodig heeft, wil men er een flesch in werpen."

„Of bij gebrek aan een zee, bedient men zich van een rivier, die naar deze stroomt."

Deze onverwachte maar zeer aannemelijke verklaring werd met een algemeene stilte ontvangen. Aan den glans in de oogen zag Paganel duidelijk, dat hij nieuwe hoop bij zijn toehoorders had opgewekt. Lady Helena was de eerste die het woord nam.

„Welk een gedachte!" riep zij.

„En welk een goede gedachte!" liet de geleerde er naief op volgen.

„Uw meening is dus?" vroeg Glenarvan.

„Mijn meening is, den zeven en dertigsten breedtegraad op te zoeken op de plaats, waar hij aan de westkust van Zuid-Amerika begint en hem zonder afwijking over de geheele breedte van het vasteland te volgen tot daar waar we op de kust van den Atlantischen Oceaan zullen stuiten. Mogelijk, dat we op onzen weg dan een spoor der schipbreukelingen vinden."

„'t Is de geringste kans," meende de majoor.

„Zoo gering deze kans is," antwoordde Paganel, „mogen we haar niet verwaarloozen. Indien ik bij toeval gelijk heb met mijn redeneering, dat de flesch door een rivier naar de zee gedragen is, dan zullen we stellig op het spoor van kapitein Grant komen. Zie maar eens naar de landkaart, beste vriend, dan zal ik u van de waarheid mijner woorden overtuigen."

„Zie maar eens en volg mij op mijn wandeling dwars over het Zuid-Amerikaansch vasteland. We zullen het smalle kustland van Chili overstappen, over de Andes klimmen en in de Pampa's afdalen. Ontbreekt het ons hier aan stroomen en rivieren? Neen! Ziehier de Rio Negro, daar de Rio Colorado en vervolgens de zijtakken dezer rivieren, die allen doorsneden worden door den zeven en dertigsten breedtegraad. Al deze waterwegen hebben tot vervoer der flesch met documenten kunnen dienen. En daar, diep in het binnenland, gevangen door een stam inboorlingen, wachten zij, die ik onze vrienden wil noemen, op de hulp, welke de Voorzienigheid hen zendt. Mogen wij hen in hun verwachtingen teleurstellen? Bent u het niet allen volkomen met mij eens, dat wij de lijn moeten volgen, welke mijn vinger op dit oogen-

blik op de kaart van Zuid-Amerika trekt en dat het ons aller plicht is, om, zoo noodig, met den zevenendertigsten breedtegraad de reis om de wereld te maken, teneinde op het spoor te komen van den ongelukkigen kapitein Grant en zijn twee dappere makkers? Antwoordt, vrienden, is dit onze menschelijke plicht of is het dat niet?"

Deze, met een geestdriftige ontroering gesproken woorden, lieten niet na een diepen indruk te maken op allen, die in de kajuit vereenigd waren. Allen stonden op en drukten Paganel de hand.

„Ja, vader is dáár!" riep Robert, die de kaart met de blikken verslond.

„Waar je vader ook zijn mag, beste jongen, wij zullen hem weten te vinden," antwoordde lord Glenarvan. Niets is aannemelijker dan de uitlegging, welke onze vriend Paganel aan het document gegeven heeft. Wij moeten den weg volgen, die hij ons voorteekent. Dan hebben we met twee mogelijkheden rekening te houden: óf de kapitein en zijn makkers zijn in handen van talrijke Indianen of zij zijn gevangenen van een zwakken stam. In het laatste geval zijn wij sterk genoeg, hen te bevrijden. In het eerste geval keeren wij naar de *Duncan* terug — natuurlijk, nadat wij met zekerheid hebben vastgesteld, waar we hen terug kunnen vinden, — stoomen op naar Buenos-Ayres, en in die stad zal door den majoor een flinke troep soldaten geformeerd worden, die het tegen alle Indianen van Argentinië zal kunnen opnemen."

„Mylord heeft volkomen gelijk," zei John Mangles op zijn beurt. „Bovendien veroorloof ik mij er nog aan toe te voegen, dat voor een dergelijk reisje over het Amerikaansche vasteland, geen enkel gevaar te duchten is."

„Niet alleen geen gevaren, maar ook geen moeiten," sprak nu weer professor Paganel. „Hoevelen hebben dezen tocht niet reeds vóór ons ondernomen; menschen, die lang niet zoo goed toegerust waren als wij! Trok Basilio Vilarmo niet in 1772 van Carmen over de Cordillera's? Heeft don Luitz de la Cruz in 1806 niet den weg van Antuco over de Andes afgelegd en is hij niet na veertien dagen te Buenos Ayres aangekomen? En hebben kolonel Carcia, de heer Alcide d'Orbiny en mijn hoogge-

achte collega, doctor Martin de Moussy het land niet in alle richtingen doorkruist en voor de wetenschap gedaan, wat wij nu in het belang der menschheid gaan doen?"

„Mijnheer!" riep Mary Grant, met een door ontroering gebroken stem, hoe zal ik u ooit kunnen danken vóór de gevaren, waaraan u zich wilt blootstellen?"

„Gevaren? Wie spreekt er hier van gevaren?"

„Ik niet!" riep Robert met van geestdrift fonkelend oog.

„Gevaren!" hernam Paganel, „die bestaan er immers niet. Trouwens, wat heeft het eigenlijk om het lijf? Een tochtje van nauwelijks drie honderd vijftig mijlen; een plezierreis in een landstreek met een klimaat gelijk aan dat van Spanje; kortom een reis, die nauwelijks drie maanden zal duren. Beste vrienden, geloof mij: deze reis is niets anders dan een wandeling."

„Mijnheer Paganel," vroeg lady Helena, „denkt u, dat men het leven van kapitein Grant en zijn makkers gespaard heeft, indien zij werkelijk in handen der inboorlingen zijn gevallen?"

„Stellig, mevrouw. De Indianen zijn geen menschenеters. Verre van dat. Een mijner landgenooten, met wien ik op het Aardrijkskundig Genootschap te Parijs kennis maakte, is drie jaar lang bij de Indianen gevangen geweest. Ik bedoel den heer Guinnard. Ik kan niet zeggen, dat men hem een leventje bereidde als in Abram's schoot, maar in ieder geval heeft hij het er goed afgebracht en bevindt zich nu weer heelhuids in het vaderland. De Indianen beschouwen een Europeaan als een buitengewoon nuttig wezen en behandelen hem als een kostbaar huisdier.

„Welnu," sprak lord Glenarvan, „laat ons dan niet langer talmen en zoo spoedig mogelijk vertrekken. Welke weg moeten wij volgen?"

„Een gemakkelijke en aangename weg," antwoordde Paganel.

„In het begin is het terrein een weinig heuvelachtig, terwijl we vervolgens een zachte helling afdalen die zich aan de oostelijke zijde der Andes uitstrekt om ten slotte een effene, grasrijke vlakte te vinden.

„Hier hebben we de kaart," sprak de majoor, die steeds aan alles dacht.

„Volg mij maar," hernam Paganel. „We vinden den zeven en dertigsten breedtegraad aan de Chileensche kust tusschen Kaap Rumena en de Carnero Baai. Na door de hoofdstad van Araucanië getrokken te zijn, komen we door de passage van Antuco over de Andes en laten den vulkaan ten zuiden liggen. Dit is toch duidelijk, nietwaar, vrienden?"

Allen knikten toestemmend.

„Welnu dan, we gaan verder. We dalen de berghellingen af, trekken bij Neuqeum over de Colorado-rivier, bereiken de Pampa's, het Zoutmeer, de Guamini-rivier en de sierra Tapelquen."

Hij maakte een korte pauze en vervolgde:

„Hier bevinden we ons aan de grenzen der provincie Buenos-Ayres. We trekken deze door, beklimmen de sierra Tandil en zetten onze nasporing voort tot Kaap Medano aan de Atlantische kust."

Al sprekende, had Paganel zich niet eens de moeite getroost, naar de kaart te kijken welke voor hem op tafel lag uitgespreid. Trouwens, dat had de geleerde Franschman niet eens noodig.

Na deze aardrijkskundige lijst opgesomd te hebben, vervolgde hij:

„Zooals gij ziet, beste vrienden, hebben wij een rechte weg voor ons. Een weg, dien wij in dertig dagen kunnen afleggen en waarvan wij het eindpunt kunnen bereiken, voordat de *Duncan* ter plaatse is om ons weer aan boord te nemen."

„Volgens mijnheer Paganel, moet de *Duncan* dus tusschen kaap Corrienties en kaap St. Antonius blijven kruisen," merkte John Mangles op.

„Goed geraden."

„En waar zal men de voor dezen tocht noodige mannen vinden?"

„Op de *Duncan*. Het is ons slechts te doen, een onderzoek in te stellen naar het verblijf van kapitein Grant en niet om een paar blauwe boonen te gaan wisselen met de heeren Indianen. Ik geloof dus, dat lord Glenarvan, onze chef, de majoor, die zijn plaats niet gaarne zou afstaan, uw dienaar Jaques Paganel..."

„En ik!" riep Robert.

„Jij, Robert!" zei Mary.

„En waarom niet?" vroeg de Franschman. „De jeugd wordt door het reizen gevormd. Wij vieren dus, benevens drie man van de *Duncan*..."

„Wat?" vroeg John Mangles, terwijl hij zich tot lord Glenarvan wendde, „is mylord van plan, den tocht zonder mij te ondernemen?"

„Beste John," antwoordde de heer van Malcom-Castle, „wij laten onze dames aan boord, d.w.z. het dierbaarste wat wij op de wereld bezitten. Wie anders dan jij zou hen kunnen beschermen?"

„Kunnen wij je dan niet vergezellen, Edward?" vroeg lady Helena wier oogen zich langzaam met tranen vulden.

„Beste Helena, wij zullen met buitengewone spoed moeten reizen: in ieder geval kun je er van verzekerd zijn, dat onze scheiding niet lang zal duren."

„Ik begrijp het, beste vriend. Welnu, vertrek dan, en geve de hemel, dat je pogingen en die der andere heeren met succes bekroond worden."

„Trouwens," merkte Paganel op, "het is nauwelijks een reis te noemen.„

„Wat dan wel?"

„Een wandeling: anders niet. Wij wandelen, zooals ieder fatsoenlijk man op deze aarde en dat met de grootst mogelijke snelheid."

En hiermede was het gesprek ten einde.

Het vertrek werd vastgesteld op den 14en October. De keuze der matrozen, die aan den tocht zouden deelnemen, viel niet mee daar ieder van de partij wilde zijn. Ten slotte moest het lot beslissen en werden voor de reis bestemd: de eerste stuurman Tom Austin; Wilson, een stevige kerel, van zessen klaar en Mulrady, die zonder eenige vrees den beroemden bokser Tom Sayers tot een tweegevecht zou uitgedaagd hebben.

Met zeldzame spoed werden de toebereidselen getroffen, Lord Glenarvan wilde op den vastgestelden datum gereed zijn en hij was het inderdaad. John Mangles wedijverde in snelheid met zijn meester, om de *Duncan* op den dag van vertrek zeeklaar te hebben. Hij wilde nog vóór hem aan de Argentijnsche kust zijn.

Den 14en October was alles gereed. Kort voor het vertrek kwamen alle vrienden in den grooten salon der *Duncan* bij elkaar. Het jacht lag onder stoom en reeds wentelde de schroef door het troebele water der haven van Talcahuano. Glenarvan, Mac Nabbs, Paganel, Robert, Tom Austin, Wilson en Mulrady, allen met karabijnen en revolvers gewapend, maakten zich gereed, van boord te gaan. Beneden, op de landingsplaats zouden zij opgewacht worden door de gidsen en de muilezels, welke Glenarvan voor den tocht gehuurd had.

Eindelijk sprak lord Glenarvan:

„Vrienden, het is tijd!"

„Ga, mijn vriend," sprak lady Helena, met moeite haar tranen terug houdende.

Lord Glenarvan omhelsde haar, terwijl Robert zich in de armen van zijn zuster wierp.

„En nu, beste makkers, nog een laatste handdruk, die wij zullen voelen tot de kusten van den Atlantischen Oceaan," sprak Jaques Paganel.

Men klom aan dek en de zeven tochtgenooten verlieten de *Duncan.* Een oogenblik later hadden ze de kade bereikt.

Lady Helena, die inmiddels op de commandobrug was gekomen, riep nog eens:

„Beste, beste vrienden, dat de hemel u allen bijsta!"

„Hij zal ons bijstaan, mevrouw!" riep Paganel terug.

„Full speed!" commandeerde John Mangles zijn machinist.

„Op weg, vrienden," sprak lord Glenarvan.

En op het zelfde oogenblik, dat de reizigers de teugels van hun rijdieren vierden, kwam de *Duncan* in beweging en stoomde met volle kracht den oceaan op.

ELFDE HOOFDSTUK.

Door Chili.

De troep inlandsche gidsen welke door lord Glenarvan bijeen was gebracht bestond uit drie mannen en een knaap. De aanvoerder was een genaturaliseerde Engelschman, die ruim twintig jaar in het land woonde.

Men denke echter niet, dat zulk een reis van de eene kust van den oceaan naar de andere een gemakkelijke taak is. Men vindt op dien langen weg geen enkel hotel of ook slechts een herberg. De reizigers moesten zich dus behelpen met gedroogd vleesch, rijst met spaansche peper en af en toe een stuk wild, dat men onderweg voor den loop van het geweer zou krijgen.

Als een man, die weet wat reizen in een vreemd land beteekent, had Glenarvan voor zich en zijn tochtgenooten de gebruikelijke Chileensche kleederdracht aangeschaft. Paganel en Robert, nog beide kinderen, alhoewel de een wat grooter en geleerder was dan de andere, waren buiten zich zelf van vreugde, toen ze de nationale puncho aantrokken en hun beenen in hooge laarzen van hondenleer mochten steken. Eenmaal in het zadel, vertrouwde de Fransche geleerde zich geheel en al aan de schranderheid van zijn rijdier toe, waarover hij zich trouwens niet te beklagen had.

Wat onze jeugdige vriend Robert aangaat, toonde deze reeds bij het begin der reis alle aanleg voor een uitmuntend ruiter te bezitten.

Men ging dus op weg. Het weer was prachtig; de atmosfeer werd voldoende verfrischt door den koelen zeewind om de tochtgenooten alle hinder der warme zon te besparen. Met vluggen tred volgde de kleine troep de bochtige Talcahuano-baai, waar zij dertig mijl zuidelijker den zeven en dertigsten breedtegraad zouden bereiken.

In den loop van dien eersten dag werd weinig gesproken en snel gereden, daar allen nog diep onder den indruk waren van het afscheid.

Allen zwegen dus, behalve Paganel, die, steeds gedachtig aan zijn studie van het Spaansch, zich zelve in deze taal verschillende vragen stelde en ze trachtte te beantwoorden.

De gids was van nature weinig spraakzaam en zijn beroep had daar geen verandering aan gebracht. Nauwelijks dat hij af en toe met zijn ondergeschikten een paar woorden wisselde. In alle stilte trok men dien dag dus verder.

Men was 's morgens om acht uur vertrokken en tegen vier uur in den namiddag had men de stad Arauco bereikt. Van uit deze stad zou den tocht in zuiver oostelijke richting worden voortgezet.

Dien eersten nacht kampeerden de vrienden op het binnenplein van een herberg te Arauco, waar het comfort veel te wenschen overliet.

Arauco is de hoofdstad van Araucanië, een staat van ongeveer honderdvijftig mijl lengte en dertig mijl breedte. Het land wordt bewoond door de Moluches, een fier en sterk menschenras en het eenige van Noord- en Zuid-Amerika, dat nooit zijn hoofd heeft willen buigen voor vreemde overheerschers.

Nog steeds wappert de landsvlag — een witte ster op azuurblauw veld — trotsch en onafhankelijk van den vestingtoren, die de stad beheerscht en beschermt.

Terwijl de waard der herberg voor het avondeten zorgde, ondernamen Glenarvan, Paganel en de gids een wandeling door de stad. Behalve een kerk en de bouwvallen van een Franciscanerklooster, bood Arauco geen enkel belangwekkend schouwspel.

Glenarvan trachtte naar alle zijden inlichtingen te krijgen omtrent de lotgevallen van kapitein Grant, doch bereikte niets. Vriend Paganel was ontroostbaar, dat hij zich niet verstaanbaar kon maken, maar aangezien de bewoners van Arauco slechts Araucanisch spreken, had de Fransche geleerde evenveel aan zijn kennis van het Spaansch als aan het Hebreeuwsch. Hij stelde zich dus tevreden, zijn oogen goed den kost te geven en had daar dan ook geen spijt van. Met de onvervalschte vreugde, die slechts geleerden ondervinden, was hij nu in de gelegenheid de verschillende typen van het Araucanische ras te bestudeeren. De mannen hadden bijna zonder uit-

zondering een rijzige gestalte, plat gezicht, koperkleurige huid, baardelooze kin, wantrouwende blik en breed voorhoofd, dat geheel schuil ging onder een weelderige zwarte haardos. Zij schenen een zwak te hebben voor dien lediggang, welke een bijzondere eigenschap is van krijgslieden, die in vredestijd niet precies weten wat ze moeten doen. Hun vrouwen, die er ongelukkig en tegelijk moedig uitzagen, deden het zware huiswerk, verzorgden de paarden en wapens, bebouwden de akkers, gingen voor hun echtgenooten op jacht en vonden nog tijd genoeg om die beroemde blauwe mantels te vervaardigen, welke twee jaar ingespannen arbeid vereischen, maar dan ook een waarde hebben van minstens honderd dollar.

Alles wel beschouwd, zijn de Araucaniërs vrij onbeduidende menschen met veel ondeugden en slechts één deugd: liefde voor de onafhankelijkheid van hun vaderland.

„Het zijn echte Spartanen," merkte Paganel op, toen de vrienden, na de wandeling, aan het avondmaal vereenigd waren.

De waardige geleerde overdreef wel een weinig met deze opmerking en men begreep hem nog veel minder, toen hij verklaarde, dat zijn Fransch hart van trotsch had geklopt, toen hij door de straten van Arauco had gewandeld.

„Zou ik soms de reden dezer vreemde gewaarwording mogen vernemen?" vroeg de majoor.

Paganel bedacht zich niet lang en toen allen goed luisterden, vertelde hij:

„Door de omstandigheden welke mij nog niet bekend zijn, werd een mijner landgenooten, de heer Tonneins, vroeger deurwaarder te Perigueux, tot koning van Araucanië uitgeroepen. Helaas, zijn vreugde was van korten duur, want het duurde niet lang, of men ontnam hem weer scepter en kroon. Gij ziet, beste vrienden, hoe ver de ondankbaarheid des volks gaan kan."

Men lachte nog wat om deze tragi-komische geschiedenis en begaf zich weldra ter ruste.

Den volgenden morgen werd de tocht voortgezet. Nauwelijks had men de stad eenige uren achter den rug, of de landstreek werd woest en verlaten. Slechts hier en

Het overtrekken der Rio Tubal.

daar een eenzame post om van rijdier te verwisselen. Dat was alles.

In den loop van dien dag werd de weg der reizigers tot twee maal toe door een rivier versperd: n.l. door de rio Raque en de rio Tubal. De gids vond echter een paar doorwaadbare plaatsen, zoodat men ongehinderd de ander zijden kon bereiken.

Reeds zag men in de verte de met sneeuw bedekte kruinen der Cordillera's des Andes, wier toppen naar het noorden in aantal toenemen. Het waren nog maar de onderste wervels der enorme ruggegraat, waarop het geheele gebeente der Nieuwe Wereld steunt.

Nadat men ongeveer vijf en dertig mijl had afgelegd, werd tegen vier uur 's middags halt gemaakt. De muildieren werden van hun teugels bevrijd en konden nu naar hartelust grazen. Dit voorbeeld werd in zooverre door de reizigers gevolgd, dat zij hun avondmaal begonnen klaar te maken. Daartoe werden de knapzakken voor den dag gehaald, die allen goed gevuld waren met rijst en gedroogd vleesch. Na nog wat gepraat te hebben, werden de meegenomen dekens op den grond gespreid en weldra lag het kamp in diepe rust.

Daar de reis onder zulke gunstige omstandigheden verliep en zelfs de jeugdige Robert niet de minste last had van vermoeidheid, werd met algemeene stemmen besloten, van deze gelegenheid gebruik te maken en den tocht zoo snel mogelijk voort te zetten.

Den morgen van den derden dag waren allen dus vroeg ter been en liet men de muilezels draven zoo hard ze konden. Men reed stevig door, trok zonder ongeval over de snelvlietende Bell-Rivier en kampeerde 's avonds aan de oevers der rio Biobio, welke de grens vormt van Spaansch Chili en Onafhankelijk Chili. Volgens lord Glenarvan had men dien dag wederom vijf en dertig mijlen afgelegd, hetgeen een alleszins behoorlijke prestatie genoemd mag worden.

Het landschapsbeeld had intusschen geen enkele verandering ondergaan. De bodem was vruchtbaar en rijk aan alle mogelijke soorten planten, waarvan vooral de schitterende cactii mogen genoemd worden. Eenige dieren onder anderen de katparel, hielden zich schuil tusschen de struiken. Verder zag men eenige reigers, moe-

rasuilen, lijsters en zilverduikers, die voor de klauwen der valken vluchtten, welke hier de eenige vertegenwoordigers der roofvogels waren. Doch inboorlingen zag men weinig. Nauwelijks af en toe een „guasso", halfbloed van Europeaan en Spaansche inlander, die als een schaduw in den nacht op een pijlsnel rijpaard voorbijrende. Kortom, men trof bijna niemand onderweg, van wien men eenige inlichtingen zou kunnen krijgen. Hieruit meende Glenarvan te moeten opmaken, dat, zoo kapitein Grant door de Indianen gevangen was genomen, men hem stellig naar de andere zijde der bergen had gevoerd. Men zou dus geduld moeten oefenen tot men de Pampa's bereikt had, daar men voor dien tocht op geen enkel resultaat kon rekenen. Bijgevolg gold het, zoo snel mogelijk over de Andes te komen.

Den 17en vertrok men op het gewone uur en in de gewone volgorde, een orde, waaraan de jeugdige en onstuimige Robert zich moeilijk kon onderwerpen, daar hij zijn muilezel voortdurend de sporen gaf en den kleinen troep vooruitrende.

Van nu af werd het terrein heuvelachtiger dan in het begin. Ook trof men meer snelstroomende rivieren dan in Araucanië. Vaak gebeurde het, dat Paganel zijn kaarten raadpleegde en als hij dan bemerkte, dat een dezer rivieren er niet op voor kwam, dan kwam zijn aardrijkskundig gemoed heftig in opstand tegen een dergelijke nalatigheid.

„Een rivier of beek zonder naam doet me denken aan een stad zonder burgerlijke stand," verklaarde hij dan kort en bondig. Daarbij verzuimde hij natuurlijk niet, een pas ontdekt beekje in kaart te brengen en een naam te geven, die zijn kennis der Spaansche taal alle eer aandeed.

„Welk een prachtige, welk een forsch klinkende taal!" herhaalde hij meer dan eens. „Het is een taal ,die me aan het luiden van een bronzen klok doet denken."

„Maakt u nog al vorderingen?" vroeg lord Glenarvan.

„Zeer zeker, waarde vriend. Slechts de uitspraak maakt me nog eenige moeilijkheden.

In afwachting oefende Paganel zich zoo goed mogelijk in de genoemde uitspraak zonder daarbij zijn aardrijkskundige opmerkingen te vergeten. Op dit terrein

was hij geweldig sterk en zocht vergeefs zijn weerga. Gebeurde het eens, dat Glenarvan den gids ondervroeg over een of andere bijzonderheid van het land, dan was Paganel steeds met zijn antwoord gereed voor den gids. Deze keek hem dan verstomd aan.

Dien dag, het was 's morgens tegen een uur of tien, kwam men aan een dwarsweg. Natuurlijk vroeg Glenarvan den gids, hoe deze weg heette. Maar voordat de man kon antwoorden, riep Paganel:

„Het is de weg van Yumbel naar Los Angelos!"

Glenarvan keek naar den gist.

Deze knikte bevestigend.

En zich tot den aardrijkskundige wendende, vroeg de man:

„Hebt u dit land wel eens bereisd?"

„Dat zou ik denken!"

„Op een muilezel?"

„Neen, in mijn leunstoel."

Nu begreep de gids er heelemaal niets meer van. Hij haalde de schouders op en stelde zich weer aan het hoofd van den troep.

's Middags tegen vijf uur maakte men halt en werd het kamp opgeslagen bij een rotskloof, eenige mijlen van het dorp Loja verwijderd.

Men had nu kennis gemaakt met de Cordillera des Andes, want de plaats waar men zich bevond, was gelegen aan den voet van de machtigste bergketen der Nieuwe Wereld.

TWEEDE DEEL

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Vier duizend meter boven den zeespiegel.

Gedurende den tocht door Chili hadden de vrienden met geen noemenswaardige hindernissen te kampen gehad. Maar nu dat zij tegenover de Cordillera des Andes stonden, zou de strijd tegen de natuur eerst goed beginnen.

Om te beginnen deed zich reeds een zeer belangrijke vraag voor:

„Langs welke bergpas zou men over het machtige gebergte trekken?"

Men ondervroeg den gids.

„In dit gedeelte der Andes ken ik er slechts twee," antwoordde deze.

„Waarschijnlijk de bergpas van Arica, welke door Mendoza ontdekt is, nietwaar?" merkte Paganel op.

„Juist, mijnheer."

„En die van Villarcia?"

„Precies."

„Welnu, beste vriend, wij kunen van deze wegen geen gebruik maken, daar de een ons te veel noordelijk, en de ander ons te veel zuidelijk van onzen voorgenomen weg afbrengt."

„Weet u bijgeval een andere bruikbare bergpas?" vroeg de majoor.

„Zeer zeker, waarde majoor. Daar hebben we bijvoorbeeld de bergpas van Antuco, op de helling van den vulkaan gelegen en op 37 graden, 30 minuten zuiderbreedte, of slechts een halve graad bezijden onze weg. Deze weg bevindt zich slechts op duizend vademen hoogte en is door Zamudio de Cruz ontdekt."

„Maken we dus gebruik van den bergpas Antuco," besloot Glenarvan.

En zich tot den gids wendende, vroeg hij:

„Kent u dien weg?"

„Ja zeker, mylord, en zoo ik hem niet voorstelde, dan is dat alleen, omdat deze weg hoogstens geschikt is voor veetransport en slechts wordt gebruikt door de Indiaansche herders."

„Welnu, mijn vriend, daar waar het vee een doortocht vindt, zullen wij er ook een vinden. Vooruit dus, naar den bergpas van Antuco!"

Onmiddellijk werd het sein tot vertrek gegeven en men trok het dal van Las Lejas in, tusschen twee geweldige massa's gekristalliseerde kalk. Tegen elf uur was men genoodzaakt om de oevers van een klein meer te trekken waarin zich verscheidene kleine rivieren uitstortten. Een weinig meer bergopwaarts strekten zich groene grasvlakten uit, waarop de kudden der indianen weidden. Vervolgens kwam men aan een moeras, dat zich in noord-zuidelijke richting uitstrekte en dat men, geholpen door het instinct der muilezels, zonder ongeval kon doorwaden.

Om een uur kwam men voorbij het fort Ballenare, dat op een tamelijk steile rots gelegen is. Over het algemeen werden de berghellingen met iederen kilometer steiler en moeilijker te beklimmen. Tegen drie uur bereikte men de schilderachtige puinhoopen van een vesting, die bij de revolutie van 1770 verwoest was.

„Het schijnt wel," merkte Paganel op, „alsof de bergen nog niet voldoende zijn om de menschen van elkaar te kunnen scheiden; men wil ze liefst nog versterken met zware forten!"

Vanaf dit punt werd de weg niet alleen moeilijk, maar tevens gevaarlijk. De berghellingen rezen steil omhoog naar den hemel, terwijl zich aan beide zijden van den weg bodemlooze afgronden openden. Met ter aarde gebogen kop, stapten de muilezels behoedzaam voorwaarts. Bij een onverwachte kromming van den weg, verdween de gids en moesten de overige reizigers zich richten naar het klokgerinkel van zijn rijdier. Ja, vaak gebeurde het, dat de reizigers in twee evenwijdig loopende lijnen voorttrokken, gescheiden door een bergkloof van slechts eenige meters breedte, maar verscheidene honderde meters diep.

Weliswaar werd de steenachtige bodem nog bedekt door een magere grassoort, doch het was duidelijk merk-

baar, dat de strijd tusschen het delfstoffenrijk en het plantenrijk hier reeds begonnen was. De nabijheid van den Antuco-vulkaan was te bemerken aan eenige ijzerkleurige strepen lava, die zich als reusachtige naaldvormige kristallen door het landschap slingerden.

Men begrijpt, dat het onder dergelijke omstandigheden uiterst moeilijk was, den goeden weg te herkennen. De bergvlakten waarop men zich thans bevond, werden vaak door aardbevingen geteisterd, waardoor het landschapsbeeld geheel gewijzigd wordt.

Op een gegeven oogenblik aarzelde de gids dan ook, verder te gaan. Hij steeg van zijn rijdier, keek om zich heen, doch kon zich met geen mogelijkheid oriënteeren.

Men bevond zich toen in een nauw dal, een soort ravijn dat door de Indianen gewoonlijk „quebrada„ genoemd wordt. Een loodrechte muur van porfier sloot den uitgang volkomen af.

Glenarvan trad op hem toe.

„Bent u verdwaald?"

„Neen, mylord."

„Maar we zijn toch niet in den bergpas van Antuco?"

„Wij zijn er, mylord."

„Vergist u zich niet?"

„Neen. Hier zijn nog sporen van Indianen-vuren en van vee, dat hier langs getrokken is."

„Welnu, dan zullen wij dezen weg eveneens volgen."

„Dat gaat niet meer. De jongste aardbeving heeft den weg onbruikbaar gemaakt."

„Voor de dieren, maar niet voor de menschen," meende de majoor.

„Mijnheer," antwoordde de gids, „ik heb mijn best gedaan, u op den goeden weg te brengen met mijn muilezels. Ik ben bereid, met de dieren terug te keeren en een anderen doorgang te zoeken."

„Hoeveel vertraging ontstaat daardoor?"

„Minstens drie dagen."

Zwijgend had Glenarvan naar deze samenspraak tusschen den gids en den majoor geluisterd. Natuurlijk stond de gids in zijn recht: zijn dieren konden onmogelijk verder. Maar toen het voorstel kwam, rechtsomkeert

te maken, wendde lord Glenarvan zich tot zijn makkers en vroeg:

„Wilt gij ondanks alles verder trekken?"

„Wij volgen u overal, mylord," antwoordde Tom Austin voor de zeelieden.

„En u zelfs voorgaan, beste vriend," antwoordde Paganel namens de overige vrienden. „En goed beschouwd: wat heeft de heele zaak eigenlijk om het lijf? Wij zullen een berg moeten beklimmen, waarvan de daling, op de andere zijde bijzonder gemakkelijk zal gaan. Zijn wij eenmaal op die andere zijde, dan zullen we wel een paar flinke Argentijnsche gidsen vinden, die ons den weg wijzen door de Pampa's. Ik stel dus voor, zonder eenige aarzeling voorwaarts te trekken."

„Voorwaarts!" herhaalden de makkers van lord Glenarvan als uit één mond.

„Gaat u niet met ons mee?" vroeg Glenarvan aan den gids.

„Ik ben muilezeldrijver," antwoordde deze.

„Zoo u wilt."

„We zullen het wel zonder hem klaar spelen," zei Paganel. „Aan de andere zijde van dezen rots muur zullen we de paden der Antuco wel terug vinden en ik maak me sterk, u even veilig naar de vlakten te voeren als de beste gids der Andes."

Glenarvan betaalde den gids en stuurde hem met zijn bedienden en zijn dieren terug. Hierop kreeg ieder der reizigers een gedeelte der wapens, instrumenten en levensmiddelen te dragen. Men besloot met algemeene stemmen, om de bestijging van den berg onmiddellijk te hervatten en zoo noodig een gedeelte van den nacht door te reizen. Ter linkerzijde der berghelling slingerde zich een steil voetpad omhoog, dat de muilezels niet hadden kunnen bestijgen. Men ziet dus, dat de moeilijkheden groot en veelvuldig waren, doch na twee uur inspannende klimpartij smaakten de vrienden het genoegen, den bergpas van Antuco terug gevonden te hebben.

Men bevond zich thans in dat gedeelte der Andes, hetwelk niet ver van de hoogste kam der Cordillera's is gelegen. Ondanks alle zoeken, vonden de reizigers echter geen spoor van een gebaand pad. De geheele omgeving had door de jongste aardbeving een algeheele verande-

ring ondergaan. Men zal de teleurstelling van Paganel begrijpen, nu hij den weg niet vrij vond: hij rekende er reeds op, zijn tochtgenooten over de toppen der Andes te moeten voeren, hetgeen niet zonder geweldige inspanning zou gaan, aangezien de gemiddelde hoogte dezer bergketen ruim twaalf duizend voet, of vier duizend meter bedraagt. Gelukkig hield het weer zich uitstekend, daar in het tegenovergestelde geval de beklimming onmogelijk zou zijn geweest. Men dient n.l. te weten, dat de koude, gedurende den winter, in deze streken zoo nijpend kan zijn, dat zij de reizigers doodt; het is dan ook geen zeldzaamheid, den weg over de Andes in het voorjaar met stijfgevroren lijken bedekt te vinden.

Gedurende den nacht klom men verder; met handen en voeten moest men zich aan de geheel naakte rotswanden vastklemmen om niet iedere steun te verliezen. Men sprong over breede en nauwe bergkloven, waarbij de armen de klimtouwen vervingen en de schouders als ladders dienst deden; deze onverschrokken mannen hadden veel weg van een troep paljassen, die de gekste sprongen en buitelingen uitvoerden. Wilson en Mulrady hadden hier duizendmaal gelegenheid, den een zijn lenigheid, de ander zijn buitengewone lichaamskracht te toonen.

Deze beide dappere Schotsche zeelieden overtroffen zich zelven; vaak gebeurde het, dat zonder hun opoffering en moed, de kleine troep niet verder had kunnen trekken.

Doch zelfs gedurende de grootste moeilijkheden en gevaren, verloor lord Glenarvan den jeugdigen Robert geen oogenblik uit het oog. Zoo mogelijk was het jongmensch overal de eerste, waaraan Paganel met zijn echt Fransch onstuimigheid geen seconde en geen centimeter toegaf. Wat de majoor aangaat, deze maakte geen enkele onnoodige beweging; hij maakte elke stap die hij doen moest: niet één meer, niet één minder. Merkte hij zelf, dat hij sinds eenige uren een der moeilijkste bergen ter wereld beklom? Het scheen van niet. Misschien verbeelde hij zich zelfs wel, dat hij aan het dalen was.

Tegen vijf uur 's morgens hadden de reizigers een hoogte bereikt van zeven duizend vijf honderd voet, (ongeveer twee duizend vijf honderd meter), hetgeen

Paganel op zijn barometer kon vaststellen. Zij bevonden zich nu op de voorliggende bergvlakten, welke de uiterste grens van den boomgroei vormt. Hier huppelden eenige dieren rond, die een jager gelukkig of rijk zouden gemaakt hebben; de dieren schenen het te weten, want bij het naderen der reizigers renden ze weg, zoo snel hun pooten hen dragen konden. Het waren lama's, zeer kostbare bergdieren, die tegelijkertijd paard, schaap en rund vervangen en zich zelfs daar ophouden, waar een muilezel geen enkele levensmogelijkheid vindt.

Men denke echter niet, dat deze dieren de laatste bergbewoners waren. Op een hoogte van negenduizend voet vond men nog de z.g.n. alpaca's, dieren, welke om hun fijne wolsoort zeer gezocht zijn.

Op deze hoogte had het landschap een geheel ander aanzien gekregen. Hier was de grens der eeuwige sneeuw en overal lagen machtige ijsblokken, die, beschenen door de eerste stralen der opgaande zon, een blauwachtige glans afwierpen. De beklimming werd nu uiterst gevaarlijk. Bij iedere voetstap moest men den bodem nauwkeurig onderzoeken, teneinde niet in een door de sneeuw bedekten rotskloof te storten.

Wilson had zich aan het hoofd van den troep gesteld en onderzocht met de grootste oplettendheid de gletschers waarover de makkers liepen. Men vermeed elk onnoodig gesprek, daar het minste geraas een sneeuwlawine had kunnen veroorzaken, waaronder de reizigers bedolven en onverbiddelijk den dood gevonden hadden.

Weliswaar vond men hier nog enkele struiken, doch op een hoogte van elf duizend voet verdwenen ook deze planten geheel en al.

Tegen acht uur hadden de reizigers een korte pauze gemaakt en het ontbijt gebruikt: daarna klom men weer verder. Om twee uur 's middags bereikte men een onafzienbare bergvlakte, een soort ijswoestijn, zonder eenig spoor van plantengroei. Maar nu waren de krachten der dappere mannen ook geheel uitgeput.

Toen lord Glenarvan dit bemerkte, speet het hem geducht, zoo hoog den berg te zijn opgetrokken. Robert verzette zich zooveel hij kon tegen de vermoeidheid, maar het was den jongen aan te zien, dat hij niet meer verder kon. Hij was de uitputting nabij.

Een uur later werd wederom halt gemaakt.

„Vrienden," sprak lord Glenarvan, „ik stel voor, eenige uren rust te nemen.

„Rust nemen?" vroeg Paganel. „Wij hebben immers geen dak boven het hoofd!"

„Het zal toch moeten; al was het alleen maar ter wille van Robert."

„We zullen je dragen, mijn jongen," sprak Paganel. „Maar we moeten tot elken prijs de oostelijke helling bereiken, waar we stellig een hut zullen vinden. Ik vraag nog een marsch van twee uur."

„Zijn allen het daarmede eens?" vroeg de eigenaar van Malcom-Castle.

„Ja," antwoordden de reisgenooten volmondig.

En Mulrady liet er op volgen:

„Mylord, ik zal Robert wel dragen."

Men vertrok in oostelijke richting. Het waren twee uren van vreeselijke inspanning. De verdunning der lucht veroorzaakte die pijnlijke beklemming, welke bekend is onder den naam „puna." Door een versnelde ademhaling moest men trachten tegemoet te komen aan het gebrek van stikstofhoudende lucht, hetgeen wederom inspanning en vermoeidheid beteekende. Hoe dapper deze mannen ook waren, ten slotte kwam ook voor hen het oogenblik, dat niet alleen hun lichaamlijke krachten maar ook hun geestelijke moed uitgeput raakten.

Tegen dergelijke vermoeidheid valt niet ongestraft te vechten. Weldra viel de een na den ander op den grond, en als ze zich dan weer oprichtten, konden ze zich slechts op de kieën voorwaarts sleepen.

Deze vreeselijke en algeheele uitputting zou dus weldra een eind gemaakt hebben aan den tocht, en misschien ook wel aan het leven dezer moedige mannen, en reeds zag lord Glenarvan met ontzetting naar het eindelooze kleed van sneeuw en ijs dat zich voor hen uitstrekte, toen de majoor hem de hand op den schouder legde en op den meest bedaarden toon van de wereld sprak:

„Daar is een hut."

DERTIENDE HOOFDSTUK.

De verdwijning van Robert.

Ieder ander dan de majoor zou honderd maal aan deze hut voorbij zijn gegaan, er zelfs overheen hebben geloopen, zonder haar bestaan te kunnen vermoeden. Een lichte verhevenheid van het sneeuwtapijt onderscheidde haar van de omringende kale vlakte. Men moest den ingang, welke door sneeuw versperd was, eerst vrij maken, voordat men van deze schuilplaats bezit kon nemen.

De hut was een soort kubus van gebakken steenen en hoogstwaarschijnlijk door de Indianen gebouwd. Zij was twaalf voet lang en van gelijke breedte, kon ongeveer tien personen herbergen en een lichte beschutting bieden tegen de nijpende koude. De vrienden vonden er zelfs een soort schoorsteen, waaronder men een vuur zou kunnen aanleggen.

Vriend Paganel ging in zijn bewondering voor deze Indianenhut zelfs zoo ver, dat hij beweerde, haar voor geen paleis te willen ruilen.

„Beste vrienden," zei hij, „wij zijn hier beter onderdak dan in het duurste hotel."

„Vooral, indien we hier een lekker vuurtje konden stoken," antwoordde Tom Austin.

„Welnu, Tom," hernam de Franschman, „dan zullen we trachten de noodige brandstof te vinden."

„Brandstof op den top der Cordillera's?" vroeg Mulrady terwijl hij ongeloovig het hoofd schudde.

„Aangezien men hier een schoorsteen heeft gebouwd, zal er waarschijnlijk ook wel brandstof te vinden zijn," meende de majoor.

„Beste neef, ik geloof dat je gelijk hebt," sprak nu lord Glenarvan op zijn beurt. „Terwijl het avondeten bereid word, zal ik brandstof gaan zoeken."

„Wilson en ik gaan met u mee," antwoordde Paganel.

„Mylord, indien u mij soms noodig hebt..." sprak Robert, terwijl hij zich moeite gaf op te staan.

„Rust jij maar uit, mijn jongen. Jij bent reeds een man op een leeftijd, dat anderen de kinderschoenen nog niet zijn ontwassen."

Glenarvan, Paganel en Wilson verlieten de hut. Buiten gekomen, stelde de Fransche geleerde op zijn barometer vast, dat het kwik op 0,495 milimeter was staan gebleven. Een korte berekening leerde hem, dat deze stand overeen kwam met een hoogte van elf duizend zeven honderd voet. Dit gedeelte der Andes was dus slechts negen honderd tien meter lager dan de hoogste top der Mont Blanc. Indien de Andes dezelfde moeilijkheden hadden geboden als die, welke men in den regel op den Zwitserschen reus aantreft, dan waren onze vrienden nooit over de machtige bergketen der Nieuwe Wereld gekomen.

Zoo vreemd het ook schijne, behoefde men niet lang naar brandstof te zoeken. Deze vond men n.l. in den vorm van een korstachtig mos, dat de wanden van enkele rotsen bedekte. Het spreekt van zelf, dat men er een groote hoeveelheid van naar de hut bracht en na veel moeite slaagde Mulrady er in, een vroolijk knapperend vuurtje aan te leggen. En toen men koffie gezet en gedronken had, voelde zich ieder den koning te rijk.

Jammer dat het gedroogd vleesch niet geheel toereikend was, hetgeen Paganel de even nuttelooze als gegronde opmerking ontlokte:

„Drommels, vrienden, ik moet eerlijk bekennen, dat een stuk versch gebraden lamsvleesch niet te versmaden zou zijn. Men beweert vaak, dat de lama het schaap en het rund vervangt en ik ben benieuwd, of dit ook ten opzichte van het voedingsvraagstuk het geval is."

„Wat!" riep de majoor, „is onze geleerde vriend niet tevreden met dit avondeten?"

„Beste majoor, ik ben er werkelijk mee in mijn schik, maar ik herhaal het: een stuk wildbraad zou ik in geen geval versmaden."

„Mijnheer de professor, u bent een smulpaap."

„Dat spreek ik niet tegen, majoor. Maar desondanks ben ik er van overtuigd, dat u voor een malsche biefstuk niet lang zou watertanden.

„Dat in geen geval."

„En indien men u verzocht, mee op de jacht te trekken, dan zou u, ongeacht de koude, geen oogenblik aarzelen."

„Van zelf sprekend en indien..."

De majoor had niet den tijd, zijn beleefdheid jegens den professor te beëindigen. Hij had n.l. nog niet uitgesproken, toen men plotseling een verwijderd gebrul vernam, voortgebracht door een geweldige kudde vluchtende dieren. Het geluid kwam met groote snelheid naderbij. Zou de Voorzienigheid, na de vrienden een goed onderdak te hebben verschaft, hen thans ook een goed avondmaal willen aanbieden?"

Zoo dacht de aardrijkskundige er over. Maar Glenarvan bracht zijn vreugde een weinig tot bedaren met de opmerking, dat men op een dergelijke hoogte nooit viervoetige dieren aantreft.

„Maar waar komt dat geluid dan wel van daan?" vroeg Tom Austin.

„Zou het een lawine zijn?" vroeg Mulrady.

„In geen geval," antwoordde Paganel. „Men hoort duidelijk, dat het dierengebrul is."

„Laat ons gaan kijken," stelde Glenarven voor.

„Maar dan als jagers," sprak de majoor, terwijl hij zijn geweer schouderde.

Allen stormden de hut uit. Het gebrul — een gebrul van ontstelde dieren — kwam met de minuut naderbij. Zij kwamen uit het in duisternis gehulde gedeelte der

Andes. Wat gebeurde daar? Plotseling naderde een lawine, maar een lawine van door angst en schrik waanzinnige dieren. Het geheele bergvlak scheen in beweging. Bij duizenden stormden de dieren vooruit en veroorzaakten, ondanks de ijlheid der lucht, een heidensch lawaai. Glenarvan, Mac Nabbs, Robert, Tom Austin en de beide matrozen hadden nauwelijks den tijd, zich ter aarde te werpen, terwijl deze levende wervelwind eenige meters boven hun hoofd voorbij trok.

Maar op dit oogenblijk hoorden de vrienden een geweerschot. Het was de majoor, die op goed geluk in den troep rennende dieren had geschoten. En tegelijk hoorde men een stem, die zegevierend uitriep:

„Ha, nu heb ik hem weer!"

„Wat hebt u?" vroeg lord Glenarvan aan Paganel, die deze uitroep had geslaakt.

„Mijn bril natuurlijk. Is het te verwonderen, dat men in een dergelijke heksenketel zijn bril verliest?"

„Bent u niet gewond?"

„Een klein weinig. Maar door wie?"

„Door dezen knaap," antwoordde de majoor, op het dier wijzende, dat hij had neergeschoten.

Men haastte zich weer terug naar de hut en daar onderzocht men „den knaap" van den majoor.

„Het is een „guanaque" verklaarde Paganel, toen hij een blik op het dier had geworpen.

„Wat is dat, een „guanaque"?

„Een beest, dat men eten kan."

„Smaakt het goed?"

„Beste majoor, het is een ware lekkernij. Ik wist wel, dat we voor ons avondmaal een versch stuk wildbraad zouden krijgen. Maar wie zal het dier slachten?"

„Ik", antwoordde Wilson.

„Prachtig, dan zal ik het wel braden," hernam Paganel.

„Bent u dan kok, mijnheer Paganel?" vroeg Robert met kinderlijke nieuwsgierigheid.

„Vergeet nooit, mijn jongen," antwoordde de gevraagde, „dat in iederen Franschman een kok steekt."

Een paar minuten later hing Paganel een paar heerlijke reepen wildbraad boven het vuur te roosteren. En een kwartier daarna diende hij zijn vrienden een smakelijk uitziende schotel op, die hij den naam van „Filets de guanaque" had gegeven.

Maar nauwelijks hadden de uitgehongerde bergbeklimmers er de tanden in gezet, of het werd met een luid „bah" ter zijde geschoven.

„Het is afschuwelijk," meende de een.

„Ongenietbaar," sprak een ander.

De arme geleerde moest ten slotte toegeven, dat zijn „lekkernij" zelfs voor uitgehongerde menschen ongenietbaar was. Lang dacht hij over dit raadsel na en riep ten slotte:

„Ha, vrienden; ik heb het gevonden!"

„Was het vleesch misschien bedorven?" vroeg de majoor met een onschuldig gezicht.

„Dat niet, majoor, maar het vleesch had te veel geloopen," antwoordde Paganel.

„Wat wilt u daarmede zeggen?" vroeg Tom Austin.

„Daarmee wil ik zeggen, dat de guanaque slechts gegeten kan worden, wanneer hij in den slaap gedood wordt. Indien men er lang achter jaagt, d.w.z. als het beest lang geloopen heeft, dan wordt hij oneetbaar. Naar den smaak te oordeelen, stel ik dus vast, dat dit beest van verre kwam en bijgevolg ook de geheele kudde.

„Bent u daar zeker van?" vroeg Glenarvan.

„Stellig."

„Maar welk natuurverschijnsel zou dan wel de oorzaak zijn, dat deze dieren zooveel uur achter elkaar hard hebben geloopen?' '

„Op deze vraag moet ik u helaas het antwoord schuldig blijven, beste vriend. Mij dunkt het het beste, er

ons niet lang om te bekommeren en te gaan slapen. Wel te rusten, vriend majoor!"

„Wel te rusten, vriend professor!"

Het vuur werd nog wat opgestookt, men wikkelde zich in de mantels en weldra verkondigde een gesnurk, dat allen in diepen slaap gevallen waren.

„Allen" zeggen wij, doch dit had moeten zijn „bijna allen". Lord Glenarvan sliep namelijk niet. Een onverklaarbare onrust hield hem wakker; een onrust, welke in verband stond met de vraag van de zonderlinge vlucht der guanaques.

Deze beesten werden niet vervolgd door roofdieren. Evenmin door jagers. Welke razende angst stuwde hen dan naar de afgronden der Antuco; wat de oorzaak van dit verschijnsel ook zijn mocht, lord Glenarvan had het voorgevoel van een onmiddellijk naderend onheil.

Af en toe dommelde hij in maar werd dan weer geregeld wakker; zijn onrust weerhield hem te slapen. Op zeker oogenblik raadpleegde hij zijn horloge en zag dat het twee uur was. Reeds wilde hij zich weer op de zijde leggen en voor de zooveelste maal trachten in te slapen, toen een ontzettend geraas hem eensklaps overeind deed vliegen.

En tot zijn ontzetting zag hij op hetzelfde oogenblik, hoe de hut langzaam maar zeker begon te wankelen en de muren vaneen spleten.

„Wakker! wakker!" riep hij zijn vrienden toe.

Deze uitroep was echter overbodig, daar de vrienden reeds allen wakker waren. In duizelingwekkende vaart werden allen over een sterk hellend vlak meegesleept. De vormen en gedaanten der omringende bergen veranderden op het zelfde oogenblik. Alles stortte met donderend geweld in elkaar en verdween, alsof zich eensklaps een onpeilbare afgrond geopend had. Tengevolge van een op de Andes vaker voorkomend natuurverschijnsel, werd een geheele bergvlakte van ver-

Het bergvlak gleed met de vaart van een sneltrein omlaag.

scheidene mijlen breedte, verplaatst en naar de diepte gestuwd.

„Een aardbeving!" riep Paganel.

Hij vergiste zich niet; het was inderdaad een aardbeving, een natuurverschijnsel, waarmede het bergachtige grasland van Chili zoo dikwijls geteisterd wordt.

Intusschen gleed het bergvlak, aan welks struiken zich zeven menschen, half verdoofd van schrik en ontzetting hadden vastgeklemd, met een sneltreinsvaart omlaag. Geen enkele kreet was mogelijk; geen enkele beweging kon men maken om te vluchten. Men zou elkaar toch niet verstaan hebben. Nu eens gleed het bergvlak zacht en gelijkmatig als over een spiegelgladde zee, dan weer hortend en stootend als een schip, dat door den orkaan heen en weer wordt geslingerd. En met de nauwkeurigheid van een automatische schaaf, verdreef het elke oneffenheid — rotsblokken of eeuwenoude boomen — welke het op den weg tegenkwam.

Men stelle zich de kracht voor van een verscheidene milliarden tonnen wegende massa, met toenemende snelheid voortgedreven onder een hoek van vijftig graden.

Het was onmogelijk te berekenen, hoe lang deze geweldige val wel zou duren. Het was ondoenlijk vooruit te zeggen, in welke afgrond deze massa zou stuiten. Niemand wist, of alle makkers nog in leven waren, of dat een hunner misschien in een afgrond verpletterd lag.

Verdoofd door de snelheid dezer vaart, stijf van de koude die hen in het gebeente drong, verblind door de in wervelwind voortjagende sneeuwmassa's, bijna bewusteloos en zonder gevoel, klemden zij zich, slechts gedreven door een dierlijk instinct van zelfbehoud, aan de struiken en heesters vast.

Plotseling werden ze door een schok van onbeschrijfelijk geweld van de voortstuivende bergvlakte afgeslingerd. Ze werden vooruit geworpen en rolden over

de laatste bergranden. En op het zelfde oogenblik bleef het bergvlak roerloos liggen.

Gedurende de eerste minuten bewoog zich niemand. Eindelijk stond er iemand op, weliswaar nog een weinig verdoofd, maar toch heelhuids en krachtig. Het was de majoor. Hij wreef zich het stof uit de oogen en keek om zich heen. Als de hagelkorrels uit een geweer, lagen zijn makkers in een kring om hem heen.

De majoor telde hen allen; één ontbrak. Robert Grant was verdwenen.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Een wonderbaarlijk schot.

Bijgebracht door de goede zorgen van den majoor, waren lord Glenarvan en zijn makkers weldra in staat, zich rekenschap van het gebeurde te geven.

De plaats waar zij zich op dit oogenblik bevonden, verschilde in alle opzichten van de ijswoestijn waarin zij het grootste gedeelte van den nacht hadden doorgebracht. Met duizelingwekkende snelheid was men de oostelijke hellingen afgedaald en men zou misschien reden gehad hebben, zich over dit goedkoope en natuurlijke transport te verheugen, indien niet een der makkers, de jongste en zwakste, op het appél ontbroken had.

Allen hielden dol veel van den wakkeren knaap, maar het was vooral lord Glenarvan, die ontroostbaar was over zijn verlies.

„Vrienden, vrienden," sprak de Schotsche edelman, terwijl hij zijn tranen nauwelijks bedwingen kon, „we moeten hem zoeken; we moeten hem terug vinden. We kunnen hem niet aan zijn lot overlaten. Alle rotskloven, alle ravijnen moeten doorzocht worden. Ik zal zelf in

de diepste afgronden neerdalen. Geve de hemel dat Robert nog leeft. Hoe zouden wij zijn vader onder de oogen kunnen komen; hoe zouden we het recht hebben, den ongelukkigen kapitein Grant te redden, indien deze redding moest betaald worden met het leven van zijn kind!"

De vrienden van lord Glenarvan hadden zonder te antwoorden, naar hem geluisterd; ze gevoelden, dat hij in hun oogen een spoor van hoop zocht en... ze hielden hun blikken neergeslagen.

Na enkele oogenblikken verbrak de majoor het zwijgen.

„Wie uwer herinnert zich het oogenblik, dat Robert verdween?"

Geen enkel antwoord.

„Weet iemand soms, of Robert naast hem lag toen de val begon?"

„Naast mij," antwoordde Wilson.

„Welnu, tot welk oogenblik bleef Robert naast je? Denk maar eens goed na."

„Tot ongeveer twee minuten voor het einde."

„Hoe weet je dat zoo precies?"

„Ik herinner me heel goed, dat zijn mantel me in het gezicht woei. En nu ben ik er zeker van, dat hij tot nauwelijks twee minuten voor het einde naast me bleef liggen. Ik weet het stellig!"

„Goed! En aan welke kant lag Robert?"

„Links van mij."

„En jij zelf? Hoe lag je ten opzichte van ons?"

„Links, geheel links, majoor."

„Dan is Robert naar deze zijde verdwenen," sprak de majoor, terwijl hij naar rechts wees. Volgens berekening moet men het kind dus zoeken tot ongeveer twee mijlen de helling op. Indien ieder een gedeelte van de helling voor zijn rekening neemt, dan zullen we Robert stellig terug vinden."

Verder werd er geen woord meer gesproken. Men

ging op weg. Doch ondanks de ijverigste nasporingen vond men niets en toen de zes vrienden zich tegen een uur 's middags in een nauw dal vereenigden, waren allen gebroken van uitputting. Glenarvan was ten prooi aan een hevige smart. Hij kon nauwelijks een woord spreken. Slechts af en toe mompelde hij:

„Ik ga niet weg! Ik ga niet weg!"

Allen begrepen deze smart en eerbiedigden haar.

„Ja," sprak Paganel. „Laat ons wat rust nemen om weer op krachten te komen. We zullen deze krachten noodig hebben, hetzij om onze nasporingen voort te zetten of om onzen weg te vervolgen."

„Goed," antwoordde de majoor. „Laat ons nog een oogenblik blijven, daar ook Edward nog niet vertrekken wil. Hij hoopt nog. Maar wat hoopt hij?"

„Dat weet slechts God," zei Tom Austin.

„Arme Robert," zuchte Paganel, zich verstolen de tranen drogende.

Op voorstel van den majoor sloeg men een kamp op onder eenige hooge boomen. Mulrady maakte vuur en was weldra in staat, zijn meester een verkwikkende warme drank aan te bieden. Maar lord Glenarvan weigerde en bleef in somber zwijgen op zijn mantel liggen.

Zoo verliep de dag. De nacht kwam, even zacht en kalm als de vorige. Terwijl zijn makkers onbeweeglijk bleven liggen, klom lord Glenarvan geheel alleen tegen de berghellingen op, zocht, speurde, riep, maar alles tevergeefs.

Gedurende den geheelen nacht dwaalde de arme man alleen door het gebergte. Nu eens werd hij door Paganel, dan weer door den majoor gevolgd, maar alle pogingen om Robert terug te vinden bleven vruchteloos. Op hun herhaald roepen, antwoordde slechts de echo.

En weer brak de dag aan. Men moest lord Glenarvan van een verwijderd rotsplateau halen en hem met geweld naar het kamp te brengen. Zijn wanhoop was

ontzettend. Niemand had den moed, over vertrekken te spreken. Maar... de levensmiddelen werden schaarsch; iets verderop in de vlakte, zou men Argentijnsche gidsen en paarden vinden; de *Duncan* zou hen aan de kusten van den Atlantischen Oceaan opwachten en den terugweg zou met enorme moeilijkheden gepaard gaan. Van welke kant men het ook beschouwde, men moest voorwaarts trekken.

Mac Nabbs probeerde zijn neef aan diens wanhoop te onttrekken. Langen tijd sprak hij tot lord Glenarvan, zonder dat deze hem scheen te verstaan. Eindelijk opende hij den mond en vroeg:

„Moeten we reeds vertrekken?"

„Ja, Edward; het moet."

„Laat ons nog één uur wachten."

„Goed; nog één uur."

Maar toen het uur verstreken was, verzocht lord Glenarvan nog een uur. Hij was als een ter dood veroordeelde, die nog een paar uur te leven smeekte. Intusschen werd het middag. En uit naam van allen verklaarde Mac Nabbs, dat men nu vertrekken moest en dat het leven van allen van een onmiddellijk besluit afhing.

„Vooruit dan maar," antwoordde Glenarvan bijna toonloos, „laat ons vertrekken."

Maar terwijl hij deze woorden sprak, bleef zijn blik eensklaps rusten op een donker punt hoog in de lucht. En alsof een afgrijselijke gedachte plotseling tot hem doordrong, riep de ongelukkige:

„Zie! daar! daar! kijk!"

Allen keken in de aangewezen richting. Op dit oogenblik werd de donkere stip zichtbaar grooter. Het was een vogel, die op een duizelingwekkende hoogte boven de hoofden der vrienden zweefde.

„Het is een condor," zei Paganel.

„Ja, ja, een condor," herhaalde Glenarvan. „Wie

weet? Hij komt hier heen; hij daalt; laat ons nog wachten! nog een oogenblik beste vrienden."

Wat hoopte Glenarvan? Was zijn verstand plotseling verbijsterd? „Wie weet", had hij gezegd. Wat bedoelde hij daarmede? Waaraan dacht hij?"

De condor werd met de minuut duidelijker zichtbaar. Hij behoorde tot dat soort prachtige roofvogels, die de grenslanders met recht de „koning der lucht" noemen.

En wat had deze condor nu gezien? Een lijk? Het lijk van Robert Grant?"

„Wie weet?" herhaalde Glenarvan nog eens, zonder den vogel een oogenblik uit het gezicht te verliezen.

Reeds grepen de majoor en Wilson naar hun geweren om op het dier te schieten, toen ze daarin door Glenarvan verhinderd werden. De condor dreef thans op zijn machtige vleugels boven een ontoegankelijk ravijn, ongeveer een kwart mijl bergopwaarts.

Boven dit ravijn draaide hij eenige seconden rond en schudde zijn kraakbeenige kam.

„Daar! Daar is het!" riep lord Glenarvan plotseling.

Een ontzettende, krankzinnige gedachte had zich eensklaps van hem meester gemaakt.

„Indien Robert nog leeft," riep hij met een kreet van afgrijzen, „dan zal die vogel... Vuur!... vrienden! vuur..."

Doch het was reeds te laat; de condor was achter een rotspunt verdwenen. Een seconde verliep, een seconde, die een eeuwigheid duurde.

Toen verscheen de vogel weer, om zwaar beladen met een zooeven bemachtigden prooi, zijn majestueuze vlucht te gaan hernemen.

Op dit oogenblik slaakten allen één enkele kreet van ontzetting. In de klauwen van den condor hing een levenloos lichaam: dat van Robert Grant. De vogel had den knaap bij zijn kleeren gegrepen en zweefde nu ongeveer vijftig voet boven het kamp. Waarschijnlijk

had hij de reizigers bemerkt, want hij trachtte zoo snel mogelijk met zijn prooi te ontkomen.

„Ach," riep Glenarvan, „liever zou ik zien, dat het lichaam van Robert op de rotsen te pletter viel, dan dat het moest dienen..."

Hij eindigde zijn zin niet maar greep het geweer van Wilson dat hij aan den schouder bracht en nu op den condor richtte. Hij beefde echter zoo sterk, dat hij het wapen onmogelijk kon stil houden. Er kwam een waas voor zijn oogen...

„Laat mij maar begaan," sprak de majoor.

En met rustigen blik, kalme handen en onbeweeglijk lichaam legde hij op den vogel aan, die zich reeds op een afstand van honderd meter bevond.

Maar nog voordat hij de haan van zijn karabijn had kunnen loslaten, weerklonk een geweerschot, dat door de echo dreunend herhaald werd. Tusschen twee basaltblokken steeg een fijne witte rook op, en, midden in den kop getroffen, daalde de condor langzaam omlaag, waarbij zijn machtige vleugels dienst deden als natuurlijke valschermen. Hij had zijn prooi niet losgelaten en viel nu, of beter, zweefde naar een klein rotsplateau, dat zich in de nabijheid van het kamp bevond en waarover een smal beekje stroomde...

„Hierheen, vrienden! hierheen!" riep lord Glenarvan.

En zonder er zich om te bekommeren, vanwaar dit meesterlijk schot gekomen was, noch wie het had gelost, stormde hij naar de plek waar de vogel was neergestort.

De vrienden volgden hem op den voet.

Toen ze ter plaatse kwamen, was de vogel reeds dood, terwijl Robert half bedolven lag onder zijn breede vleugels. Glenarvan wierp zich op Robert, bevrijdde hem uit de vleugels van den dooden condor, strekte hem uit op het gras en drukte zijn oor tegen de borst van den roerloos liggenden knaap.

Nooit kwam er ontzettender vreugdekreet over men-

schelijke lippen dan op het oogenblik dat Glenarvan opsprong en riep:

„Hij leeft! hij leeft nog!"

In een ommezien had men Robert ontkleed en hem met het koele water uit de beek, slaap en polsen gewasschen. Hij maakte een onwillekeurige beweging, sloeg de oogen op en fluisterde:

„O, mylord, bent u het... vader!..."

Glenarvan kon niets zeggen: de ontroering verstikte zijn stem, hij knielde neer als in gebed en deze, anders zoo sterke man, weende als een klein kind.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Het Spaansch van professor Paganel.

Na aan het in het vorig hoofdstuk omschreven gevaar ontsnapt te zijn, werd Robert door een ander, en niet minder ernstig gevaar, bedreigd; n.l. door dat, van onder verschillende liefkoozingen te bezwijken. Ofschoon de jongen nog uiterst zwak was, kon geen dezer brave lieden het nalaten, hem aan de borst te drukken. Men moet wel aannemen, dat dergelijke liefkoozingen niet gevaarlijk zijn voor zieken, want hoe het ook zij, Robert stierf er niet van. Integendeel.

Maar na de redding dacht men natuurlijk het eerst aan den redder. En het was de majoor, die het eerst een man ontwaarde van zeer hooge gestalte, die op ongeveer vijftig pas afstand onbeweeglijk naar de vriendengroep stond te kijken.

Deze man, die zoo plotseling was komen opdagen, was breed geschouderd en had lange hoofdharen, die in een riempje te zamen waren gebonden. Hij was meer dan zes voet lang. Zijn door de zon verbrand gelaat was tusschen den mond en de oogen rood geschilderd,

zwart op de onderste oogleden en wit op het voorhoofd. Gekleed op de manier der Patagonische grenslanders, droeg de onbekende een prachtige mantel, vervaardigd van een guanaquenhuid, genaaid met de pezen van een struisvogel en waarvan de zijdeachtige wol naar buiten gekeerd was. Onder zijn mantel droeg hij een nauwsluitende lendengordel van vossenhuid, die in een punt eindigde. Aan deze gordel hing een zakje, dat de kleurstoffen bevatte, waarmede hij zijn gelaat gewoonlijk beschilderde. Zijn laarzen waren van ossenhuid vervaardigd en door een riempje kruislings aan de enkels bevestigd.

Deze Patagoniër had een waarlijk manlijk schoon gelaat, een gelaat dat, ondanks de bonte beschildering, van een hooge verstandelijke ontwikkeling getuigde. Hij stond daar in waardige houding te wachten. Hem zoo onbeweeglijk op deze rots te zien staan, had men hem voor een standbeeld van koelbloedigheid kunnen houden.

Nauwelijks had de majoor den onbekende gezien, of hij maakte zijn neef er op attent. Lord Glenarvan liep op hem toe, terwijl de vreemdeling tegelijkertijd twee passen voorwaarts deed. Glenarvan greep zijn hand en drukte deze hartelijk. Uit de geheele houding, uit alle gebaren van den Schotschen edelman sprak zooveel dankbaarheid, dat de vreemde zich onmogelijk ten dien opzichte kon vergissen. Hij boog het hoofd en sprak eenige woorden, die noch de majoor, noch zijn neef begrepen.

De Patagoniër keek hen beurtelings aan en sprak toen eenige andere woorden. Maar deze nieuwe taal verstonden de beide mannen evenmin als de eerste. De vreemde gebruikte echter eenige uitdrukkingen, die de opmerkzaamheid van Glenarvan wakker riepen. Het kwam hem voor, alsof deze uitdrukkingen tot de Spaansche taal behoorden, waarvan hij eenige woorden kende.

„Espagnol?" vroeg hij.

De vreemde knikte met het hoofd, hetgeen in alle talen ter wereld hetzelfde beteekent.

„Prachtig," zei de majoor. „Daar moet vriend Paganel bij te pas komen. Wat een gelukkige gedachte van onzen vriend, om Spaansch te gaan leeren!"

Men riep Paganel. Deze kwam onmiddellijk naderbij en begroette den vreemdeling met echt Fransche hoffelijkheid, waarvan de ander waarschijnlijk niets begreep. De geleerde werd op de hoogte van den toestand gebracht.

„Prachtig," zei hij. „Dat is juist een kolfje naar mijn hand.

Hij opende wagenwijd den mond om zoo goed mogelijk te kunnen uitspreken en zei:

„Vos sois um homem de ben!" (1)

De inboorling spitste de ooren, doch antwoordde niets.

„Hij begrijpt het niet," zei Paganel.

„Misschien spreekt u het niet goed uit," meende de majoor.

„Best mogelijk. Die dekselsche uitspraak!"

En vriend Paganel herhaalde zijn compliment. Het resultaat was echter ook thans nihil.

„Laat ik het eens met een andere zin probeeren."

En iedere lettergreep meesterlijk betoonende, sprak hij:

„Sem duvida, um Patagao?" (2)

De ander bleef even stom als voorheen.

„Dizeime!" (3)

Geen antwoord.

„Vos compriendeis?" (4) riep Paganel zoo hard, dat zijn stembanden er bijna van scheurden.

---

(1) U bent een braaf man.
(2) Ongetwijfeld Patagoniër.
(3) Geef antwoord.
(4) Verstaat u mij?

Blijkbaar verstond de Indiaan er geen jota van, want hij antwoordde, maar in goed Spaansch:

„*No comprendo.*" (1)

Maar nu raakte vriend Paganel de kluts kwijt. Hij schoof zijn bril omhoog als iemand die geen raad meer weet.

„Ik mag gehangen worden, als ik een woord van dat gebrabbel versta! Natuurlijk is dat weer een of ander Araucarisch dialect.

„Welneen, beste vriend," sprak Glenarvan. „Deze man heeft in goed Spaansch geantwoord.

En zich tot den Patagoniër wendende, vroeg hij:

„*Espagnol?*" (2)

„*Si, si!*" (3) antwoordde de inboorling.

Paganel's verwondering sloeg over tot grenzelooze verbazing. De majoor en Glenarvan keken hem met verstolen blikken aan.

„Hoe zit het, mijn geleerde vriend?" zei de majoor, terwijl een nauw verbeten glimlach om zijn mondhoeken speelde. „Hebt u bijgeval een verstrooidheid uitgehaald, waarvan u het alleenrecnt schijnt te bezitten?"

„Wat beteekent dat, mijnheer de majoor?"

„Dat beteekent, dat deze Patagoniër blijkbaar goed Spaansch spreekt en..."

„Hij?"

„Ja zeker, hij. Zou u bij vergissing een andere taal geleerd hebben, terwijl u in de veronderstelling verkeerde dat het..."

Verder kwam hij niet. Met een kreet van verontwaardiging viel Paganel hem in de rede:

„Mijnheer de majoor, ik moet u er helaas op wijzen, dat u wel een beetje ver gaat."

„Maar hoe komt het dan, dat u deze man niet begrijpt?" vervolgde de majoor onverstoorbaar.

„Ik versta hem niet, omdat deze inboorling, slecht

(1) Ik versta u niet.
(2) Spanjaard?
(3) Ja, ja.

spreekt," antwoordde de Franschman, die langzamerhand zijn geduld begon te verliezen.

„U bedoelt zeker, dat hij slecht spreekt, omdat u hem niet verstaat!"

„Beste neef," sprak lord Glenarvan, „je veronderstelling gaat niet op. Het is niet aan te nemen, dat onze vriend een taal voor een andere zou geleerd hebben."

„Welnu Edward, of liever, u, mijnheer Paganel, geeft u ons dan een verklaring voor dit vreemde geval."

Waarop Paganel antwoordde:

„Ik behoef geen verklaring te geven. Ik stel slechts de feiten vast. Ziehier het boek, waarmede ik me dagelijks oefen in de uitspraak van het Spaansch! Ziet u het zelf maar eens na, majoor.

Dit zeggende, begon de Fransche geleerde in zijn talrijke zakken te zoeken, en slaagde er na enkele minuten in, een lijvig, maar sterk gehavend boek te voorschijn te brengen. Hij reikte het den majoor toe.

„Wat is dit voor een boek?" vroeg Glenarvan.

„Het zijn de *Luciades,* een prachtig heldendicht..."

„De Luciades!" herhaalde Glenarvan.

„Ja zeker, beste vriend, de Luciades van Camoëns..."

„Camoëns, maar ongelukkige vriend, weet u dan niet, dat Camoëns een Portugees is! Sinds zes weken leert u dag aan dag Portugeesch."

Camoëns! *Luciades!* Portugeesch!..."

Verder kwam de ongelukkige niet. Een luid gelach overstelpte zijn woorden, want alle makkers stonden om hem heen geschaard.

Intusschen bleef de Patagoniër, die van dit heele voorval niets begreep, roerloos staan.

„O, wat ben ik toch voor een ezel!" kon Paganel er ten slotte uitbrengen. „En zoo'n domme streek zou ik uitgehaald hebben? Zoo'n taalverwarring die aan Babel doet denken? Dat is verschrikkelijk! Naar Indië vertrekken en in Chili te landen komen; Spaansch leeren en Portugeesch spreken; vrienden, vrienden, nu loopt het waarachtig de spuigaten uit en als dat zoo doorgaat,

dan werp ik me op een kwaden dag zelf uit het venster inplaats van mijn eindje sigaar.

Als men Paganel op zulk een toon van komische wanhoop hoorde spreken, was het onmogelijk ernstig te blijven. Hij gaf er trouwens zelf het voorbeeld toe.

„Lach maar, beste vrienden, lach maar naar hartelust; niemand zal zoo sterk over mij lachen als ik het op dit oogenblik zelf doe."

En hij liet de luidste schaterlach hooren, die ooit uit den mond van een geleerde kwam.

„Met dat al, staan we nu zonder tolk," merkte Mac Nabbs ten slotte op.

„Zoo erg is het niet?" antwoordde hierop Paganel. „Het Spaansch en het Portugeesch lijkt zoo sterk op elkaar, dat ik me er mee vergist heb. Maar deze gelijkenis zal me nu dienen, ook zoo spoedig mogelijk Spaansch te leeren en ik ben er van overtuigd, binnen korten tijd in staat te zijn, deze inboorling te bedanken in de taal, die hij zoo uitmuntend spreekt."

Paganel had gelijk. Weldra was hij in staat met den onbekende eenige woorden te wisselen en vernam, dat deze Thalcave heette, hetgeen in het Araucarisch „Donderaar" beteekende.

Deze naam had hij waarschijnlijk te danken aan de behendigheid, waarmede hij een vuurwapen wist te hanteeren.

Hetgeen lord Glenarvan echter een bijzonder genoegen deed, was de mededeeling, dat de Patagoniër gids van beroep was en de Pampa's op zijn duimpje kende.

Intusschen keerden de reizigers benevens de gids naar Robert terug, die nog steeds roerloos op den bodem lag. Door de goede zorgen van den vreemdeling kreeg de knaap echter weldra het bewustzijn terug en men kon toen vaststellen, dat het jongmensch er met den schrik van was afgekomen.

Een paar uur rust zouden hem weer heelemaal opstreek helpen, beweerde de majoor.

Men besloot dus, dien dag en den daaropvolgenden nacht in het reeds betrokken kamp te blijven.

Doch nu deden zich twee groote moeilijkheden voor, n.l. de vraag hoe men aan levensmiddelen zou komen en die, op welke wijze men verder zou kunnen reizen.

Gelukkig was Thalcave aanwezig, die zijn beroep van gids voortreffelijk verstond. Door gebaren en een paar woorden Spaansch, die Paganel met veel moeite begreep, stelde hij voor, al het noodige te verschaffen. Dicht in de buurt waar men zich thans bevond, was een Indiaansche nederzetting, waarheen hij lord Glenarvan en Paganel wilde begeleiden. Dit voorstel werd aangenomen en, voorafgegaan door den inboorling, begaven de heer van Malcolm-Castle en zijn geleerde vriend zich op weg.

Gedurende anderhalf uur moesten zij stevig doorstappen, om den reusachtigen Thalcave te kunnen bijhouden. Dit gedeelte der Andes was bijzonder vruchtbaar. De weiden volgden elkaar zonder onderbreking op en zouden honderdduizenden herkauwende dieren voedsel verschaft hebben. Ten overvloede werden deze weilanden door een uitgebreid net van rivieren en beken bevochtigd. Men trof er zwartkoppige zwanen die de heerschappij over het water aan de ontelbare struisvogels betwistten. Bovendien vond men er tortelduiven, musschen en talrijke andere vogelsoorten, die vriend Paganel van de eene bewondering in de andere brachten.

Eindelijk had men de Indiaansche nederzetting bereikt, die uit een dertigtal hutten bestond. De eigenaars dezer hutten hielden zich hoofdzakelijk met veeteelt en paardenfokkerij bezig.

Thalcave leidde de onderhandelingen, waarmede niet veel tijd gemoeid ging. Voor twintig onsen stofgoud werd Glenarvan eigenaar van zeven getuigde paarden, honderd pond gedroogd vleesch en eenige waterzakken. Glenarvan wilde nog een achtste paard voor den Pata-

goniër koopen, maar deze beduidde hem, dat zulks niet noodig was.

Een half uur later waren zij weer in het kamp terug, waar zij door de achterblijvenden met luide „hallo's" begroet werden. Deze begroeting gold echter minstens zoo sterk de levensmiddelen en de paarden, als de kooplieden die ze hadden aangeschaft.

Robert, die zich intusschen bijna geheel hersteld had, kon nu ook wat voedsel tot zich nemen.

Het einde van dezen merkwaardigen dag werd in rust doorgebracht. Men babbelde wat over de vrienden op de *Duncan* en niet het minst over kapitein Grant, in wiens nabijheid men nu waarschijnlijk was.

Wat Paganel aangaat, deze verliet Thalcave geen seconde meer. Hij overstelpte den waardigen Indiaan met Spaansche zinnen, wat deze zich gemoedelijk liet welgevallen. De aardrijkskundige was nu in staat, zonder boek te studeeren.

Op een gegeven oogenblik zei hij tot den majoor: „Indien ik nu niet de goede uitspraak te pakken krijg, dan is het heusch mijn schuld niet. Maar wie had ooit kunnen denken, dat een Patagoniër me nog eens onderwijs zou geven in het Spaansch!"

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

De Rio Colorado.

Den volgenden dag, men schreef den 22en October, gaf Thalcave 's morgens om acht uur het sein voor vertrek. Tusschen den 22en en 42en Zuiderbreedtegraad vertoont de bodem van Argentinië een zachte glooiing in west-oostelijke richting. De reizigers hadden dus een gemakkelijke weg voor zich tot aan de kusten van den Atlantischen Oceaan.

Toen de Patagoniër het paard weigerde dat Glenarvan hem aanbood, veronderstelde deze, dat Thalcave er de voorkeur aan gaf, den weg, volgens de gewoonte van vele gidsen, te voet af te leggen; de lange beenen van den Indiaan zouden daartoe best in staat zijn geweest.

Lord Glenarvan had zich echter vergist.

Op het oogenblik van vertrek, floot Thalcave op een eigenaardige manier. Op hetzelfde oogenblik kwam er uit een klein boschje een prachtig Argentijnsch paard te voorschijn, dat aan het roepen van zijn meester gehoor gaf. Als paardenkenner was het voor den majoor een genot, dit volmaakt schoone exemplaar te mogen bewonderen: pooten, borst, kop en snuit, kortom, alles wees er op, dat men hier met een paard te doen had, dat even zoo groot uithoudingsvermogen als zeldzame snelheid bezat. Zijn naam van „Thaouka" hetgeen in de landstaal „Stormvogel" beteekent, verdiende het dan ook ten volle.

Thaouka en zijn meester, die een volleerd ruiter was, vormden één prachtig geheel. De jachtinstrumenten van den Patagoniër bestonden uit twee voorwerpen: de „bolas" en de „lasso". Het eerste was een slingerinstrument, bestaande uit drie, door een lederen riem te zamen gebonden kogels, voor aan het zadel vastgebonden. De Indiaan was in staat, dit wapen op een afstand van honderd pas met zooveel juistheid om de pooten van een achtervolgd dier te werpen, dat dit onmiddellijk op den grond viel. De lasso is een gelijksoortig voorwerp, met dit verschil, dat het de handen van den slingeraar nooit verlaat. Het is een lederen riem van ongeveer dertig voet lengte, eindigende in een lus, welke toegehaald kan worden. De lus wordt met de rechterhand geworpen, terwijl de linkerhand het overige gedeelte vasthoudt; het uiteinde der lasso blijft steeds aan het zadel bevestigd.

Tenslotte vermelden we nog een karabijn met bijzonder langen loop die de Patagoniër over den schou-

der droeg en waarmede zijn krijgsmansuitrusting voltooid was.

Thalcave stelde zich aan het hoofd van den troep en men vertrok in galop. Robert zat zoo gemakkelijk en zoo flink te paard, dat hij de bewondering van Glenarvan en den majoor opwekte.

De Pampa's beginnen onmiddellijk aan den voet der Andes. Men kan deze uitgestrekte vlakte in drie gedeelten scheiden: n.l. het eerste, dat zich van de Andes in oostelijke richting over een afstand van twee honderd vijftig mijl uitstrekt en met lage boomen en struiken bedekt is. Het tweede gedeelte, ter breedte van vierhonderd mijlen, draagt een weelderige plantengroei en eindigt op honderd tachtig mijlen van Buenos-Ayres. Van af dit punt tot aan den oceaan trekt de reiziger over onmetelijke weilanden, die met spurrie en distels bedekt zijn: dit is het derde gedeelte der Pampa's.

Na het verlaten van de engte der Andes maakte het reisgezelschap onmiddellijk kennis met de „medanos", steeds in beweging zijnde zandheuvels, die onze vrienden veel last veroorzaakten. Bij het minste windje stoof het uiterst fijne zand tientallen meters omhoog en vormde zoodoende echte zandhoozen. Deze zandheuvels waren gelijktijdig een genot en een schrik voor de oogen: een genot, omdat de dansende, springende, huppelende zandheuvels veel weg hadden van dartel spelende kinderen — reusachtige kinderen, wel te verstaan, — en een schrik, omdat het fijne zand in de ooghoeken drong en veel pijn veroorzaakte.

Daar dien dag een tamelijk sterke noorderwind stond, kon men tot laat in den namiddag van dit vreemde schouwspel genieten. Maar ondanks het vaak hinderlijke zand, kwam men tamelijk snel vooruit en tegen zes uur 's avonds had men de Andes reeds veertig mijl achter zich.

Daar de vrienden tamelijk vermoeid waren, zagen ze zonder spijt het uur naderen, dat men het kamp zou opslaan. Dit gebeurde aan de oevers der snelvlietende

Neuquem, een rivier die haar oorsprong vindt in een meergebied, dat slechts aan de Indianen bekend is.

Dien nacht en den daaropvolgenden dag viel er niets bijzonders voor. Tegen den middag werden de zonnestralen echter ondraaglijk heet. En toen het avond werd, bedekte een breede wolkenbank den zuid-westelijken horizont; wel het duidelijkste teeken, dat er weersverandering op til was. Ook Thalcave was dit opgevallen en hij wees den Franschman op de dreigende hemelsteekenen aan den westelijken gezichtseinder.

„Begrepen," zei Paganel.

En zich tot zijn vrienden wendende, vertelde hij, dat men spoedig zou kennis maken met een z.g.n. pampero, een in de Argentijnsche vlakten vaak voorkomende, zeer drooge zuid-westelijke wind.

Reeds in den loop van dien nacht stak de beruchte wind op. De paarden strekten zich uit op den bodem en de reizigers zochten, in gesloten kring, dekking achter de ruggen hunner trouwe dieren.

In het begin vreesde lord Glenarvan, dat deze orkaan een ernstige vertraging voor het reisgezelschap zou beteekenen, maar de geleerde Franschman, onze vriend Paganel, stelde hem gerust, nadat hij zijn barometer geconsulteerd had.

„De pampero duurt gewoonlijk drie dagen en veroorzaakt dan een sterke barometer-daling. Maar indien de barometer stijgt, hetgeen nu het geval is, dan komen we met een paar fiksche windvlagen vrij, die in een paar uur uitgeraasd hebben. En als de zon opgaat, dan is de hemel weer even helder als te voren.

„Mijnheer Paganel, u spreekt als een boek," merkte lord Glenarvan op.

„En dat ben ik ook. Trouwens het staat u vrij, zoo dikwijls u verkiest in bedoeld boek te bladeren."

Het boek had zich niet vergist. Tegen een uur in den nacht ging de wind liggen en vond iedereen een verkwikkende slaap, waarvan in het bijzonder de geleerde heer Paganel scheen genoten te hebben.

Het was dien dag den 24en October en tien dagen geleden dat men de *Duncan* verlaten had. De reizigers waren nu nog 150 kilometer van de plaats verwijderd, waar de Rio Colorado den 37en Zuiderbreedtegraad snijdt, welke weg in drie dagen kon afgelegd worden. Tot groote spijt van lord Glenarvan had men tot nu toe niemand ontmoet, bij wien men eenige inlichtingen omtrent kapitein Grant zou kunnen krijgen.

De reden van dit vreemde verschijnsel was, dat, zoo men al eens in de verte een eenzame Indiaansche ruiter zag, deze zich bij het naderen onzer acht wel gewapende en wel bereden vrienden, ijlings uit de voeten maakte, waarschijnlijk bevreesd, met lieden te doen te krijgen, die weinig goeds in hun schild voerden.

Men zou waarlijk hopen, eens een flinke rooversbende te ontmoeten, al moest de conversatie dan ook begonnen worden met het wisselen van een paar kogels.

Intusschen gebeurde er toch iets, dat de uitlegging van het in de Golf van Clyde gevonden document, volkomen scheen te rechtvaardigen.

Tot nu toe had de expeditie verscheidene Pampawegen gesneden zonder deze te volgen. Dit was onder anderen ook het geval met den zeer belangrijken weg van Carmen naar Mendoza, een weg, welks kanten met ontelbare geraamten van schapen, paarden, muilezels en runderen bedekt was en waartusschen zich ongetwijfeld eveneens menig menschelijk geraamte bevond.

Thalcave had nog geen enkele opmerking gemaakt betreffende de richting, welke men tot dus verre zoo stipt had in acht genomen, een richting, welke naar geen enkele nederzetting, dorp of stad scheen te leiden. Iederen morgen trok men op naar het punt waar de zon verrees en iederen avond werd het kamp opgeslagen, terwijl de ondergaande zon zich precies op de andere zijde van den gezichteinder vertoonde. In zijn hoedanigheid van gids moest Thalcave zich dus niet slechts verwonderen, dat hij niet leidde maar dat hij bovendien nog door deze vreemdelingen geleid werd. Met echt

Indiaansche bescheidenheid, had hij daarover tot dus verre gezwegen, ten minste, zoolang men slechts onbeduidende paden ter zijde liet liggen. Maar dien dag hield hij op een gegeven oogenblik zijn paard in, wendde zich tot Paganel en sprak:

„Weg van Carmen."

„Ja zeker, beste vriend," antwordde Paganel in zijn fraaiste Spaansch, „dit is de weg van Carmen naar Mendoza."

„Volgen wij dien niet?"

„Neen."

„Waarheen gaan wij dan?"

„Oostwaarts."

„Dat beteekent „nergens"."

„Wie weet?"

Thalcave zweeg en keek den Franschman met verbaasden blik aan. Hij kon in geen geval aannemen, dat Paganel een grapje maakte. Een Indiaan is van nature te ernstig om te veronderstellen, dat een ander dit niet zou zijn.

„U gaat dus niet naar Carmen?"

„Neen," antwoordde Paganel.

„Ook niet naar Mendoza?"

„Evenmin."

Op dit oogenblik bracht Glenarvan zijn paard naderbij en vroeg Paganel, wat Thalcave wel te zeggen had, en waarom deze was blijven staan.

„Hij vroeg mij, of we niet naar Carmen of Mendoza gaan en is verwonderd over mijn ontkenning."

„Onze weg zal hem inderdaad vreemd genoeg schijnen," hernam Glenarvan.

„Dat geloof ik ook. Hij beweert, dat we naar „nergens" gaan."

„Welnu, Paganel, is het u niet mogelijk, hem het doel onzer reis mede te deelen evenals de reden, dat we steeds oostwaarts trekken?"

„Dat zal moeilijk gaan, want een Indiaan, begrijpt nu eenmaal niets van lengte- of breedtegraden, terwijl de

geschiedenis van het gevonden document voor hem een zonderlinge geschiedenis zal zijn.

„Ik geloof eerder," sprak de majoor met een onschuldig gezicht, „dat hij gemakkelijker de geschiedenis zal begrijpen dan degeen die haar vertelt."

„Majoor!" riep Paganel, „twijfelt u nog altijd aan mijn kennis van het Spaansch?"

„Welnu, beste vriend, maak het Thalcave dan meer eens duidelijk."

„Ik zal het hem duidelijk maken."

Paganel wendde zich tot den Patagoniër en begon met deze een gesprek, dat door gebrek aan woorden dikwijls moest onderbroken worden. Buitendien deden zich bij deze geschiedenis vaak uitdrukkingen voor, die den Franschman met geen mogelijkheid in het Spaansch wist te vertalen. Hij scheen zich daarover bijzonder nijdig te maken. In ieder geval was het hoogst vermakelijk, Paganel op dit oogenblik te *zien* spreken. Hij maakte allerlei heftige gebaren, bracht keelgeluiden voort, die den snaakschen Robert voortdurend aan het lachen maakten, terwijl bij die heele geschiedenis het zweet hem van het gelaat gutste. Kon zijn tong geen dienst meer doen, dan kwamen zijn vervaarlijk lange armen te hulp. Paganel stapte van zijn paard af, teekende in het zand een Atlantischen en den Stillen Oceaan en natuurlijk ook den weg van Carmen naar Mendoza. Nooit had een professor meer moeite, zijn studenten iets uit te leggen. Rustig als steeds bleef Thalcave toezien, zonder te laten blijken, of hij er iets van begrepen had. De aardrijkskundige les duurde ruim een half uur. Eindelijk zweeg de Franschman, veegde zich het voorhoofd af en keek den Patagoniër met angstig vragende blikken aan.

„Heeft hij het begrepen?" vroeg Glenarvan.

„Daar wil ik de proef eens op nemen," antwoordde Paganel. „Maar dat zeg ik u; als hij het niet begrepen heeft, dan zie ik van een nieuwe poging af.

Thalcave bewoog zich niet. Hij sprak evenmin. Zijn

blik bleef gericht op de figuren in het zand, die door den wind langzaam uitgewischt werden.

„Welnu?" vroeg Paganel.

Thalcave scheen hem niet gehoord te hebben. Paganel zag reeds, hoe er een spottend lachje op het gelaat van den majoor kwam en hij wilde, om zijn eer te redden, het geval nog eens van voren af aan gaan vertellen, toen Thalcave hem met een gebaar weerhield.

Langzaam en rustig vroeg hij:

„U zoekt een gevangene, nietwaar?"

„Ja, mijn vriend."

„En juist op den weg tusschen de opgaande en dalende zon?"

„Juist."

„En het is uw god, die aan de golven van den oceaan het geheim van den gevangene heeft toevertrouwd?"

„God zelf."

Waarop de Patagoniër plechtig antwoordde:

„Dat de wil van uw God geschiede. Wij zullen trekken van west naar oost en zoo noodig tot de zon."

Paganel die hiermede zulk een schitterende overwinning had behaald, vertaalde onmiddellijk de woorden van zijn Indiaansche leerling.

„Welk een schrander ras!" liet hij er op volgen, „Van de twintig Fransche boeren die ik zoo iets verteld had, zouden er negentien geen jota van begrepen hebben."

Hierop verzocht Glenarvan aan Paganel, den Indiaan te vragen, of deze soms iets van een gevangene gehoord had.

Paganel stelde de vraag en kreeg ten antwoord:

„Misschien!"

Nauwelijks had Paganel dit woord vertaald, of Thalcave werd door de overige vrienden omringd.

Nu moest de taalkennis van Paganel in een werkelijk zeer ernstige aangelegenheid dienst doen. De ondervraging begon en elk antwoord werd door den waardigen Franschman terstond in het Engelsch vertaald.

„Wat weet je van dien gevangene?" vroeg Paganel.

„Het was een vreemdeling; een Europeaan."

„Heb je hem gezien?"

„Neen, maar veel van hem gehoord. Hij was een dapper man! Hij had het hart van een stier."

„Het hart van een stier!" herhaalde Paganel. „O, hoe schoon toch is deze taal! Begrijpt ge het vrienden? Het hart van een stier. Dat wil zeggen: een dapper man!"

„Dat was mijn vader," riep Robert.

En zich tot Paganel wendende, vroeg de knaap:

„Mijnheer Paganel, hoe zegt men in het Spaansch: het is mijn vader?"

„Es mio padre," antwoordde de geleerde.

Onmiddellijk greep Robert Thalcave's handen en sprak met vriendelijke stem:

„Es mio padre!"

„Suo padre?" (Zijn vader?) herhaalde de Patagoniër, terwijl hij den knaap in zijn sterke armen nam en aandachtig in het gelaat keek. Op het gezicht van den braven gids was een lichte ontroering te lezen.

Intusschen was Paganel met zijn ondervraging nog niet ten einde. Waar en in welke handen bevond de gevangene zich thans?

De antwoorden lieten niet lang op zich wachten en de vrienden vernamen weldra, dat de gevangene zich in handen bevond van een zwervende Indianenstam, welke zich gewoonlijk tusschen de Rio Colorado en de Rio Negro ophield.

„Waar bevond de gevangene zich het laatst?" vroeg Paganel verder.

„Bij den Calfoucoura-chef."

„Wie is dat?

„Een man met twee tongen en twee harten."

„Dat wil dus zeggen, een man die even bedriegelijk in zijn woorden als in zijn daden is, nietwaar? En denk je, dat het ons mogelijk zal zijn, onzen vriend te bevrijden?"

„Misschien."

„Wat bedoel je daarmee?"

„Indien hij nog in handen dier Indianen is."

„Wanneer hoorde je het laatst over hem spreken," vervolgde Paganel.

„Langen tijd geleden."

„Hoe lang."

„Intusschen heeft de zon reeds tweemaal de zomer over de Pampa's gebracht."

„Dus twee jaar," riep Glenarvan verheugd, daar deze verklaring overeenkwam met den datum op het document. Er bleef echter nog één vraag te beantwoorden: Thalcave had nog steeds van één gevangene gesproken, terwijl op het document toch sprake was van drie.

Op een desbetreffende vraag antwoordde de Patagoniër slechts:

„Ik weet het niet."

„En weet je ook niet, waar hij zich nu bevindt?"

„Neen."

Met dit woord was het gesprek geëindigd.

Nu was het mogelijk, dat de drie schipbreukelingen door onvoorziene omstandigheden gescheiden waren.

In ieder geval kwam de beschrijving van den gevangene overeen met kapitein Grant, terwijl ook den aangegeven datum klopte.

Met nieuwen moed werd de reis dus hervat.

Men kwam nu over een tamelijk dorre vlakte, geheel begroeid met distels en onkruid, dat maar al te duidelijk op de onvruchtbaarheid van den bodem wees.

De dag van den 26en October was bijzonder vermoeiend. Doch aangespoord door hun ruiters, bereikten de paarden tegen den avond en op 69 graden 45 minuten westerlengte, de Colorado-rivier.

Deze rivier is zoo breed en diep, dat de paarden er onmogelijk overheen konden zwemmen. Gelukkig vond men eenige honderd meters verderop een hangbrug, die op Indiaansche manier gebouwd was.

De kleine troep was dus in staat, de rivier over te

trekken, en het nachtleger op den linkeroever op te slaan.

Alvorens zich ter ruste te begeven, bracht Paganel, bij gebrek aan de Yarou-Dzangbo-Tchou, die zonder hem, maar daarom niet minder rustig, door het Tibetaansche hooggebergte stroomde, het gedeelte der Rio Colorado in kaart, waar zij zich thans bevonden.

De beide volgende dagen viel er niets bijzonders voor. De bodem bleef even dor en onvruchtbaar als voorheen. Op den avond van den 28en October werd het kamp opgeslagen aan de oevers van het Ure-Lanquem-meer en de vrienden zouden goed geslapen hebben, indien ze niet voortdurend gestoord werden door allerlei dierengeluiden. Het waren de apen en wilde honden, die een concert aanhieven, dat, tot groot ongenoegen der vermoeide reizigers, tot laat in den nacht voortduurde.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

De Pampa's.

De Argentijnsche Pampa's strekken zich uit tusscher den 34en en 40en zuiderbreedtegraad. Het woord „pampa" beteekent eigenlijk „grasvlakte", en is op deze streken volkomen van toepassing. De boomachtige mimosas van haar westelijk gedeelte verleenen haar een eigenaardig beeld. Deze planten wortelen in een aardlaag, welke den roodachtigen of gelen klei- en zandachtigen bodem geheel bedekt. De geoloog zou hier rijke schatten vinden, indien hij deze gronden uit het tertiaire tijdvak ging onderzoeken. In ontelbare menigten ligger daar n.l. geraamten van voorwereldlijke dieren, die de Indianen aan de z.g.n. Gordeldieren toeschrijven.

Toen de vrienden bij het opgaan der zon den te volgen weg hadden vastgesteld, sprongen allen in het zadel

De bodem was hier stevig en men had geen last van stuifzand noch van stofwolken die door de lucht dwarrelden. De paarden liepen stevig door, waarbij de wakkere Thakoua van Thalcave als baanbreker dienst deed tusschen het hooge pampagras.

De tocht verliep dus onder de meest gunstige omstandigheden. Indien men het als een bijzonderheid mag aanmerken, dan was het de absolute gelijkvormigheid van het terrein, dat niet de minste afwisseling bood.

Tegen twee uur vond men echter de sporen van eenige dieren. En iets verder op vonden de vrienden de verbleekte kadavers van ontelbare runderen. Daar niemand hiervoor een verklaring wist te vinden, werd Thalcave door Paganel ondervraagd.

Een „niet mogelijk" van den geleerde en een bevestigend hoofdknikken van den gids, maakten de vrienden opmerkzaam.

„Welnu, wat heeft het te beteekenen?"

„Het vuur des hemels," antwoordde Paganel.

„Wat!" riep Tom Austin, „de bliksem zou op slag vijf honderd ossen gedood hebben?"

„Thalcave beweert het en Thalcave vergist zich niet. Trouwens, het is mij bekend, dat de onweders boven de Pampa's van ongekende hevigheid kunnen zijn. Geve de hemel, dat wij daarvoor gespaard blijven!"

„Ik heb het warm," sprak Wilson.

„De thermometer wijst dertig graden in de schaduw," antwoordde Paganel.

„Dat verwondert me niets," merkte Glenarvan op. „Ik heb het gevoel, alsof ik met electriciteit geladen ben. Ik hoop van harte dat daar spoedig een verandering in komt."

„Daar zou ik maar niet te sterk op vertrouwen, beste vriend," merkte Paganel op. „Zie maar eens naar den hemel: geen wolkje te bespeuren."

„Jammer genoeg, want onze paarden hebben er vreeselijk onder te lijden. En jij, Robert, heb jij geen last van de warmte?"

„Neen, mylord. De warmte is een goed ding en ik houd er veel van."

„Vooral in den winter," wierp de majoor er tusschen, terwijl hij de rook van zijn sigaar omhoog blies.

's Avonds werd halt gemaakt bij een verlaten „rancho" of boerderij. Zoowel de directe omgeving als het huis zelve, maakten een armzaligen indruk. Op het voorplein vond men een gat in den grond, dat blijkbaar eens dienst had gedaan als stookplaats; tenminste, in het rond lagen eenige hoopjes sintels en koude asch. Thalcave zette thee, Paraquay-thee, die in Zuid-Amerika een veelvuldig gebruikte drank is, en onze vrienden uitmuntend smaakte. Na eenig heen en weer gepraat ging men spoedig ter ruste, daar allen moede waren.

Den volgenden morgen, 30 October, rees de zon als een blakende vuurbol naar het hemeldak. Naar alle schijn zou het dien dag vreeselijk warm worden en daarbij kwam, dat men dien dag geen enkele beschutting op de verlaten vlakte zou ontmoeten. Men toog echter manmoedig op weg. Af en toe zag men enorme troepen vee, runderen en schapen, die te moe en te lusteloos waren, om zich in beweging te stellen.

Tegen middag kwam er eenige verandering in het voorkomen der Pampa. Het gras werd schaarscher en verdween ten slotte om plaats te maken voor enorme distels, wel negen voet hoog; distels, die alle ezels ter wereld zeker gelukkig zouden gemaakt hebben.

Dit verschijnsel ontlokte Wilson de opmerking:

„Hé! gelukkig eens een verandering: dat eeuwige gras begon me al te vervelen."

Waarop de majoor opmerkte:

„Vergeet niet, dat waar gras is, zich in den regel ook water bevindt."

„O, wat dat betreft zullen we wel ergens een riviertje vinden, majoor!"

Had vriend Paganel deze woorden gehoord, dan zou hij stellig verklaart hebben, dat men zelden een rivier vindt tusschen de Rio Colorado en de Argentijnsche

bergen. Maar de Fransche geleerde reed juist naast Glenarvan en was bezig, deze een verschijnsel te verklaren, dat zooeven hun aandacht had getrokken.

Sedert eenigen tijd scheen de dampkring doortrokken van een sterke rooklucht. Doch hoe men ook keek, was er in den wijden omtrek noch een vuur te bekennen, noch een rookkolom, die op de aanwezigheid van vuur had kunnen duiden. Paganel gaf de volgende verklaring voor dit alleszins vreemde verschijnsel:

„Wij zien geen vuur en toch ruiken we rook, nietwaar? Er bestaat echter geen rook zonder vuur. Dus moet hier ook iets branden. Daar de oppervlakte der Pampa's echter zoo buitengewoon effen is, gebeurt het vaak, dat men de rook kan ruiken van een vuur, dat meer dan vijf en zeventig mijl verwijderd is."

„Vijf en zeventig mijl?" vroeg de majoor, een weinig ongeloovig.

„Zeer zeker, waarde majoor. En ik wil er nog bijvoegen, dat dergelijke branden dikwijls groote afmetingen aannemen."

„Wie steekt het gras dan wel in brand?" vroeg Robert.

„Dikwijls de bliksem, maar ook vaak de hand van een Indiaan."

„Met welk doel?"

„Dat zal ik je vertellen mijn jongen. De Indianen beweren, — hoever deze bewering juist is, laat ik hierbij buiten beschouwing — dat na een brand, het pampagras weelderiger groeit. Ik voor mij geloof, dat deze branden moeten dienen, om de ontelbare millioenen insecten te dooden, die algemeen bekend zijn onder den naam van „runderparasieten."

„Dan zal een dergelijk paardemiddel wel het leven kosten aan menig rund, dat door de prairiën dwaalt," meende de majoor.

„Dat is volkomen waar: maar wat heeft één rund te beteeken op het geweldig aantal, dat de Indiaansche herders bezitten?"

„Daarvan afgezien," hernam de majoor, „bestaat er

een zeer groot gevaar voor de reizigers die door de Pampa's trekken. Ook zij zouden licht door het vuur overvallen kunnen worden."

„Dat gebeurt vaak genoeg," antwoordde Paganel; „en ik voor mij, zou gaarne een dergelijk schouwspel mee willen maken."

„Daar spreekt weer eens de geleerde, die de liefde voor de wetenschap zoo ver drijft, dat hij levend verbrand wil worden," zei Glenarvan.

„Zoo gevaarlijk is het niet, beste vriend, want degeen die „Lederkous" van Cooper gelezen heeft, weet tevens, welk middel deze beroemde schrijver ons aan de hand heeft gedaan, om ons tegen het prairie-vuur te beschermen. Men behoeft slechts het gras eenige meters in den omtrek uit den bodem te rukken, en men is beveiligd tegen elken overval van den rooden haan. Ik koester dus geen enkele vrees voor het vuur maar zou het in tegendeel gaarne zien verschijnen.

De wensch van den waardigen geleerde zou echter niet in vervulling gaan en indien hij half geroosterd werd, dan geschiedde dit enkel en alleen door de moorddadige zonnewarmte. De paarden hijgden onder deze tropische temperatuur. In den ganschen omtrek was geen spoor van een schaduw te zien.

We hebben voorheen de opmerking van Wilson gehoord dat men in den loop van den dag hoogstwaarschijnlijk wel een rivier zou ontmoeten. De Schotsche zeeman was met deze verklaring echter een weinig te voorbarig geweest. Want niet alleen dat hier elk spoor van een rivier of beek ontbrak, waarin de vrienden en hun paarden hun dorst hadden kunnen lesschen, maar ook de door de Indianen aangelegde kunstmatige bronnen waren geheel opgedroogd. Met het oog op al deze verschijnselen van algemeen droogte, vroeg Paganel zijn vriend Thalcave om raad.

„Wij zullen water vinden," luidde het even korte als stellige antwoord van den gids.

„Waar?"

„Aan het zoutmeer."

„Wanneer?"

„Morgenavond."

Men was dus genoodzaakt, de voorraad drinkwater, welke men in de lederen zakken bij zich had, op rantsoen te stellen, wilde men niet van dorst omkomen.

Na een marsch van dertig mijl, werd tegen den avond halt gemaakt. Men rekende reeds op een verkwikkende slaap, teneinde zich van de vermoeienissen te herstellen, toen de komst van een geweldige zwerm muskieten deze hoop in rook deed vervliegen. Hun aanwezigheid was het voorteeken van een weersverandering. En inderdaad, spoedig draaide de wind en ging uit het noorden waaien. De hatelijke insecten verdwijnen in den regel echter eerst bij zuiden- of zuid-westelijken wind.

De kalmte van den majoor tegenover deze kleine nooden des levens, stonden in scherpe tegenstelling tot de geprikkeldheid van professor Paganel. Deze wenschte de muskieten naar den duivel en betreurde het gebrek aan water, dat de pijn der duizende muskieten-steken zou gelinderd hebben.

Hoe het echter ook zij, hij liet zich niet lang bidden, toen het den volgenden morgen bij het aanbreken van den dag gold, aanstalten te maken voor het vertrek. Men wilde 's avonds immers het Zoutmeer bereiken! De paarden leden minstens zoo veel dorst als hun berijders, aan dewelken de heete noordenwind niet veel verlichting bracht.

In den loop van dien dag werd de eenzaamheid der reis voor een oogenblik verbroken.

Mulrady, die eenige honderd meters vooruit was gereden, keerde n.l. op een gegeven oogenblik naar het hoofdgezelschap terug en meldde het naderen van een troep Indiaansche ruiters. De waarde dezer ontmoeting werd door de verschillende reizigers op verschillende wijze beoordeeld. Glenarvan dacht aan de inlichtingen betreffende de schipbreukelingen der *Britannia,* welke hij van deze Indianen kon krijgen. Thalcave daarente-

gen verheugde zich niet zoo bijster op een dergelijke ontmoeting: volgens hem zouden deze zwervende Indianen best een troep roovers kunnen zijn. Op zijn voorstel sloot het gezelschap zich dicht aaneen en werden de wapens in gereedheid gebracht. Men wilde met elke mogelijkheid rekening houden.

Spoedig werd men de inboorlingen gewaar. Het waren slechts een tiental Indianen, welk klein getal den gids onmiddellijk gerust stelde. Zij behoorden tot dat ras Pampa-Indianen, dat in 1843 door generaal Ross verdreven was. Het waren schoon gebouwde mannen, gewapend met lange speren, messen, slingers en lasso's.

Toen ze het gezelschap van lord Glenarvan tot op ongeveer honderd pas genaderd waren, maakten ze halt om onderling te beraadslagen. Glenarvan reed op hen toe, doch nauwelijks had het paard van den Schotschen edelman twee stappen in hun richting gedaan, of de Indianen maakten rechtsomkeer en reden zoo hard ze konden weer weg. De uitgeputte paarden onzer vrienden hadden hen nooit kunnen inhalen.

„Wat een lafaards!" riep Paganel.

„Ze vluchten mij een beetje te gauw voor eerlijke lieden," merkte Mac Nabbs op.

„Welk soort Indianen zijn het?" vroeg Paganel aan den Patagoniër.

„Gauchos," antwoordde deze.

„Gauchos," herhaalde Paganel, terwijl hij zich tot zijn vrienden richtte. „Welnu, dan hadden we niet zooveel voorzorgen behoeven te nemen: van die lieden is in den regel niets te vreezen."

„Waarom niet?" vroeg de majoor.

„Omdat de Gauchos vreedzame landlieden zijn."

„Denkt u dat, mijnheer Paganel?"

„Stellig. Deze menschen hielden ons voor roovers en hebben daarom de vlucht genomen."

„Ik geloof integendeel, dat ze te bang waren, ons aan te vallen," meende lord Glenarvan, die woedend was, geen inlichtingen van hen te hebben kunnen krijgen.

„Zoo denk ik er ook over," hernam de majoor. „Want indien ik mij niet vergis, zijn de Gauchos geen eerlijke landlieden, maar brutale en gevaarlijke roovers."

„Majoor, u durft heel wat te beweren," riep de Fransche aardrijkskundige.

En hij begon over dit onderwerp zoo hevig te redetwisten, dat het hem ten slotte gelukte, den anders zoo bedaarden majoor boos te maken.

„Vriend Paganel, ik geloof dat u ongelijk hebt!"

„Ongelijk majoor?"

„Ja zeker. Thalcave hield hen voor roovers en Thalcave weet waaraan hij zich te houden heeft."

„Welnu, dan heeft Thalcave zich deze keer vergist. De Gauchos zijn landbouwers, herders en anders niet. Ik zelf moet het wel weten, daar ik een brochure geschreven heb over de Gauchos der Pampa's."

„Dan hebt u zich vergist, mijnheer Paganel."

„Ik mij vergist, mijnheer Mac Nabbs?"

„Uit verstrooidheid, natuurlijk. Hoe het echter ook zij, bij een tweede oplaag van uw brochure kunt u deze fout herstellen."

Maar nu werd Paganel ernstig boos. Hoe, men durfde zijn aardrijkskundige kennis bespotten en zelfs in twijfel trekken?"

„Mijnheer," antwoordde hij, „wilt u er alstublieft rekening mede houden, dat mijn boeken geen verandering noodig hebben, zooals u voorstelt."

„In dit geval toch wel, mijnheer," hield de majoor vol, die met de minuut koppiger werd.

„Mijnheer, uw spotlust gaat vandaag wel een beetje te ver!" riep Paganel nu.

De majoor bleef het antwoord niet schuldig:

„Mijnheer, uw scherpheid van tong gaat vandaag haar grenzen eenigszins te buiten!"

Men weet niet hoe ver deze scherpe redetwist nog zou geloopen zijn, toen lord Glenarvan tusschen beiden kwam.

„Vrienden," zei hij, „ik geloof dat de een een weinig te

spottend en de ander een weinig te scherp is. En dit verbaast me zoowel van den een als van den ander."

Zonder te weten waarover het ging, had de Patagoniër zeer goed begrepen, dat de beide vrienden op het punt stonden, ruzie met elkaar te krijgen. Hij glimlachte en sprak bedaard:

„Het is de Noorderwind!"

„De Noorderwind!" riep Paganel. Wat heeft de Noorderwind hiermee te maken?"

„Aha, nu ben ik er achter," antwoordde Glenarvan. „De Noorderwind is de oorzaak van uw kwaden luim. Ik heb eens gelezen, dat deze wind een prikkelende invloed uitoefent op het zenuwstelsel van Pampareizigers."

„Bij Sint Patrick, Edward, je hebt volkomen gelijk!" riep de majoor, die luidkeels begon te lachen.

Maar Paganel, die werkelijk ernstig boos was, wilde zich niet zoo licht gewonnen geven en hij liet nu zijn toorn op den armen lord Glenarvan uit.

„Zoo, zoo mylord; u denkt dus, dat mijn zenuwgestel in de war is!"

„Ja, zeker Paganel; de Noorderwind is schuld van dat alles; de Noorderwind der Pampa's die al heel wat misdaden op zijn geweten heeft."

„Misdaden, mylord! Zie ik er soms uit als een misdadiger?"

„Dat wil ik niet direct beweren."

„Zegt maar liever, dat ik u vermoorden wil!"

„Ik begin er waarachtig bang voor te worden," antwoordde Glenarvan, die zijn zijden vasthield van het lachen. Gelukkig maar, dat de Noorderwind in den regel na een dag gaat liggen."

Bij dit antwoord werd het lachen algemeen. Maar nu was de ongelukkige Paganel niet meer te houden. Hij gaf zijn paard de sporen en reed een eind vooruit om in de eenzaamheid zijn kwade luim bot te vieren.

Hoe hem dit gelukte, weten wij niet, maar een half uur later was de goede man de heele geschiedenis vergeten.

Zonder verdere bijzonderheden reed men verder.

Tegen acht uur 's avonds gaf Thalcave een teeken, dat men het meer naderde.

Een kwartier later daalde de kleine troep de oevers van het Zoutmeer af.

Doch hier wachtte hen een ernstige teleurstelling.

Het Zoutmeer was opgedroogd.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

Op zoek naar drinkwater.

Toen Thalcave beweerd had, dat men aan het Zoutmeer drinkwater zou vinden, bedoelde hij daarmede de zoetwaterstroompjes, die zich in dit meer uitstorten. Doch tengevolge der hitte waren deze stroompjes opgedroogd, evenals het meer zelve. Men kan zich dus de vreeselijke ontgoocheling der dorstige reizigers voorstellen, toen zij tot deze ontdekking kwamen.

Goede raad was nu duur. De geringe hoeveelheid water in de lederen zakken was brak geworden en dus ondrinkbaar. Daarbij was de dorst onhoudbaar. Tegenover de noodzakelijke levensbehoefte van drinken, verdween iedere gedachte aan honger en vermoeidheid.

Op den oever van het meer vonden de uitgeputte reizigers een door de Indianen verlaten hut, waarin ze hun moede ledematen uitstrekten; de paarden sleepten zich naar het oeverslijk en trachtten daar hun dorst te stillen, door aan eenige rietstengels te knabbelen.

Toen allen een paar minuten gerust hadden, vroeg Paganel den gids, wat hen nu te doen stond. Hierop ontstond een gesprek, dat half uit woorden en half uit gebaren bestond en waarvan lord Glenarvan niet veel begreep.

Thalcave sprak rustig; Paganel maakte gebaren voor twee. Deze samenspraak duurde eenige minuten, waar-

na de Patagoniër ten slotte de armen over de borst kruiste.

„Wat is zijn meening?" vroeg Glenarvan.

„Volgens Thalcave moeten we ons in twee groepen verdeelen," antwoordde Paganel. Zij, wier paarden het ergst geleden hebben, volgen zoo goed en zoo kwaad als het mogelijk is, den 37en breedtegraad. De anderen, d.w.z. wier paarden nog wel eenige uren kunnen rijden, gaan op verkenning uit, ten einde de oevers der Guaminirivier te onderzoeken, welke rivier zich vijf en dertig mijl hier vandaan in het San-Lucas-meer werpt. Indien er voldoende water aanwezig is, wachten deze vrienden op hun makkers. Ontbreekt het water echter, dan keeren zij terug, om de anderen een noodelooze tocht te besparen."

„En dan?" vroeg Tom Austin.

„Welnu, beste Tom, vinden we geen water, dan zullen we vijf en zeventig mijl zuidelijker moeten trekken tot aan de Sierra Ventana, waar de rivieren talrijker zijn.

„De raad is goed," antwoordde lord Glenarvan. „En daar mijn paard niet al te erg geleden heeft, stel ik voor, Thalcave te vergezellen."

„Mylord, mag ik met u mee?" vroeg Robert, alsof het een pleizierreisje gold.

„Beste jongen, ik geloof niet, dat je ons zult kunnen volgen."

„Mylord, mijn paard is nog in uitstekende conditie. Toe... mag ik mee?"

„Kom dan maar mijn jongen," antwoordde Glenarvan, innerlijk verheugd, dat hij niet van den knaap behoefde te scheiden. „Het zou toch wel raar loopen, indien wij drieën geen drinkwater ontdekten."

„En ik dan?" vroeg Paganel.

„U, mijn waarde Paganel," antwoordde de majoor, „u blijft bij het reserve-bataillon. U kent den 37en breedtegraad, de Guamini-rivier, ja, zelfs de heele Pampa te goed, om ons in den steek te laten. Noch

Mulrady, noch Wilson, noch Tom Austin, noch ik zijn in staat, Thalcave terug te vinden, terwijl wij met het volste vertrouwen voorwaarts trekken onder de banier van den dapperen Jaques Paganel."

„Welnu, dan zal ik maar in mijn lot berusten," antwoordde de geleerde, in den grond gevleid, dat hem nu het opperbevel was toevertrouwd.

„Maar alstublieft geen verstrooidheden!" liet de majoor er op volgen. „Breng ons niet naar een plaats waar we niets te maken hebben, bijvoorbeeld naar de kusten van de Stille Zuidzee."

„Eigenlijk verdient u het wel, onuitstaanbare majoor," antwoordde Paganel lachend.

En tot Glenarvan gewend, vervolgde hij:

„Hoe zult u zich met Thalcave verstaanbaar maken, beste vriend?"

„Veel hebben wij niet met elkaar te spreken," antwoordde de gevraagde. „Buitendien zijn de enkele woorden Spaansch, die ik ken, voldoende om een noodzakelijk gesprek met hem aan te knoopen."

„Ga dan in vrede, mijn vriend.

„Maar eerst zullen we het avondmaal gebruiken en een paar uur slapen."

„Afgesproken."

Men at zonder drinken, wat niet bijzonder smakelijk is en ging, bij gebrek aan beter, slapen. Paganel droomde van stortregens, watervallen, stroomen, rivieren, meren, beken, en ten slotte heel bescheiden van gevulde waterglazen. Het werd een ware nachtmerrie.

Den volgenden morgen tegen zes uur, werden de paarden van Thalcave, lord Glenarvan en Robert gezadeld. Men gaf de dieren het laatste restje water te drinken en daarop bestegen de ruiters hun dieren.

„Tot ziens." riepen de achterblijvers.

Waarop Paganel liet volgen:

„Tot ziens, maar niet zonder water."

Weldra waren de drie waterzoekers uit het gezicht verdwenen.

De drie paarden galoppeerden stevig door. Het instinct dezer brave dieren deed hen waarschijnlijk gevoelen, naar welke plaats hun meesters hen brachten. Vooral Thaouka, het paard van Thalcave, rende zoo flink over de vlakte, alsof het nog geen spoor van dorst of vermoeidheid kende; zijn gehinnik was een goed voorteeken voor den Patagoniër. Door dit goede voorbeeld aangewakkerd bleven de paarden van Glenarvan en Robert niet achter. En het zelfde voorbeeld dat Tahouka aan de overige paarden gaf, gaf Thalcave aan zijn beide tochtgenooten.

Herhaaldelijk wendde de Patagoniër het hoofd om en keek naar Robert.

Toen hij den knaap zoo flink te paard zag zitten, knikte hij hem bemoedigend en tevreden toe. En inderdaad, de zoon van kapitein Grant beloofde een even uitmuntend ruiter te worden als zijn vader zeeman was.

„Bravo Robert!" riep lord Glenarvan. „Ik geloof, dat Thalcave je geluk wenscht.

„Waarmede mylord?"

„Met de goede manier waarop je te paard zit."

„O, ik houd me alleen maar stevig vast," antwoordde Robert, die van pleizier bloosde, bij dit compliment.

„Ja, Robert, maar dat stevig vasthouden is ook de hoofdzaak bij het paardrijden. Als dat zoo doorgaat, zul je nog eens een all round sportsman worden."

„En wat zal vader dan wel zeggen, die wil, dat ik zeeman word?" vroeg Robert lachend.

„Het een sluit het ander niet uit, mijn jongen. Indien elke ruiter geen goed zeeman kan zijn, dan kan iedere zeeman toch wel een uitstekend ruiter worden."

„Arme vader," zuchtte Robert plotseling.

„Houd je zooveel van hem, mijn jongen?"

„Ja zeker, mylord. Vader was zoo goed voor Mary en voor mij: hij dacht slechts aan ons. Van iedere reis bracht hij geschenken voor ons mee en wat nog meer en beter is: vriendelijke woorden en liefkoozingen. O, mylord, als u hem kent, zult u ook van hem houden!

Mary lijkt heel veel op hem. Zij heeft dezelfde vriendelijke stem als hij. Vind u dat niet vreemd voor een zeeman?"

„Ik zie hem nog voor mij, mylord. Goeie, lieve vader. Op zijn knieën wiegde hij me in slaap; toen ik nog klein was, zong hij steeds een oud Schotsch liedje voor me. Ik herinner me de melodie niet goed meer. Ook Mary houdt zielsveel van hem. Mylord, ik geloof dat men jong moet zijn, om zooveel van zijn vader te houden.

„En groot om hem te eeren, mijn jongen," antwoordde lord Glenarvan, diep ontroerd bij de woorden van den knaap.

Intusschen waren de paarden ongemerkt langzamer gaan loopen.

„We zullen vader wel terug vinden, nietwaar mylord?" hernam Robert na een kort zwijgen.

„Ja, zeker, mijn jongen, we zullen hem stellig vinden," antwoordde Glenarvan. „Thalcave heeft ons op zijn spoor gebracht, en ik heb het volste vertrouwen in onzen braven Patagoniër.

„Het is een braaf man, mylord."

„Volkomen waar."

„Wil ik u eens wat zeggen, mylord?"

„Welnu, mijn jongen?"

„Al de menschen, die bij ons zijn, zijn goed. Daar hebben we eerst mevrouw Helena, waar ik zoo veel van houd; dan de altijd rustige majoor; kapitein Mangles en mijnheer Paganel en de matrozen van de *Duncan,* allen even dapper en braaf.

„Dat weet ik, Robert."

„En weet u, wie de beste van allen is?"

„Welnu?"

„U zelf, mylord!"

„Deksels; dat wist ik niet!"

„Dan weet u het nu, mylord," zei Robert terwijl hij de hand van lord Glenarvan aan zijn lippen bracht en er een kus van dankbaarheid op drukte.

Lord Glenarvan maakte een afwerende beweging en

zou juist op dit laatste gezegde antwoorden, toen een gebaar van Thalcave de achterblijvers tot meerderen spoed aanzette. Ze waren een weinig achter gebleven bij den gids en dit mocht niet, daar de makkers op hen wachtten.

Glenarvan en Robert gaven hun paarden dus de sporen doch weldra liet het zich aanzien, dat de dappere beesten Thaouka niet meer zouden kunnen volgen. Tegen middag was men gedwongen, hen een uur rust te gunnen. De dieren konden niet meer en weigerden zelfs het voedsel, dat uit een paar magere heideplanten bestond.

Maar nu begon lord Glenarvan ernstig ongerust te worden. De sporen van onvruchtbaarheid van den bodem verdwenen niet en het gebrek aan water kon de allernoodlottigste gevolgen na zich sleepen. Thalcave zei niets en dacht waarschijnlijk, dat, indien de Guamini-rivier opgedroogd was, het nog vroeg genoeg zou zijn om te wanhopen, dat wil zeggen, voor zoover het gemoed van een Indiaan tot wanhopen in staat is.

Men begaf zich dus weer op weg en met zweep en sporen slaagde men er in, de dieren langzaam voorwaarts te krijgen.

Thalcave zou best vooruit hebben kunnen rijden, want zijn paard was nog sterk genoeg om hem in enkele uren naar de oevers der lang gezochte rivier te brengen. Waarschijnlijk dacht hij aan deze mogelijkheid, maar waarschijnlijk dacht hij tevens, dat hij zijn tochtgenooten in deze onherbergzame vlakte niet mocht verlaten. Hij hield de onstuimige gang van Thaouka dus zooveel mogelijk in.

Dit inhouden van Thaouka's onstuimigheid gelukte den gids niet zonder groote moeite. Door zijn dierlijk instinct opmerkzaam gemaakt, scheen het schrandere paard van den Patagoniër eenige vochtigheid in de lucht te ruiken; met welbehagen snoof het deze lucht in, hinnikte, sloeg zijn staart heen en weer en klapte met de tong, alsof het deze reeds in het verkwikkende

nat kon doopen. Thalcave vergiste zich niet; er was water in de nabijheid.

Hij spoorde zijn makkers dus nogmaals aan en ook de paarden van Robert en lord Glenarvan begrepen weldra de onstuimigheid van Thaouka. Men spande de laatste krachten in en galoppeerde den Indiaan achterna. Tegen drie uur werd achter een terreinplooi een witte streep zichtbaar. Deze streep scheen te trillen in de felle stralen der brandende zon.

„Water!" riep lord Glenarvan.

En Robert herhaalde als een echo:

„Water! Mylord, daar is water!"

Nu was het niet meer noodig, de half uitgeputte dieren aan te sporen. De paarden voelden hun krachten terug keeren en stormden als een wervelwind vooruit. In enkele minuten hadden ze de oevers der Guaminirivier bereikt en sprongen met ruiter en al in het weldadige, leven brengende nat.

Hun berijders ondergingen daardoor weliswaar een onvrijwillig bad, doch dachten er niet aan, zich hierover te beklagen.

„Dat smaakt heerlijk!" riep Robert, die met volle teugen was gaan drinken.

„Voorzichtig, mijn jongen," antwoordde lord Glenarvan, daarbij het goede voorbeeld echter geheel vergetende.

En men hoorde slechts het geluid van het drinken der dorstige ruiters en paarden.

Thalcave dronk bedaard, bij kleine teugen, zonder zich te haasten, maar „zoo lang als een lasso," gelijk de Indianen zeggen. Het stond te vreezen, dat de geheele rivier in zijn maag zou verdwijnen.

„Welnu," sprak Glenarvan ten slotte, „onze vrienden zullen in hun verwachtingen niet teleurgesteld worden, tenminste," vervolgde hij, naar Thalcave kijkende, „indien onze brave gids nog wat voor hen overlaat."

„Zou men hen niet tegemoet kunnen rijden?" vroeg

Robert. Men zou hen daardoor eenige uren ongerustheid en lijden kunnen besparen.

„Je vergeet, mijn jongen, dat de waterzakken bij Wilson en Mulrady zijn achtergebleven. We zullen dus hier op hen moeten wachten. Houden we rekening met de vermoeidheid hunner paarden, dan kunnen ze vannacht nog hier zijn. Laten we dus een goed maal en een goed nachtverblijf voor hen gereed maken."

Thalcave had dit voorstel niet afgewacht om reeds een goed nachtverblijf te zoeken. Hij vond dit aan den oever der rivier en in den vorm van een omheinde ruimte, die echter aan een zijde open was. Deze ruimte werd gewoonlijk door de Indiaansche herders gebruikt om er het vee bijelkaar te drijven, dat zich in de rivier gedrenkt had.

Voor menschen die het zoo nauw niet nemen, was deze ruimte uitmuntend geschikt en weldra lagen onze vrienden dan ook languit op den grond, teneinde hun kleeren in het zonlicht te laten drogen.

„Nu wij een nachtverblijf hebben, moeten we ook aan het avondeten denken," sprak Glenarvan eenigen tijd later. Onze vrienden moeten over ons tevreden zijn. Ik geloof, dat een uurtje jagen geen verloren moeite zal beteekenen. Ga je mee, Robert?"

„Jawel, mylord," antwoordde de knaap, terwijl hij opstond en zijn karabijn greep.

Lord Glenarvan was op deze „jachtgedachte" gekomen door het vele wild, dat aan de oevers der Guamini samenkwam. Men zag er een groot aantal verschillende soorten hoenders, die zich liever bij de rivier ophielden dan in de dorre vlakte.

Op het eerste gezicht waren er echter geen viervoeters te zien. Thalcave beduidde echter met een gebaar, dat deze dieren zich schuil hielden in de dicht begroeide boschjes aan den oever. De jagers behoefden slechts enkele passen te doen, om zich in het wildrijkste land ter wereld te bevinden.

Zij gingen dus op weg en, in den beginne het geve-

derd wild voor het behaard dito versmadende, golden hun eerste schoten laatstgenoemde diersoort.

Weldra zagen ze een menigte reebokken voor zich; deze dieren waren echter zoo schuw, dat het onmogelijk was, hen voor den loop van het geweer te krijgen. Daarop stelden de vrienden zich tevreden met de jacht op steenhoenders, waarvan ze spoedig een dozijn gedood hadden, terwijl Glenarvan zoo gelukkig was, een muskuszwijn neer te leggen, een dikhuidig zoogdier, dat zeer smakelijk en zeker wel een schot waard was.

Zonder eenige moeite doodden de jagers binnen het half uur al het wild dat ze voor het avondeten noodig hadden; Robert maakte zich nog meester van een gordeldier, een zeer vette en volgens Thalcave, zeer smakelijke schotel, waarmede onze jonge held, zooals te begrijpen is, danig in zijn schik was.

De Patagoniër onthaalde zijn vrienden op een jacht op een struisvogel, een der snelste dieren der Argentijnsche Pampa's.

Thalcave reeds rechtstreeks op het dier toe, slingerde behendig zijn bolas en weldra lag de snelle vogel op den grond.

Men denke niet, dat Thalcave dezen vogel uit louter jagersliefhebberij neerlegde; neen, het vleesch van dit dier is bijzonder lekker en buitendien wilde de brave Indiaan zijn deel leveren aan den gemeenschappelijken maaltijd.

De verschillende dieren werden naar het kamp gesleept, geplukt, geslacht en gebraden.

Onze vrienden stelden zich tevreden met de gevangen steenhoenders, aangezien zij de steviger stukken voor de achtergebleven makkers wilden bewaren. Bij dit maal dronk men een paar fiksche slokken helder water, dat de twee mannen en den knaap beter smaakte dan de lekkerste wijn ter wereld.

Natuurlijk werden de paarden niet vergeten. Een groote hoeveelheid droog voêr, dat men in de omheinde

ruimte vond, diende de beesten tegelijk als voedsel en als stroo.

Toen alles zoover gereed was, hulden Thalcave. Glenarvan en Robert zich in hun mantels en strekten zich uit op het zachte gras; het gewone bed der pampajagers.

NEGENTIENDE HOOFSTUK.

De roode wolven.

De nacht brak aan. Het was juist nieuwe maan, zoodat de nachtvorstin onzichtbaar zou blijven voor de aardbewoners. Slechts het flauwe licht der sterren bescheen de uitgestrekte vlakte.

Glenarvan, Robert en Thalcave hadden zich aan de algemeene natuurwet moeten onderwerpen. Uitgestrekt op het zachte gras, lagen ze in diepen slaap. De paarden, eveneens ter aarde gestrekt; slechts Thaouka, het zuivere raspaard, sliep staande, de vier pooten stevig op den grond gezet, even fier in den slaap als in het rennen en gereed om op het minste teeken van zijn meester voorwaarts te stormen.

Een volmaakte rust heerschte in het kamp en de brandende takken van het kampvuur doofden langzaam uit, terwijl ze met hun laatsten schijn een flauw licht wierpen in de zwijgende duisternis.

Het zal ongeveer tien uur geweest zijn, toen Thalcave na een korte sluimering plotseling ontwaakte. Zijn scherpe blikken boorden zich in het omringde donker terwijl hij aandachtig luisterend, zijn oor tegen den bodem legde. Het was duidelijk, dat hij eenig ver verwijderd, bijna onhoorbaar geluid trachtte op te vangen. Weldra verscheen op zijn gewoonlijk zoo kalm gelaat een onrustige uitdrukking. Had hij de nadering van zwervende Indianen, de komst van jakhalzen, watertijgers of andere

gevaarlijke dieren bemerkt? Deze laatste veronderstelling scheen de meest waarschijnlijke, want hij wierp een bezorgde blik op den karigen voorraad brandbare stof in de omheinde ruimte, waarmede men niet lang aan een aanval van roofdieren weerstand zou kunnen bieden.

In het onderhavig geval bleef Thalcave niets anders over dan af te wachten, hetgeen hij ook deed in de houding van een man, die met schrik plotseling is wakker geworden, d.w.z. met starende oogen en onbeweeglijke lichaamshouding.

Aldus verstreek ongeveer een uur. Ieder ander dan Thalcave zou zich hebben laten misleiden door de omringende stilte en zou waarschijnlijk weer ingeslapen zijn. Waar een vreemdeling echter geen enkel vermoeden heeft, is het instinctief gevoel voor naderend gevaar bij den Indiaan wakker geroepen.

Terwijl zijn meester aldus staarde en luisterde, liet Thakoua een onderdrukt gehinnik hooren; het paard wendde den kop naar den ingang der omheinde ruimte.

Op hetzelfde oogenblik was Thalcave ter been.

„Thakoua heeft een vijand geroken," mompelde hij zachtjes voor zich heen.

Nog steeds heerschte de stilte, maar de rust was verbroken. Tusschen het hooge Pampagras zag Thalcave eenige donkere schaduwen die zich onhoorbaar bewogen. Hier en daar glinsterden eenige vurige punten, die beurtelings verdwenen en weer opdoken. De oningewijde zou hen waarschijnlijk voor een troep lichtgevende kevers gehouden hebben, maar Thalcave vergiste zich niet zoo gemakkelijk.

Thans wist hij, met welke vijanden hij te doen had.

Hij greep dus zijn geweer en stelde zich bij den ingang der omheinde ruimte op.

Hij behoefde niet lang te wachten. Een vreemdsoortige kreet, onmiddellijk gevolgd door een afschuwelijk gebrul en gejank klonk over de Pampa.

Daarop volgde het losbranden van Thalcave's geweer,

hetgeen wederom beantwoord werd door de honderden afgrijselijke kreten.

In de zelfde seconde sprongen Glenarvan en Robert overeind.

„Wat is er aan de hand?" vroeg de knaap.

„Indianen?" liet Glenarvan er op volgen.

„Neen," antwoordde de Patagoniër.

„Wat dan wel?"

„Aguaras."

„Aguaras?"

„Ja."

„Wat zijn dat voor dieren?" vroeg Robert.

„De roode wolven der Pampa's."

Bij dit antwoord grepen de beide Europeanen hun wapens en stelden zich op naast den Patagoniër.

Op dit oogenblik wees Thalcave naar de donkere vlakte waar nu een afschuwelijk concert werd aangeheven.

Onwillekeurig deed Robert een stap achteruit.

„Je hebt toch zeker geen angst voor de wolven, Robert?" vroeg Glenarvan.

„Neen, mylord."

En terstond liet hij er op volgen:

„In uw nabijheid heb ik nooit angst, mylord."

„Des te beter. De roode wolven zijn niet zoo gevaarlijk als men wel denkt, en waren ze niet in zoo groot aantal, dan zou ik me geen oogenblik bezorgd maken over hun aanwezigheid."

„Wat zou het!" riep Robert. „We zijn goed gewapend, mylord, en voor mij mogen ze gerust komen."

„Dat ze op waardige wijze ontvangen worden, kan ik je reeds verzekeren, beste jongen."

Aldus sprekende, wilde lord Glenarvan den knaap slechts gerust stellen, want niet zonder een verschrikkelijke angst dacht hij aan deze ontelbare roofdieren, waartegenover drie mannen zoo goed als machteloos zijn.

Toen Thalcave het woord „aguaras" uitsprak, wist

lord Glenarvan onmiddellijk wat de Patagoniër daarmede bedoelde. Dit roofdier, door de natuurkundigen „canis jubatus" genaamd, heeft de grootte van een hond en den kop van een vos; zijn haren zijn kaneelkleurig rood, terwijl zijn rug van kop tot staart met zwarte manen bedekt is. De roode wolf is een zeer lenig en zeer sterk roofdier, dat zich in den regel in moerasstreken ophoudt en al zwemmende het talrijke waterwild vervolgt. De nacht jaagt hem uit zijn schuilplaats, waarin hij over dag slaapt. Vooral op groote boerderijen, wordt dit dier zeer gevreesd, daar het zich niet ontziet, schapen en runderen aan te vallen, zoodra de honger hem plaagt. Ontmoet men dit dier alleen, dan behoeft men niet veel te vreezen; verzamelen zich de roode wolven echter in groot aantal, dan zijn ze gevaarlijker dan tijgers of tijgerkatten.

Te oordeelen echter naar het gejank dat op de vlakte weerklonk, verviel voor lord Glenarvan elke twijfel omtrent het aantal dezer verschrikkelijke beesten. De roode wolven hadden een prooi geroken — menschenvleesch of paardenvleesch, dat maakte voor hen geen verschil — en deze prooi zouden ze niet zoo gemakkelijk prijs geven. De toestand werd dus inderdaad onrustbarend.

Intusschen werd de kring, die de roofdieren om het kamp hadden getrokken, voortdurend nauwer. De paarden, die eveneens ontwaakt waren, vertoonden alle teekenen van ontzettende angst. Slechts Thaouka stampvoette ongeduldig op den grond, rukte aan zijn halster en gaf zich alle mogelijke moeite, naar buiten te stormen.

Zijn meester kon hem slechts door een aanhoudend fluiten tot bedaren brengen.

Glenarvan en Robert hadden zich zoodanig geposteerd, dat zij den ingang der omheinde ruimte verdedigen konden. Reeds brachten zij hun geweren in aanslag om op de eerste rijen roode wolven te vuren, toen Thalcave hen dat met een plotseling en gebiedend gebaar verhinderde.

„Wat bedoelt Thalcave?" vroeg Robert.

„Hij verbiedt ons te schieten."

„Waarom?"

„Misschien acht hij het geschikte oogenblik nog niet gekomen."

De Indiaan had echter een veel ernstiger reden dan deze. Glenarvan begreep dit terstond, toen Thalcave zijn kruithoorn omkeerde en toonde, dat deze bijna geheel leeg was.

„Welnu?" vroeg Robert.

„Welnu, mijn jongen, we moeten spaarzaam zijn met ons kruit: de jacht van hedenmiddag komt ons nu duur genoeg te staan. We hebben nauwelijks voldoende voor twintig schoten."

De knaap antwoordde niet.

„Robert, ben je niet bang?"

„Neen, mylord."

„Goed, mijn zoon."

Op dit oogenblik klonk wederom een losbranding. Thalcave had een al te brutale vijand neergeschoten en de wolven, die in gesloten gelederen waren komen oprukken, deinsden achteruit.

Op een wenk van den Indiaan, nam Glenarvan diens plaats in. Deze raapte al het stroo, al de droge planten, kortom, al wat brandbaar was, te zamen, stapelde het bij den ingang der omheinde ruimte op en stak er den brand in. Weldra sloegen de vlammen hoog op naar den nachtelijken hemel en bij dit licht kon lord Glenarvan het ontzaglijk aantal wolven vaststellen, dat de drie mannen belegerde. De vuur-verschansing, waarvoor ze zich nu geplaatst zagen, had hun woede nog meer opgewekt. Eenige dieren naderden den vuurstapel zoo dicht, dat ze er hun pooten aan brandden.

Af en toe was er een nieuw schot noodig om de woeste bende af te weren en na verloop van een uur lagen er een vijftiental lijken op de vlakte.

De belegerden bevonden zich op dit oogenblik in een betrekkelijk ongevaarlijken toestand. Zoolang ze nog munitie hadden en zoolang de vuurbarricade hen be-

schermde, waren ze veilig en behoefden geen overrompeling te vreezen. Maar wat zouden ze moeten doen, indien deze hulpmiddelen uitgeput raakten?

En het was te voorzien, dat dit oogenblik niet lang meer op zich zou laten wachten.

Glenarvan zag Robert aan en de angst sloeg hem om het hart. Hij vergat zich zelf, om slechts aan dit kind te denken, dat een dapperheid toonde, welke ver boven zijn leeftijd ging.

Robert was weliswaar bleek maar omklemde stevig zijn geweer, terwijl hij onverschrokken de bestorming der woeste dieren afwachtte.

Als een man, die gewend is het gevaar onder de oogen te zien, gaf lord Glenarvan zich rekenschap van den toestand waarin zij zich bevonden.

„Over een uur," aldus redeneerde hij, „zullen we noch kogels, noch vuur hebben. Welnu, we mogen niet wachten tot het zoover is, alvorens een besluit te nemen."

Met de paar woorden Spaansch, die hij kende, begon hij met den Patagoniër een gesprek, dat herhaalde malen gestoord werd door een geweerschot.

Het was niet zonder moeite, dat de beide mannen elkaar konden verstaan. Maar waar een wil is, is ook een weg en na een kwartier was hij in staat, het resultaat van zijn onderhoud aan Robert mede te deelen.

„Hoe denkt Thalcave er over?" vroeg de zoon van kapitein Grant.

„Hij is van meening, dat we tot elken prijs stand moeten houden totdat het dag wordt. De roode wolf is een laf dier, dat zich slechts bij nacht uit zijn schuilplaats waagt."

„Welnu, mylord, dan zullen we ons tot het aanbreken van den dag verdedigen."

„Goed gesproken, mijn jongen, en als we geen kruit meer hebben, dan zullen we ons met onze messen verdedigen."

Thalcave had reeds dit voorbeeld gegeven en toen een der wolven al te dicht naderde, stak de Patagoniër zijn

Maar het oogenblik naderde, dat de vrienden hun laatsten kogel verschoten zouden hebben.

gespierden arm door de vlammen en trok hem een oogenblik later met bloed overstroomd terug.

Maar het oogenblik naderde, dat ook dit hulpmiddel den verdedigers zou ontbreken.

Tegen twee uur wierp Thalcave de laatste armvol stroo op het vuur en bleef de vrienden nog slechts vijf schoten in de geweren.

Glenarvan wierp een smartelijke blik in het rond.

Hij dacht aan het kind daar naast hem, hij dacht aan lady Helena, aan zijn vrienden, aan de *Duncan* en niet het allerminst aan kapitein Grant.

Robert sprak geen woord. Wellicht kon hij zich het gevaar nog niet duidelijk genoeg voorstellen. Maar Glenarvan voorzag het oogenblik, dat de dappere knaap levend verslonden zou worden. Neen, dat was niet meer uit te houden. Bij deze gedachte verloor de heer van Malcolm-Castle zijn zelfbeheersching. Hij trok Robert naar zich toe, kuste hem op het voorhoofd, terwijl de tranen hem langs de wangen rolden.

Glimlachend keek Robert hem aan.

„Mylord," zei hij, „als u er bij bent, heb ik geen angst."

„Neen, mijn jongen, dat behoef je niet te hebben. Over twee uur wordt het dag en dan zijn wij gered!"

„Goed zoo, Thalcave, goed zoo beste vriend!" — dit tot den Patagoniër, die op dit oogenblik twee monsterdieren met den kolf van zijn geweer dood sloeg.

Maar tot zijn afgrijzen moest de Schotsche edelman tevens vaststellen, dat het vuur nu bijna geheel uitgedoofd was en dat de eerste gelederen der roofdieren zich tot de bestorming gereed maakten.

De ontknooping van het drama naderde met rassche schreden; de vlammen doofden uit en de vlakte, welke tot dus verre door hun schijn verlicht was, verviel weer in de duisternis van voorheen. Nog enkele minuten, en de roofdieren zouden bezit nemen van de omheinde ruimte...

Voor den laatsten keer schoot Thalcave zijn geweer

af, en doodde daarmede een monsterachtigen vijand en kruiste de armen over de borst. Hij boog het hoofd en scheen na te denken. Zocht hij een middel, hoe roekeloos dan ook, om deze hongerige troep te ontvluchten? Glenarvan miste den moed, hem te ondervragen.

Op dit oogenblik veranderden de wolven van taktiek. Zij schenen zich te verwijderen en hun afschuwelijk gejank hield plotseling op. Een dreigende stilte heerschte op de vlakte.

„Ze gaan weg!" riep Robert.

„Mogelijk," antwoordde Glenarvan, die aandachtig luisterde.

Maar Thalcave, die de gedachten der beide Europeanscheen geraden te hebben, schudde ontkennend het hoofd.

Hij wist uit ondervinding, dat de roode wolven hun prooi nooit verlaten, voordat de dageraad hen naar hun sombere schuilhoeken terug jaagt.

Een paar minuten later wisten de drie vrienden trouwens, aan welk nieuw en grooter gevaar ze zich te houden hadden. De wolven, die ingezien hadden, dat ze de omheinde ruimte niet door den ingang konden nemen, daar deze door vuur en lood verdedigd werd, openden thans den aanval op een der zijkanten.

Weldra hoorde men, hoe hun klauwen het half vermolmde hout bewerkten. Nog een oogenblik en tusschen de weggestooten planken verschenen de eerste bloedige muilen. Waanzinnig van schrik en angst, rukten de paarden zich van hun halsters los en vluchtten de ruimte in. Glenarvan nam Robert in de armen, als wilde hij het kind tot den laatsten ademtocht beschermen. Misschien dacht hij wel aan een onmogelijke vlucht, toen zijn blik op den Indiaan viel.

Na eenige oogenblikken als een radelooze heen en weer te hebben geloopen, trad Thalcave eensklaps op zijn paard toe en begon het onrustig trappelend dier met de grootste zorg te zadelen. Hij scheen zich om het gejank daar buiten niet meer te bekommeren. Met droevige ontsteltenis sloeg Glenarvan hem gade.

„Hij verlaat ons!" riep hij, toen hij zag, hoe Thalcave zijn teugels te zamen nam als een ruiter die te paard gaat stijgen.

„Thalcave ons verlaten?" antwoordde Robert. „Neen, mylord, dat doet hij niet."

En inderdaad, hetgeen de brave Patagoniër thans wilde, was geen poging om zijn vrienden te verlaten maar wel om zich voor hen op te offeren.

Thaouka was gereed; het moedige dier knabbelde op zijn bit; zijn oogen schoten vonken: hij had zijn meester volkomen begrepen.

Op het oogenblik dat de Indiaan in het zadel zou springen, greep Glenarvan zijn hand.

„Ga je heen?" vroeg hij, naar de op dit oogenblik verlaten vlakte wijzende.

„Ja," antwoordde Thalcave, die dit gebaar begrepen had.

En in het Spaansch liet hij er de voor Glenarvan begrijpelijke woorden op volgen:

„Thaouka! Goed paard! Snel! Zal de wolven na zich sleepen."

„O, Thalcave!"

„Snel, snel!" antwoordde de Indiaan, terwijl Glenarvan op ontroerden toon tot Robert sprak:

„Robert, mijn jongen, heb je het gehoord? Hij wilde zich voor ons opofferen. Hij wil de Pampa injagen en zoedoende de wolven van ons afleiden.

„Vriend Thalcave,"antwoordde Robert, terwijl hij den Indiaan trachtte tegen te houden, „vriend Thalcave, toe, verlaat ons niet."

‚Nee," sprak lord Glenarvan, „Thalcave zal ons niet verlaten."

En zich tot den Indiaan wendende, liet hij er op volgen:

„Laat ons gezamenlijk vertrekken!"

„Neen," antwoordde de Patagoniër, die deze woorden maar al te goed begrepen had. „Slechte paarden. Bang. Thaouka, goed paard."

„Welnu, het zij zoo, Robert, Thalcave zal je niet verlaten. Hij heeft mij gezegd, wat mij te doen staat! Ik zal vertrekken! Hij zal bij je blijven!"

En Thalcave de teugels uit de hand nemende, zei hij:

„Ik zal gaan!"

„Neen!" antwoordde de Patagoniër rustig.

„Thalcave, ik zeg je, dat ik ga. En jij, jij moet Robert redden."

In zijn opwinding en ontroering haspelde Glenarvan Spaansche en Engelsche woorden door elkaar. Maar wat beteekenen woorden, in zulke vreeselijke oogenblikken begrijpt men elkaar evengoed door gebaren. Thalcave wist niet van toegeven. En intusschen werd het gevaar met de seconde dreigender.

Maar zoowel Glenarvan als de Indiaan hielden voet bij stuk. Thalcave had Glenarvan naar den ingang der omheinde ruimte gebracht en toonde hem de vlakte, welke op dit oogenblik van wolven vrij was. Door gebaren en enkele woorden deed hij den Schotschen edelman begrijpen dat er geen minuut meer te verliezen was; dat de proef indien deze niet gelukte, grooter gevaren zou opleveren voor de achterblijvenden dan voor dengeen die vertrok en dat slechts hij voldoende alle goede eigenschappen van Thaouka kende om deze tot hun aller redding aan te wenden. Maar ook Glenarvan wist van geen toegeven. Lang duurde deze woordenstrijd echter niet, want plotseling werden beide mannen vrij onzacht ter zijde geduwd. Thaouka steigerde één oogenblik op de achterpooten; een oogenblik slechts, want het volgend oogenblik schoot het edele dier als een weerlicht over de laatste vlammen van het stervende vuur, terwijl in de zelfde seconde een frissche jongensstem riep:

„God zegene en bescherme u, mylord!"

En het was nauwelijks dat Glenarvan en Thalcave den tijd hadden, Robert te zien, die, zich vastklemmende aan de manen van Thaouka, in de duisternis verdween.

„Robert! Ongelukkige!" riep Glenarvan.

Maar deze woorden kon zelfs de Indiaan niet meer

verstaan. Een ontzettend gebrul brak los. De roode wolven waren reeds op het spoor van het paard, dat met duizelingwekkende snelheid in westelijke richting voortstormde.

Glenarvan en Thalcave renden naar den uitgang der omheining. De vlakte had reeds haar gewone rust teruggekregen en het was nauwelijks dat men in de verte een beweeglijke lijn kon zien, die in de schaduwen van den nacht voortgolfde.

Overstelpt door smart en wanhoop, stortte Glenarvan ter aarde. Hij keek Thalcave aan. Maar op zijn gewone kalme manier glimlachte de Indiaan en sprak:

„Thaouka; goed paard! Dappere jongen. Hij zal zich redden!"

„En indien hij valt?"

„Hij zal niet vallen!"

Ondanks het vertrouwen van Thalcave in Robert en het paard, bracht lord Glenarvan een afschuwelijke nacht door. Hij besefte zelfs het geweken gevaar niet, nu de wolven verdwenen waren. Met alle geweld wilde hij Robert achterna en de Indiaan had de grootste moeite, hem van dit plan af te brengen. Hij bracht den Engelschman aan het verstand dat de achtergebleven paarden Thaouka onmogelijk zouden kunnen inhalen; dat Thaouka zijn vijanden ver achter zich had gelaten; dat men hem onmogelijk in de duisternis kon terug vinden en dat men het daglicht moest afwachten om weer op het spoor van Robert te komen.

Om vier uur 's morgens brak de dag aan. De nachtelijke nevels moesten plaats maken voor een schijn, die zich eerst vaag en bleek en vervolgens rood tegen den oostelijken horizont afteekende.

Het oogenblik van vertrekken was aangebroken.

„Vooruit!" sprak de Indiaan.

Glenarvan antwoordde niets maar sprong op het paard van Robert. Weldra galoppeerden de beide ruiters in westelijke richting, langs den zelfden rechten weg, waarvan hun vrienden niet mochten afwijken.

Gedurende een uur renden zij in volle snelheid voort. Men keek en speurde in alle richtingen, bevreesd, het bloedige lijk van Robert ergens op de vlakte te vinden. Eindelijk vernam men met gelijke tusschenpoozen eenige geweerschoten, die bij wijze van herkenningsteeken werden afgevuurd.

„Daar zijn de vrienden!" riep Glenarvan.

Hij en Thalcave gaven hun paard de sporen en bereikten weldra het gezelschap onder aanvoering van Paganel.

Een hartverscheurende kreet ontrukte zich aan Glenarvan's borst. Daar was Robert gezond en wel, trotsch gezeten op het prachtige paard van den Patagoniër.

„Mijn jongen! mijn jongen!" riep lord Glenarvan.

Maar nu sprong ook Robert van zijn paard en wierp zich in de armen van zijn weldoener. Daarna kwam de beurt aan den Indiaan, om den dapperen zoon van kapitein Grant in de armen te sluiten.

„Mijn jongen, Robert, hij leeft, hij leeft!"

„Ja, mylord, dank zij Thaouka."

De Indiaan had deze woorden niet afgewacht om zijn paard te danken waarmede hij op dit oogenblik sprak en dat hij omhelsde alsof het edele dier menschelijk bloed in de aderen had.

Vervolgens wendde Thalcave zich tot Paganel en, op Robert wijzende, zei hij slechts:

„Een dappere!"

En een Indiaansche uitdrukking bezigende, gaf hij den zoon van kapitein Grant den hoogsten lof van zijn volk:

„Zijn sporen hebben niet gebeefd!"

En de dappere knaap nog steeds in zijn armen houdende, vroeg lord Glenarvan:

„Vertel me nu eens, Robert, waarom je mij of Thalcave niet die laatste kans op redding hebt laten wagen."

„Mylord," antwoordde de jongen op een toon van innige dankbaarheid, „was het nu niet mijn beurt, me op te offeren? Vriend Thalcave heeft me al eens het leven gered! En u, u trekt er op uit om mijn vader te redden."

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

De Argentijnsche Pampa's.

Nu de eerste vreugde voorbij was, kwamen allen, Paganel, Austin, Wilson en Mulrady, allen, behalve misschien de majoor, tot de ontdekking, dat ze bijna stierven van dorst. Gelukkig was men nu vlak bij de plaats waar de Guamini-rivier stroomde. Men begaf zich dus op weg en tegen zeven uur 's morgens bereikte de kleine troep de omheinde ruimte, waarin de drie waterzoekers zoo'n vreeselijke nacht hadden doorgebracht. Van het groot aantal wolven-lijken dat den bodem bedekte, kon men afleiden, hoe hevig de aanval en hoe krachtig de verdediging was geweest.

Weldra waren allen voldoende verkwikt en werd een krachtig ontbijt gebruikt, bestaande uit gebraden struisvogellendenen en gebakken gordeldierbiefstuk.

„Matig eten zou nu een ondankbaarheid jegens de Voorzienigheid beteekenen," meende Paganel. „Voor deze keer, beste vrienden, mogen we gerust eens wat te veel eten."

Hij at er werkelijk te veel van doch ondervond, dank zij het heerlijke drinkwater der Guamini, geen nadeelige gevolgen.

Lord Glenarvan, die niet vervallen wilde in de fout van Hannibal, wiens soldaten te Capoe eveneens te veel van het goede genoten, gaf tegen tien uur 's morgens het sein tot vertrek. De waterzakken werden terdege gevuld en men girg op weg.

Het landschap was nu weliswaar vruchtbaarder door de aanwezigheid van water, maar nog steeds verlaten. Gedurende de dagen van den 2en en 3en November deed zich geen enkel vermeldenswaardige gebeurtenis voor en tegen den avond van laatstgenoemden dag kampeerden de vrienden na een vermoeiende tocht, op

de grenzen der Pampa's, in de onmiddellijke nabijheid der provincie Buenos-Ayres.

Zij hadden de baai van Talcahuno den 14en October verlaten en hadden dus in twee en twintig dagen vier honderd vijftig mijl, of twee derden van den weg afgelegd.

Den volgenden morgen trok men over de grens, die de Pampa's van de Argentijnsche vlakten scheidt. Het was in deze streek, dat Thalcave den Indianenstam hoopte te vinden, in wiens handen Harry Grant en zijn beide makkers waren gevallen.

Van de veertien provincies, welke de Argentijnsche republiek vormen, is die van Buenos-Ayres de grootste en tevens de meest dicht bevolkte. Deze provincie strekt zich in het zuiden uit tusschen den 64en en 65en breedtegraad en grenst direct aan het Indianen-gebied. Deze landstreek is verbazend vruchtbaar. In haar, met allerlei groenten en planten begroeide vlakten, heerscht een buitengewoon gezond klimaat.

Sinds zij de Guamini-rivier verlaten hadden, konden de reizigers tot hun voldoening een groote temperatuursverbetering vaststellen. Deze temperatuur kwam zelden boven de zeventien graden Celsius en zulks dank zij de koele winden die van Patagonië overwoeien en de luchtlagen voortdurend in beweging hielden. Na zoo vreeselijk door hitte en dorst geleden te hebben, hadden dus mensch noch dier eenige reden, zich te beklagen. Vol vertrouwen trok men dus voorwaarts. Maar ondanks dit alles, scheen het land geheel onbewoond, of om een juistere uitdrukking te gebruiken, „ontvolkt" te zijn.

Dikwijls voerde de weg der reizigers langs kleine meren van nu eens zoet, dan weer brak water. Aan de oevers dezer meren huppelden lieve winterkoninkjes en zongen dartele leeuwerikjen in gezelschap van siermeezen, die in schoonheid met de prachtigste kolibri's konden wedijveren. En al deze lustige diertjes klapwiekten vroolijk heen en weer, zonder acht te slaan op

de spreeuwen, die met hun rood gevederde schouders en borsten, aan de oevers strijdlustig op en neer paradeerden. Maar wat den geleerden natuurvriend Paganel het grootste belang inboezemde, was de aanwezigheid van duizenden flamingo's die onbeweeglijk in het zonlicht stonden te pronken, en zich zelfs bij de nadering der reizigers niet uit de voeten maakten.

Maar met deze onbeweeglijkheid was de Franschman niet tevreden.

„Sedert geruimen tijd," aldus sprak hij tot den majoor, „was het mijn innigste wensch, eens een flamingo te zien vliegen."

„Uitstekend," antwoordde de majoor.

„En daar de gelegenheid zich thans voordoet, zal ik er ook van profiteeren."

„Ga uw gang, mijnheer Paganel."

„Kom mee, majoor, en jij, Robert, kom ook mee: ik heb er getuigen bij noodig."

En gevolgd door deze beide vrienden, begaf Paganel zich naar de plaats waar de steltloopers stonden.

Op behoorlijken afstand aangekomen, schoot Paganel zijn geweer in de lucht af, daar hij niet onnoodig het vogelenbloed wilde vergieten. En als op een afgesproken teeken, vlogen alle flamingo's gelijk omhoog, terwijl Paganel hen oplettend door zijn bril gadesloeg.

„Welnu," vroeg hij den majoor, toen de troep verdwenen was, „hebt u ze zien vliegen?"

„Ik moest wel blind geweest zijn, als ik dat niet gezien had."

„Vindt u, dat ze onder het vliegen op gevederde pijlen lijken?"

„Geen sprake van!"

„In het geheel niet," liet Robert er op volgen.

„Dat wist ik wel," hernam de geleerde op een toon van voldoening. Zulks verhinderde niet, dat de meest trotsche aller bescheiden menschen, mijn beroemde landgenoot Chateaubriand, deze vergelijking betreffende de flamingo's durfde opstellen. Ach, beste Robert,

vergelijkingen zijn de meest gevaarlijke dingen die er bestaan. Bezondig je er nooit aan, mijn jongen."

„U bent dus voldaan over uw proef?" vroeg de majoor.

„In de wolken, majoor.

„Ik ook. Maar laat ons nu een beetje voortmaken, want door uw beroemde Chateaubriand zijn we een mijl achtergekomen."

Toen ze weer bij het gezelschap terugkwamen, vond men Glenarvan in druk gesprek met Thalcave, die den Schotschen edelman echter niet goed scheen te begrijpen. De Patagoniër was reeds eenige malen blijven staan en had met groote verbazing naar den horizont gestaard. Daar Glenarvan de hulp van zijn vriend Paganel moest ontberen, waren zijn pogingen om den Indiaan te ondervragen tot dus verre mislukt. Nauwelijks werd de Fransche geleerde dan ook zichtbaar, of hij riep deze toe:

„Hé, vriend Paganel, kom eens gauw hier; Thalcave en ik begrijpen elkaar niet!"

Gedurende eenige oogenblikken onderhield Paganel zich met den Patagoniër en zich tot Glenarvan wendende verklaarde hij:

„Thalcave verwondert zich over een bijzonder vreemd verschijnsel."

„Welk?"

„Geen enkele Indiaan te ontmoeten, noch een spoor, dat op hun aanwezigheid kan duiden."

„Waaraan schrijft Thalcave dit toe?"

„Hij weet het niet; hij verwondert er zich slechts over."

„Welke Indianen dacht hij hier aan te treffen?"

„Juist diegenen in wier handen, volgens hem, kapitein Grant gevallen is; n.l. de Calfoucoura-Indianen."

„Wat zijn dat voor lieden?"

„Stammen die een dertig jaar geleden, dus voor hun verdrijving, een groote macht hadden. Sindsdien hebben zij zich aan de overheersching der blanken onder-

worpen, voor zoover men namelijk ooit van de onderwerping van een Indiaan kan spreken. Zij jagen in den regel over de Argentijnsche vlakten en ik verwonder mij met Thalcave, nergens een spoor van deze menschen te vinden, die het edele beroep van struikroovers uitoefenen."

„Wat staat ons dan nu te doen?"

„Ik zal het Thalcave vragen."

En na eenige minuten met den gids gesproken te hebben, zei hij:

„Ziehier de raad van Thalcave: we moeten onzen weg naar het oosten vervolgen tot fort Independance — dat op onzen weg ligt — en indien we daar geen inlichtingen krijgen over kapitein Grant, dan zullen we tenminste gewaar worden, waar de Indianen zijn gebleven."

„Is dat fort Independance nog ver?"

„Neen; aan den voet van den Tandilberg, ongeveer zestig mijl hiervandaan."

„Wanneer kunnen wij er zijn?"

„Morgenavond."

Men begrijpt, dat lord Glenarvan zich over een en ander zeer teleurgesteld gevoelde. Geen enkele Indiaan in de Argentijnsche vlakten vinden was iets, waarop niemand gerekend had, want gewoonlijk treft men er veel te veel aan. Er moest dus een ernstige reden voor bestaan, dat deze menschen het veld hadden geruimd.

Maar ernstiger was de waarschijnlijkheid, dat kapitein Grant door een dezer stammen in zuidelijke of noordelijke richting was weggevoerd. De twijfel hierover bracht lord Glenarvan in de grootste onrust. Tot elken prijs moest men het spoor van kapitein Grant blijven volgen. Het beste was dus eigenlijk, Thalcave's raad na te komen en naar het dorp Tandil, aan den voet van den gelijknamigen berg te trekken. Daar zou men wel verder kunnen zien.

Tegen vier uur zag men aan den korizont een heuvel, die in dit vlakke land best den naam van een berg zou

kunnen hebben. Het was de sierra Tapalquem, aan welks voet de reizigers den nacht doorbrachten.

Zonder eenige moeite of inspanning trok men den volgenden morgen over dezen berg. En inderdaad, menschen als de leden van het gezelschap van lord Glenarvan, die de Cordillera's des Andes onder den voet hadden gekregen, zouden voor een heuveltje als de sierra Tapalquem niet afschrikken. Tegen twaalf uur 's middags bereikte men het verlaten fort Tapalquem, de eerste schakel in de vestingketen, welke het zuidelijk gedeelte der provincie tegen de invallende Indianen moet beschermen. Doch tot stijgende verbazing van Thalcave vond men hier al evenmin een spoor van de oeroude bewoners der Argentijnsche vlakten. Iets later ontdekte men drie inlandsche ruiters, die echter bij de nadering der vrienden onmiddellijk de vlucht namen.

„Wat zijn dat voor lieden?" vroeg lord Glenarvan.

„Gaucho's," antwoordde de Patagoniër, daarbij deze lieden den naam gevende, welke eenige dagen te voren een zoo hevig twistgesprek tusschen Paganel en Mac Nabbs had veroorzaakt.

„Aha, Gauchos", herhaalde de majoor. „Welnu, vriend Paganel; vandaag waait er geen Noorderwind: hoe denkt u nu over deze menschen?"

„Ik denk, dat ze er uit zien, als een paar gemeene schelmen, waarde majoor."

„En van dezen schijn tot de werkelijkheid?..."

„Is maar een stap, mijn waarde!"

De bekentenis van den Franschen geleerde werd met een algemeen lachen begroet. De brave man maakte er zich niet boos om; integendeel, hij zelf lachte hartelijk mee.

Op voorstel reden alle vrienden dicht bij elkaar, want alhoewel de landstreek geheel verlaten scheen, wilde men op iedere mogelijkheid voorbereid zijn. Deze voorzorg bleek echter overbodig, want er viel dien dag niets bijzonders voor en 's avonds kampeerde men in een

zeer groote verlaten hut, waarin de Indianen-opperhoofden gewoonlijk hun benden verzamelden.

Thalcave onderzocht de hut evenals de naaste omgeving en stelde ten slotte vast, dat sinds geruimen tijd geen menschen hier waren geweest.

Den volgenden morgen begaf men zich wederom tijdig op weg. Men ontdekte nu ook de eerste groote stallen voor het Argentijnsche vee, maar op voorstel van den Patagoniër besloot men, er zich niet op te houden, doch regelrecht door te rijden naar fort Independance.

Daar hoopte men inlichtingen te krijgen over den verlaten toestand van het land.

De boomen, die na het verlaten der Andes zoo schaarsch geworden waren, werden nu weer talrijker; de meesten waren eerst geplant na de komst der Europeanen in Zuid-Amerika. Men vond er paternosterboomen, perzikboomen, populieren, wilgen en acacia's, die snel en in het wild opgroeiden. Ze stonden in den regel om de „corrales", omheinde ruimten voor vee en paarden. Daar weidden duizenden ossen, runderen, schapen, paarden en ander vee, dat door een gloeiend ijzer geteekend was en aldus den stempel droeg van den eigenaar. Deze talrijke kudden werden slechts bewaakt door groote en waakzame herdershonden. De min of meer zoutachtige bodem is bij uitstek voor het vee geschikt en levert een zeer goed voer. Dergelijke vetweiderijen worden in den regel bestuurd door een opzichter en vier of vijf cow-boys.

Het leven dezer inlandsche cow-boys gelijkt in vele opzichten op de groote herdersvorsten waarover in den Bijbel gesproken wordt. Hun kudden zijn minstens zoo talrijk als die der Aartsvaderen.

Deze en dergelijke dingen vertelde Paganel op even uitvoerige als onderhoudende wijze aan zijn reisgenooten, die zeer gaarne naar den Franschen geleerde luisterden.

Ook was Paganel in de gelegenheid, zijn vriend op

de eigenaardige uitwerking der luchtspiegelingen te wijzen. Vaak gebeurde het n.l. dat de groote vetweiderijen in de verte op drijvende eilanden geleken, terwijl de populieren en wilgen die er om heen stonden, den indruk maakten van golvende strepen in het water, dat bij de nadering der reizigers scheen te willen wegvluchten.

Behalve de vetweiderijen, trof men dien dag, men schreef 6 November, eenige saladero's aan, waar het vetgemeste vee geslacht werd. Eigenlijk wil het woord „saladero" „zoutplaats" zeggen, welke naam deze inrichtingen te danken hebben aan de omstandigheid, dat daar ter plaatse het vleesch gezouten en aldus voor het transport in gereedheid wordt gebracht.

Men denke echter niet, dat het veeslachten een gemakkelijk beroep is. Vooral de stieren laten zich niet altijd goedschiks ter slachtbank voeren. Dan verandert de slager in den oud-Spaanschen stierenvechter, waarbij hij met buitengewone behendigheid, maar tevens met groote wreedheid optreedt.

Over het algemeen leveren dergelijke slachterijen een schouwspel op, dat niet bepaald voor dames geschikt is. Wijd in den omtrek wordt de lucht bezwangerd met een afschuwelijke geur van gedoode dieren, terwijl ontelbare gieren van heinde en ver toeschieten om de overblijvende resten onder elkaar te betwisten.

Op het tijdstip dat onze vrienden voorbij kwamen, waren deze slachtplaatsen nog gesloten: de groote slachtcampagne zou eerst eenige maanden later beginnen.

Aangezien hij nog dien zelfden avond te fort Independance wilde aankomen, zette Thalcave zijn paard tot grooteren spoed aan, welk voorbeeld door de overige ruiters gevolgd werd. Zoo schoot men aardig op.

Men kwam voorbij verschillende boerderijen, die veel op vestingen geleken. Zij waren omringd door dikke muren en voorzien van schietgaten; uit een en ander

was af te leiden, dat de bewoners voortdurend op hun hoede moesten zijn voor de plunderende Indianen.

Best mogelijk, dat Glenarvan op deze boerderijen eenige gewenschte inlichtingen zou gekregen hebben, maar men vond het algemeen raadzamer, rechtstreeks naar fort Independance door te rijden.

Men hield zich dus nergens op. Laat in den middag trok men over het los Huenos riviertje en eenige mijlen verder op, de Chapaleofu.

Het duurde niet lang meer en de pooten der paarden drukten de vruchtbare hellingen van het Tindalgebergte. Een uur daarna vertoonde zich in een nauw dal het gelijknamige dorp. Daar boven ontwaarde men een sterke vesting.

Men had het fort Independance bereikt.

EEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Het fort Independance.

Het tot de provincie Buenos-Ayres behoorende Tandil-district telt ongeveer vierduizend inwoners en heeft als hoofdplaats het door het fort Independance beschermde dorp Tandil.

Een merkwaardigheid van dit dorp is, — een merkwaardigheid, welke onze vriend Paganel waarschijnlijk bekend zou zijn, — dat het hoofdzakelijk bewoond wordt door Fransche kolonisten en door Basken, terwijl men daarbij de Italiaansche kolonisten niet mag vergeten. Het was de Franschman Parchappe, die in 1828 den bouw van fort Independance leidde, een fort, dat dienen moest, om de landbouwers tegen de plunderende Indianen te beschermen. Zijn landgenoot, professor d'Orbigny, stond hem bij den bouw van het fort terzijde.

Dit dorp is een vrij gewichtig handelspunt. Door middel van ossenkarren is de hoofdstad Buenos-Ayres in

twaalf dagen te bereiken; van uit Tandil wordt het gezouten vleesch naar alle richtingen en havens des lands vervoerd, waarbij de vermelding der Indiaansche huisnijverheid, zooals katoen, wol en lederwerken niet vergeten mag worden. Het dorp Tandil heeft eveneens eenige zeer goed gebouwde scholen en kerken, waarin men alle kennis vergaren kan, die men voor deze en de toekomende wereld noodig kan hebben.

Het was natuurlijk Paganel, die deze geleerde mededeelingen aan zijn vrienden deed. Hij besloot zijn betoog met de overtuiging uit te spreken, dat in Tandil wel inlichtingen zouden te krijgen zijn.

Op voorstel van Glenarvan werden de paarden dus ondergebracht in een tamelijk goed uitziende herberg en vervolgens begaven de vrienden zich te voet naar het fort Independance.

Om in de vesting te komen, moesten de reizigers eenige minuten tegen de steile berghellingen opklauteren en door een poort gaan, die op zeer slordige wijze door een Argentijnsche schildwacht bewaakt werd. Het feit reeds, dat men de vreemdelingen ongehinderd door liet, wees op een groot gebrek aan discipline.

Op het exercitie plein gekomen, zag men juist eenige soldaten aan het oefenen. De oudste dezer soldaten was echter nauwelijks twintig jaar; de jongste stellig nog geen zeven. Men kon dus veilig van eenige kinderen spreken, die vrij aardig soldaatje speelden. Hun uniform bestond uit niets anders dan uit een gestreept hemd, dat door een lederen riem om het middel werd vasgehouden. Broek of Schotsche rok scheen dit leger ten eene male vreemd te zijn.

Trouwens het milde klimaat stond een dergelijke luchtige kleeding toe. Vooral Paganel, die als Franschman met hart en ziel republikein was, kreeg terstond een hooge dunk van een regeering, die geen geld verspilde aan goud- of zilverborduursels.

Elk der jeugdige soldaten droeg een percussie-geweer en een sabel. Hierbij moet echter terstond opgemerkt

worden, dat het laatste te lang en het eerste te zwaar was voor de „soldaatje spelende kinderen."

Merkwaardiger wijze geleken al deze soldaten op elkaar als twee druppels water. Ook de korporaal-instructeur had een familie-trek, die met zijn manschappen gemeen was. Het vermoeden lag hier dus voor de hand, dat het twaalf broeders waren, die zich onder leiding van den dertienden in den wapenhandel oefenden.

Paganel verwonderde zich over dit verschijnsel niet buitengewoon. Hij kende de statistiek en wist, dat een Argentijnsche familie gemiddeld tien kinderen voortbrengt. Wat hem echter wel verwonderde, was het feit, dat de jeugdige soldaten op de Fransche manier exerceerden en de behandeling van het geweer in de z.g.n. twaalf tempo's uitvoerden. Vaak gebeurde het zelfs, dat de korporaal eenige bevelen gaf in de moedertaal van den Franschen aardrijkskundige.

Reeds wilde hij er zijn bevreemding over uitspreken, toen lord Glenarvan hem in de rede viel. En dit was ook te bergrijpen.

Men was n.l. niet naar het fort Independance gekomen, om kinderen te zien exerceeren en nog minder om zich bezig te houden met hun nationaliteit. Hij verzocht Paganel dus, natuurlijk op de beleefde manier welke den Schotschen edelman eigen was, eens te gaan informeeren, wie het hoofd der bezetting was en of deze krijgsman de vreemde bezoekers te woord wilde staan.

Paganel voldeed aan dit verzoek en onmiddellijk ging een der jeugdige soldaten naar een huisje, dat als kazerne dienst deed.

Eenige oogenblikken later verscheen de vesting-commandant. Het was een krachtig gebouwd man van omstreeks vijftig jaar, met enorme snorrebaard en gebiedende blik, d.w.z. voor zoover daarvan iets te zien was achter de machtige rookwolken, die hij uit een kort pijpje, een z.g.n. neuswarmertje blies.

Thalcave sprak den man aan en stelde het gezelschap van lord Glenarvan voor. Terwijl de gids sprak, keek

de commandant van fort Independance vriend Paganel voortdurend aan. De oude krijgsman scheen over een gewichtig probleem na te denken. Eindelijk scheen hij gevonden te hebben wat hij zocht, want zonder verdere complimenten de hand van Paganel grijpende, vroeg hij op vroolijke toon:

„Franschman?"

„Ja, Franschman."

„O, blij, verheugd! welkom! ben ook Franschman!"

Bij deze woorden drukte hij de hand van Paganel zóó krachtig, dat deze er een pijnlijk gezicht van trok.

„Een uwer vrienden?" vroeg de majoor.

„Maar majoor, wat dacht u dan? In alle vijf wereld-deelen heb ik vrienden!"

En na zijn hand niet zonder moeite losgemaakt te hebben uit de levende schroef waarin zij bijna verbrijzeld werd, begon hij met den gespierden commandant een praatje te maken. Glenarvan zou hen gaarne in de rede zijn gevallen, maar zoo gemakkelijk ging dat niet bij den ouden snorrebaard.

Het was den dapperen krijgsman aan te zien en aan te hooren, dat hij zijn vaderland reeds lang verlaten had. Weliswaar had hij zijn moedertaal niet vergeten, maar hij haspelde de woorden op grappige wijze door elkaar en sprak bijna als een neger uit de Fransche Congo.

Door middel van Paganel vernamen de bezoekers dan ook weldra de geschiedenis van dezen merkwaardigen man.

Hij heette Manuel Ipharaguerra, was Bask van geboorte en indertijd een metgezel geweest van Parchappe. Een jaar na zijn aankomst te Argentinië had hij zich laten naturaliseeren, had dienst genomen in het Argentijnsche leger en het tot sergeant gebracht. Kort daarop had hij een knappe Indiaansche vrouw gehuwd die nu twee kinderen, tweelingen aan de borst had. Dat het jongens waren, spreekt vanzelf. Welke echte soldaten-vrouw zou haar echtgenoot ooit een paar meisjes durven schenken? Vriend Manuel verachtte elk beroep dat bui-

ten den soldatenstand viel en hoopte nog eens, de Argentijnsche republiek een geheele compagnie stramme soldaten te kunnen schenken, tenminste, indien hij tijd van leven had.

„Flinke soldaten!" sprak hij vol vaderlijke trots. „José, Juan, Miquel, Pepe. Pepe zeven jaar. Bijt reeds een patroonhuls af."

Toen de kleine Pepe zich hoorde prijzen, ging hij in de houding staan en presenteerde het geweer.

„Hij wordt groot soldaat," liet de oude man er op volgen. „Zeker kolonel of generaal."

En de sluizen der welsprekendheid des heeren Manuel konden maar niet gesloten worden. Thalcave verbaasde er zich over, dat uit één mond zooveel woorden konden komen. Maar eindelijk moest de sergeant, en al was hij ook een Fransche sergeant, wel zwijgen.

Toen hij voorloopig uitgepraat was, verzocht hij de vreemde bezoekers, hem in zijn woning te volgen, waar zij werden voorgesteld aan de moeder van de compagnie, mevrouw Manuel.

En nu was eindelijk het oogenblik gekomen, dat de sergeant den reizigers vroeg, waaraan hij de eer van het bezoek had te danken.

Paganel vertelde hem een en ander van hun reis door de Pampa's en vroeg ten slotte naar de reden, waarom het land door de Indianen verlaten was.

„Ja, ja... niemand in het land..." sprak de sergeant.

„Inderdaad... niemand... niemand... wij... armen ledig... niets... niets te doen!"

„Waarom?"

„Oorlog."

„Oorlog?"

„Ja."

„Welke oorlog?"

„Burgeroorlog."

„Burgeroorlog?"

Men ziet, ook vriend Paganel ging al „negerfransch" praten.

„Ja, burgeroorlog."
„Met wie?"
„Paraquay en Buenos-Ayres."
„Welnu?"
„Nu Indianen allen naar het noorden, achter generaal Flores."
„Waarom?"
„Indianen plunderaars. In burgeroorlog Indianen altijd veel plunderen."
„Maar de opperhoofden?"
„Ook mee."
„Wat? Catriel?"
„Vertrokken."
„En Calfoucoura?"
„Vertrokken."
„En Yanche Truz?"
„Vertrokken."
„Allen vertrokken?"
„Ja."
„Niemand meer hier?"
„Neen."

De een na de ander bracht Paganel deze antwoorden aan Thalcave over.

Deze knikte toestemmend. En wat bleek nu?

Thalcave wist niet of had vergeten, dat er in de republiek een burgeroorlog woedde, welke later de tusschenkomst van Brazilië noodzakelijk zou maken. En aangezien de Indianen het liefst daar wonen, waar veel te plunderen valt, dus in streken waar de burgeroorlog woedt, hadden zij de Argentijnsche Pampa's verlaten en waren naar het Noorden getrokken.

Deze omstandigheid wierp alle plannen van lord Glenarvan in duigen. Indien Harry Grant zich in handen bevond van de aldus op roof uitgetrokken stammen, dan zou hij hoogstwaarschijnlijk medegevoerd zijn naar het Noorden. Op welke wijze zou men hem dan kunnen terug vinden? Zou men het onderzoek uitstrekken tot het noordelijk gedeelte der Pampa's?

Over dit besluit moest rijpelijk en terstond beraadslaagd worden.

Maar desondanks zou de oude sergeant misschien nog wel in staat zijn, één enkele vraag te beantwoorden. Het was de majoor die er aan dacht.

Men verzocht Paganel dus, zijn oud-landgenoot de volgende vragen te stellen:

„Hebt u ook vernomen, of zich bij de pampa-Indianen een Europeesche gevangene bevond?"

De oude krijgsman dacht eenige oogenblikken na en antwoordde ten slotte:

„Ja."

Hierop schaarden alle vrienden zich vol belangstelling om den commandant van het fort.

„Vertel eens een en ander," verzocht Paganel.

„Ik heb wel gehoord van Europeesche gevangenen, maar nooit gezien," luidde het antwoord.

„Nooit gezien?"

„Neen... Eenige jaren geleden..."

„Halt!" riep Glenarvan. „Eenige jaren geleden, kan niet uitkomen."

„Stellig, mijnheer."

„Maar de *Britannia* is in Juni 1862 vergaan?"

„Langer geleden, mylord."

„Onmogelijk."

„Toch wel... Bij de geboorte van Pepe... Ik heb gehoord van twee mannen..."

„Drie," riep Glenarvan.

„Twee, mylord."

„Twee? Twee Engelschen?"

„Neen, niet twee Engelschen... Een Franschman en een Italiaan..."

„Een Italiaan, die door de Poyuchen-Indianen vermoord werd?" riep Paganel.

„Ja... maar Franschman later gered."

„Gered?" riep Robert, die letterlijk aan de lippen van den sergeant hing.

„Ja, gered."

Allen keken naar Paganel, die zich als een wanhopige voor het hoofd sloeg.

„O, nu begrijp ik het," riep hij eindelijk. „Nu wordt me alles duidelijk."

„Maar vertel ons dan, wat er eigenlijk aan de hand is," riep Glenarvan.

„Beste vrienden," antwoordde Paganel, terwijl hij de hand van Robert in de zijne vatte, „bereidt u voor op een groote teleurstelling. Wij hebben een verkeerd spoor gevolgd. Het gaat hier niet om kapitein Grant, maar wel om een mijner landgenooten, den heer Guinard, die eveneens door de Indianen gevangen was genomen, maar nu weer veilig in het vaderland is.

Deze stellige verklaring werd stilzwijgend aangehoord. De dwaling werd nu allen duidelijk. De door den sergeant verstrekte inlichtingen stemden volkomen overeen met het verhaal, dat Paganel zijn vrienden eens gedaan had omtrent de gevangenname van een zijner landgenooten. Hier viel niet meer te twijfelen: men had inderdaad een verkeerd spoor gevolgd.

Glenarvan keek den Patagoniër aan, waarop deze den sergeant vroeg:

„Hebt u nooit iets gehoord van drie Engelsche gevangenen; schipbreukelingen van de *Britannia?*"

„Neen... men zou er in Tandil over gesproken hebben... en ik zou het moeten weten..."

Na deze stellige verklaring verliet men het fort, na met een handdruk den sergeant bedankt te hebben voor diens inlichtingen.

Glenarvan was hopeloos; Robert, die naast hem voortwandelde, liepen de tranen over de wangen. Men vond geen enkel woord om den armen jongen te troosten. Paganel maakte heftige gebaren en sprak tot zich zelf. De majoor hield de lippen stijf opeen geklemd.

Thalcave scheen zeer onder den indruk van zijn vergissing; er was echter niemand, die er aan dacht, hem daarover een verwijt te maken.

Zoo kwam men weer in de herberg aan.

Zwijgend gebruikte men het avondmaal. Geen dezer mannen had eenig spijt over de opofferingen die hij zich had getroost om kapitein Grant te vinden. Maar het feit, dat al hun moeite, al hun inspanning doelloos was geweest benam hun alle lust. En toch, hier was geen enkele twijfel meer mogelijk.

Indien kapitein Grant door de Pampa-Indianen gevangen ware genomen, dan had sergeant Manuel het moeten weten. Alles wat op deze onmetelijke vlakten gebeurt, wordt oververteld, beredeneerd, van alle kanten bekeken en er de conclusies uit getrokken. De eene jager vertelt het aan den andere en zonder dat er in deze streken een courant verschijnt, is men van alle bijzonderheden onmiddellijk en volkomen op de hoogte.

Er bleef de dappere reizigers dus niet anders over, dan zoo spoedig mogelijk naar de *Duncan* terug te keeren.

Intusschen verzocht Paganel lord Glenarvan, hem nog eens een oogenblik het document te laten zien dat hun onderzoek op een zoo slecht spoor had gebracht.

Met kwalijk verborgen woede, bestudeerde de Fransche geleerde het document; hij staarde en staarde er op, als wilde hij het een geheim, een nieuwe uitlegging aan ontrukken.

„Het document laat toch aan duidelijkheid niets te wenschen over," meende lord Glenarvan. „Het geeft toch een zeer aannemelijke verklaring omtrent schipbreuk en plaats van gevangenschap van kapitein Grant."

„En ik zeg van niet!" riep de Fransche geleerde, terwijl hij met de vuist op tafel sloeg. „Neen en honderdmaal neen! Daar Harry Grant niet op de Pampa's is, is hij niet in Amerika. Waar hij echter is, moet dit document ons vertellen, en vrienden, luistert naar mijn woorden, dit document zal het ons zeggen, of mijn naam is niet Jaques Paganel!"

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

De vloedgolf.

Een afstand van honderd vijftig mijl scheidt het fort Independance van de kusten van den Atlantischen Oceaan, een afstand die men, behoudens onvoorziene omstandigheden, in vier dagen zou kunnen afleggen.

Door de teleurstelling, welke hij den vorigen dag had ondergaan, was lord Glenarvan niet in staat, het sein tot vertrek te geven. Deze taak werd door den majoor kort en bondig overgenomen en tegen acht uur 's morgens begon men de zacht glooiende hellingen van het Tindalgebergte af te dalen.

Zwijgend reden Robert en Glenarvan naast elkaar voort. Paganel ging in gedachten alle woorden van het document na en probeerde er een nieuwe verklaring voor te vinden. Thalcave was, zoo mogelijk, nog zwijgzamer dan gewoonlijk, terwijl Tom Austin en zijn beide matrozen zoo kalm en rustig schenen als lieden, die voor geen ontmoediging vatbaar zijn.

Op een gegeven oogenblik sprong er een haas dwars over den weg.

De bijgeloovige Schotsche zeelieden keken elkaar aan en mompelden:

„Drommels, dat is een kwaad teeken!"

„In de Hooglanden," merkte Wilson op.

Waarop Mulrady antwoordde:

„Ouwe vriend, wat in de Hooglanden verkeerd is, is in Zuid-Amerika niet veel beter."

Tegen middag hadden de vrienden de vlakte bereikt, die zich tot de zee uitstrekte. En hoe meer men de kuststrook naderde, hoe talrijker grootere en kleinere rivieren door het vruchtbare land stroomden.

Tot nu toe had het weer zich goed gehouden. Maar dien dag zag de hemel er weinig geruststellend uit. De dichtgepakte, laaghangende wolken waren de dreigende voorboden van een hevige regen. Het bleef echter droog

en nadat men dien dag veertig mijlen had afgelegd, werd aan de oevers van een diep meer het kamp opgeslagen.

De vlakte welke men den volgenden dag doortrok, scheen nog waterrijker dan te voren. Uit alle poriën van den bodem drong het grondvocht naar boven. Zoolang het nog vast omgrensde meren waren, kon men er vrij gemakkelijk door en overheen komen. Maar met de beweeglijke modderpoelen, wier oppervlakten geheel met waterplanten bedekt waren, was dit niet het geval. En men kon hun aanwezigheid niet eerder vaststellen, dan dat men er midden in zat.

Deze „wandel-moerassen" hadden reeds menig mensch en dier het leven gekost. Ter verduidelijking kan het volgende staaltje dienen.

Op een gegeven oogenblik kwam Robert, die een kwart mijl vooruit gereden was, weer bij het hoofdgezelschap terug en riep:

„Mijnheer Paganel, kom eens gauw kijken; ik heb een bosch van hoorns ontdekt!"

„Wat? Een bosch van hoorns?"

„Ja, een bosch van hoorns, mijnheer Paganel. Of dan toch minstens, een kreupelhout."

„Je droomt, mijn jongen," antwoordde de geleerde, terwijl hij de schouders ophaalde.

„Ik droom niet, mijnheer Paganel. Komt u zelf maar eens zien! Het schijnt, dat men hier hoorns zaait en dat ze flink groeien. Ik moet u zeggen, dat ik graag zoo'n paar zaadkorrels zou hebben.

„Ik geloof, dat de jongen in volle ernst spreekt," meende de majoor.

„Jawel, mijnheer Mac Nabbs. Komt u ook maar eens kijken!"

Robert had zich niet vergist en weldra bevond men zich tegenover een onafzienbaar veld hoorns, dat zich tot den gezichtseinder uitstrekte.

„Wat zegt u er van?" vroeg Robert.

„Ik weet het niet te verklaren," bekende Paganel

ruiterlijk. En zich tot Thalcave wendende, keek hij deze met een vragende blik aan.

„De hoorns komen uit de aarde," verklaarde deze. „Maar de runderen zitten er onder."

„Wat?" riep Paganel. „Zou hier een heele kudde in het moeras zijn verdronken?"

Thalcave knikte bevestigend.

En inderdaad, een geweldige kudde had den dood gevonden in dit ontzaglijk moeras, waarin de dieren levend gesmoord waren. Dit, wel vaker in de Argentijnsche vlakten voorkomende feit, was den Indiaan zeer goed bekend en was tevens een waarschuwing, waarmede rekening gehouden moest worden.

Men maakte een omtrekkende beweging om dit onafzienbare dierengraf en een uur later had men het „hoornveld" achter den rug.

Met een zekere angst sloeg Thalcave een en ander gade: af en toe richtte hij zich in de stijgbeugel op teneinde een overzicht van de vlakte te krijgen.

Vaak gebeurde het, dat hij een mijl in zuidelijke of noordelijke richting afweek, om vervolgens weer op den ouden weg terug te komen. Hij vertelde echter noch wat hij hoopte, noch wat hij vreesde.

Deze, zoo dikwijls herhaalde bewegingen, lieten natuurlijk niet na, een ernstige bezorgdheid bij Glenarvan en Paganel wakker te roepen. Ten slotte hield de geleerde het niet meer uit en vroeg hij den gids naar de reden van zijn vreemde handelwijze.

Het antwoord liet niet op zich wachten.

Thalcave vertelde hem, dat hij zich verwonderde over de doorweektheid van den bodem. Sedert hij het beroep van gids uitoefende, had hij nog nooit een zoo vochtige grond gevonden. Zelfs gedurende het regenseizoen bood de Argentijnsche laagvlakte nog altijd een droog en begaanbaar pad.

„Maar waaraan is die toenemende vochtigheid dan toe te schrijven?" vroeg Paganel.

„Ik weet het niet," antwoordde de Indiaan.

En even later liet hij er op volgen:

„Als ik het eens zal weten, dan..."

Verder zweeg hij.

„Treden de door den regen gezwollen stroomen nooit buiten hun oevers?"

„Soms."

„En nu?"

„Misschien!"

Paganel moest zich met dit gedeeltelijke antwoord tevreden stellen. Hij bracht het woordelijk aan lord Glenarvan over.

„Wat raadt Thalcave ons te doen?"

Paganel herhaalde de vraag.

„Hard doorrijden!" luidde het antwoord.

Dit was gemakkelijker gezegd dan gedaan. De paarden werden doodmoede van het rennen over een bodem, die bij elke stap onder hun pooten wegzakte. Het water steeg voortdurend en het was dus van het allerhoogste belang, deze vlakte zoo spoedig mogelijk te verlaten.

Men gaf de paarden de sporen. Maar weldra werd de toestand hoogst bedenkelijk. Tegen twee uur n.l. werden de sluizen des hemels wagenwijd geopend en de reizigers van twee kanten „onder water genomen". Het was een geweldige stortregen, zooals men die slechts in de tropen kent. Nooit deed zich een betere gelegenheid voor, de wereld van haar philosophischen kant te beschouwen. Er bestond geen enkele mogelijkheid om aan de geweldige stortbui te ontkomen en het eenige wat er op zat was, alles geduldig over zijn hoofd laten gaan.

Het water droop onze vrienden uit de kleeren en kletsnat als ze waren, dankten ze den hemel, toen ze tegen den avond een vervallen en verlaten Indianen hut vonden, die een betrekkelijke schuilplaats tegen het water bood.

Mulrady en Wilson deden hun best, een vuur aan te leggen, dat meer rook dan warmte verspreidde.

Het avondeten, dat bijna niemand smaakte, bleef zoo

goed als onaangeroerd. Slechts de majoor at met zijn gewone appetit en deed het gedroogde, maar thans geheel doorweekte vleesch, alle eer aan.

In zijn hoedanigheid van Franschman, poogde Paganel te schertsen, maar niemand lachte om hem.

„Ik geloof, dat mijn grappen in het water zijn gevallen," meende hij; „ik zal er maar mede uitscheiden."

Het eenige wat men in de gegeven omstandigheden kon doen, was te gaan slapen. Men zou dan aan de vermoeidheid kunnen ontkomen en nieuwe krachten vinden voor den volgenden dag.

Toen men den volgenden morgen ontwaakte, regende het weliswaar niet meer, maar de geheel doorweekte bodem had de geweldige hoeveelheid water niet kunnen verwerken, die den vorigen dag gevallen was. Zoo ver het oog reikte stond het land blank. Wilden niet allen verdrinken, — en die mogelijkheid bestond in deze vlakke landstreek waar geen enkele berg of slechts bodemverhevenheid te zien was — dan moest men trachten, zoo snel mogelijk voorwaarts te komen.

Het behoud der ruiters hing nu geheel van hun paarden af.

Het zal tegen tien uur geweest zijn, toen Thaouka plotseling teekenen gaf van hevige ongerustheid. Het edele dier wendde voortdurend den kop om en keek naar het zuiden; het begon te hinniken en steigerde zoo geweldig, dat Thalcave de grootste moeite had, zijn dier in toom te houden. Het schuim kwam hem op den bek en men zag het Thaouka aan, dat, ware hij vrij geweest, hij in volle ren noordwaarts zou zijn gestormd.

„Wat scheelt Thaouka toch?" vroeg Paganel den gids.

„Heeft hij last van de beruchte bloedzuigers der Argentijnsche laagvlakten?"

„Neen," antwoordde de Indiaan.

„Heeft hij angst?"

„Ja!"

„Voor een gevaar?"

„Ja."

„Welk?"

„Dat weet ik niet."

Maar zoo men het gevaar, dat Thaouka bespeurde, niet kon zien, hooren kon men het in ieder geval. Een dof, dreigend geraas, als dat van de branding, deed zich in de verte vernemen. Van tijd tot tijd kwam er een vochtige wind over de reizigers; bevreesd voor een gevaar, dat zij niet kenden, vlogen de vogels in pijlsnelle vaart door de lucht en de paarden, die reeds tot de knieën door het water moesten stappen, gevoelden de eerste schokken van den naderende stroom. Spoedig daarop klonk in zuidelijke richting een donderend geluid, veroorzaakt door het brullen van tienduizenden runderen, paarden en ander gedierte, dat in noordelijke richting voor het water wegvluchtte.

En op het zelfde oogenblik weerklonk Thalcave's stem:

„*Anda, anda!*" (snel, snel).

„Wat beteekent dat?" vroeg Paganel.

„De vloedgolf, de vloedgolf," riep de Patagoniër, tegelijkertijd zijn paard de sporen gevende en in noordelijke richting voortrennende.

„Vrienden," riep Paganel, „Berg uw lijf; de vloedgolf nadert."

En allen volgden het voorbeeld van den gids.

Het was waarlijk hoog tijd. Uit het zuiden kwam een machtige vloedgolf aanzetten, die de vlakte weldra in een oceaan zou herschapen. De ontzaglijke watermassa vernielde alles wat haar op den weg tegenkwam en zette met onweerstaanbaar geweld haar loop voort.

Thans twijfelde Paganel er niet meer aan, of de groote Pamparivieren waren buiten haar oevers getreden en de mogelijkheid bestond, dat de Rio Colorado zich met de Rio Negro zou vereenigen tot een gemeenschappelijke bedding.

De vloedgolf naderde met de snelheid van een renpaard. Als een wolk voor den stormwind, vluchtten de

vrienden voor dit monsterachtig gevaar. Maar hoe ze ook rondkeken, nergens aan den wijden gezichtseinder was een schuilplaats te ontdekken. Waar men ook zag, overal ontmoetten de blikken water en lucht.

En voortdurend klonk Thalcave's stem:

„Anda, anda!"

Men zette de ongelukkige paarden tot grootere snelheid aan. Maar de arme dieren struikelden voortdurend, raakten met de pooten verward in het tot kluwen samengepakte prairiegras, dat ze niet konden zien. Men hielp ze overeind en enkele seconden later vielen ze weer. De verschrikkelijke vloedgolf was nog slechts twee mijl van hen verwijderd; duidelijk kon men in de verte de wit gekuifde golven zien.

Deze toestand duurde ongeveer een kwartier. Met bovenmenschelijke krachten worstelden de vrienden tegen den naderenden dood.

Er kwam echter een oogenblik, dat het water tot boven de borsten der paarden steeg. Nog een paar minuten en ze waren reddeloos verloren.

Zoo goed en zoo kwaad als het ging, begonnen de paarden te zwemmen. De stroom dreef hen voort met een snelheid, welke grooter moest zijn dan hun snelste galop, d.w.z. minstens twintig mijl per uur.

Het laatste oogenblik scheen gekomen, toen de majoor, even bedaard als gewoonlijk, riep:

„Een boom."

„Waar?" klonk het van alle kanten.

„Daar!"

En met uitgestrekten arm wees hij in de verte, waar een soort reusachtige noteboom zijn enorme takken boven het water spreidde.

Hij had niet meer noodig, zijn reisgenooten tot grootere spoed aan te zetten. Deze boom was hun eenige redding, een redding, die zij tot elken prijs moesten trachten te bereiken. De stroom dreef hen voort. Op dit oogenblik liet het paard van Tom Austin een akelig gehinnik hooren en verdween in de diepte.

Gelukkig had de brave zeeman zich bijtijds uit de stijgbeugels weten los te maken en begon nu flink te zwemmen.

„Tom," schreeuwde Glenarvan, „houd je aan mijn zadel vast."

„Dank u wel mylord; mijn armen zijn nog stevig genoeg."

„Robert," riep nu de leider van het gezelschap, „hoe staat het met je paard?"

„Zwemt als een goudvisch, mylord!"

Een oogenblik stilte.

Dan, plotseling, kalm maar bevelend, de donderende stem van den majoor:

„Geeft acht!"

Nauwelijks was het woord er uit, of een monsterachtige waterhoos stortte zich met een ademroovend geweld op de vrienden. Het was een watermassa van wel veertig voet hoogte en verscheidene millioenen tonnen zwaarte, waaronder de reizigers bedolven werden.

Toen de monsterachtige hoos voorbij was, kwamen allen weer aan de oppervlakte. Allen waren present; alle menschen: de paarden waren voor goed in de diepte verdwenen. Slechts het paard van Thalcave had zich en zijn berijder weten te redden.

„Houdt goeden moed, vrienden," riep Glenarvan, die met den eenen arm zwom en met den anderen Paganel boven water hield.

De majoor zwom als een zwemmeester; keurig, kalm en snel. Tom Austin en zijn matrozen zwommen als... matrozen, d.w.z. snel, zonder zich om het sierlijke te bekommeren. Robert hield zich aan de manen van Thaouka vast, die instinctmatig naar den reddende boom zwom.

Men was er nog slechts twintig vademen van verwijderd. In minder dan geen tijd, had men de eerste takken bereikt.

Het water kwam tot aan dat gedeelte van den stam waar de eerste takken beginnen; men kon zich dus

Op hetzelfde oogenblik dook Thalcave
in de kokende golven.

gemakkelijk in veiligheid brengen. Thalcave liet zich van zijn paard glijden en was de eerste in den boom, teneinde Robert een schuilplaats te geven waar hij buiten gevaar was. Het volgende oogenblik waren ook de overige zwemmers, doodmoe van de geweldige inspanning, in „behouden haven," indien men het zoo noemen mag.

Slechts Thaouka was nog buiten. Door den woesten stroom meegesleurd, was hij reeds eenige meters van den boom verwijderd. Het schrandere dier draaide den kop om en begon te hinniken, als wilde het zijn meester roepen.

„Laat je hem aan zijn lot over?" vroeg Paganel den gids.

„Ik? Nooit!"

En op het zelfde oogenblik dook Thalcave in de kokende golven om tien meter verder weer boven te komen. Hij klemde zich vast aan den hals van Thaouka en ruiter en paard dreven af naar den neveligen noordelijken horizont.

DRIE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Waar men een vogelenleven leidt.

De op een noteboom gelijkende Argentijnsche „ombu" had door zijn diep in den bodem geplante wortels den aanval der geweldige watermassa's kunnen weerstaan en het was aan deze omstandigheid te danken, dat Glenarvan en de zijnen het veege lijf hadden kunnen redden.

De boom had een hoogte van ongeveer honderd voet, terwijl zijn schaduw gevende kruin een omtrek van wel minstens zestig voet had.

Het geweldige bladerdak rustte op drie machtige takken; de onderste dezer takken hing bijna horizontaal op het water, de tweede was zoozeer in kleinere takken en twijgen verdeeld, dat hij een veilige schuilplaats

tegen den regen bood, terwijl de bovenste tak loodrecht omhoog wees. Tusschen al deze grootere en kleinere takken slingerde zich een dicht in elkaar gestrengeld net van lianen, zoodat deze enkele reusachtige boom veel op een bosch geleek.

Bij aankomst der vrienden ontweek een menigte vogels naar de hoogere takken; door hun gesjilp en gepiep verzet aanteekenend op deze huisvredebreuk. Eigenlijk ten onrechte. Want deze vogels hadden zooeven eerst bezit genomen van den boom en moesten eigenlijk verheugd zijn, nu ze zoo talrijk en voornaam gezelschap kregen.

Aldus was de provisorische woning van het gezelschap Glenarvan. Nauwelijks in hun nieuw domein aangeland, of de jeugdige Robert ging met den lenigen Wilson een onderzoekingstocht maken naar de „hoogere verdiepingen." Na een paar minuten klauteren, staken hun hoofden boven het groene koepeldak uit. Van af dit standpunt hadden ze een onbelemmerd uitzicht op de omgeving. Zoo ver het oog reikte, zagen ze niets dan water en lucht. De stormvloed had hier plotseling een nieuwe oceaan geschapen. Nergens in den wijden omtrek was een boom of berg te zien. Niets, niets! Slechts heel in de verte, daar waar wolken en golven zich vereenigden tot een nevelige lijn, bewoog zich een donkere stip: Thalcave, die op zijn trouwe Thaouka in noordelijke richting verdween.

De beide uitkijkers klommen weer naar beneden en vonden op „de onderste verdieping" lord Glenarvan, den majoor, Paganel, Tom Austin en Mulrady, die het zich op de harde takken zoo gemakkelijk mogelijk hadden gemaakt. Wilson vertelde, wat hij en Robert in den uitkijktoren hadden gezien. Evenals hij, waren allen van meening, dat Thalcave zich met zijn paard wel zou weten te redden.

Toen allen zoo in betrekkelijke veiligheid bij elkaar waren, was het Glenarvan's eerste zorg, na te gaan, in hoeverre de vrienden nu beveiligd zouden wezen tegen

het wassende water. Tot dit doel werden aan den boomstam verschillende inkervingen aangebracht en na verloop van eenige uren kon men inderdaad vast stellen, dat het water zijn hoogste stand bereikt had.

„En wat zullen we nu gaan doen?" vroeg de leider der expeditie.

„Ons nestje bouwen," stelde Paganel lachend voor.

„O, mijnheer Paganel, wat bent u weer grappig," riep Robert Grant.

„Maar beste jongen, nu we eenmaal als vogels in een boom moeten leven, zal er wel niets anders opzitten," antwoordde de waardige geleerde langs den neus weg.

„Aangenomen!" riep Glenarvan. „Maar nu zou ik wel eens willen weten, waarde professor, wie ons het noodige voedsel zal geven."

„Ik," antwoordde de majoor.

Aller blikken richtten zich op Mac Nabbs. De majoor had het zich tusschen twee takken behaaglijk gemaakt en haalde nu zijn knapzak te voorschijn, die weliswaar geheel doorweekt, maar nog flink gevuld was.

„O, daarin herken ik jou weer, beste neef," riep lord Glenarvan. „Jij denkt ook altijd aan alles."

„Toen ons plan vast stond om niet te verdrinken, was er geen enkele reden, dat we van honger moesten sterven," antwoordde de majoor bedaard.

„Ook ik zou er wel aan gedacht hebben," wierp Paganel in het midden. „Maar ik ben altijd zoo vreeselijk verstrooid.

„Hoeveel zit er in uw zak, majoor?" vroeg Tom Austin.

„Voedsel voor zeven man gedurende twee dagen."

„Dan hoop ik maar, dat de vloed binnen vier en twintig uur voldoende gezakt is om den boom te kunnen verlaten," liet Glenarvan er op volgen.

„Onze eerste zorg is dus, aan het ontbijt te denken," zei Paganel.

„Mij best," antwoordde de majoor. „Maar laten we eerst onze kleeren drogen."

„Hoe komen we aan vuur?" vroeg Wilson.

„Dat zullen we moeten maken," antwoordde Paganel.

„Waar?"

„Op het dak van het huis?"

„Met wat?"

„Met doode takken, die we in ons huis in voldoenden voorraad zullen vinden."

„Hoe zullen we het aansteken?" vroeg Glenarvan.

„Ons vuurzwam lijkt wel op een natte spons."

„Geen nood, waarde vriend. Een weinig droog mos, een zonnestraal, de lens van mijn verrekijker, en u zult eens zien, hoe gauw we een helder vuurtje hebben. Wie gaat mee naar het bosch om hout te zoeken?"

„Ik!"

Natuurlijk was het Robert, die onmiddellijk aan deze oproep gehoor gaf.

Hij en Wilson verdwenen in de diepten van het „bosch."

Na een paar minuten keerden beiden terug met een paar armen vol dood hout en weldra konden de vrienden zich aan een helder vuurtje verwarmen en drogen.

Alhoewel de boom geen vruchten droeg, vond men in de verschillende nesten een groot aantal eieren, om de vogels zelf niet te vergeten, zoodat men zich niet direct bezorgd hoefde te maken om het voedselvraagstuk.

Daar de vrienden op een eenigszins lang gerekt verblijf in hun vreemdsoortige woning moesten rekenen, was het hoofdzaak, zich zoo gemakkelijk mogelijk in te richten. Het was Paganel, die met dit voorstel kwam.

„Makkers," zei hij, „aangezien de keuken en de salon zich gelijkvloers bevinden, zullen we onze slaapkamers op de eerste verdieping in orde gaan maken. Het huis is groot genoeg; de huur niet duur er is dus plaats in overvloed. Ik zie daar een paar meter boven onze hoofden een schitterende verzameling, natuurlijke hangmatten, door moeder natuur uit de prachtigste lianen geweven. We zullen er slapen als in Abrams' schoot, terwijl een onzer de wacht zal betrekken."

„Wij hebben geen wapens," merkte Tom op.

„Ik heb mijn revolvers," antwoordde Glenarvan.

„En ik de mijnen," liet Robert er op volgen.

„Wat zullen we er mee uitvoeren, indien mijnheer Paganel geen middel vindt om kruit te fabriceeren?" liet Wilson er op volgen.

„Dat is niet noodig," sprak de majoor, terwijl hij een in goeden staat verkeerenden kruithoorn liet zien.

„Hoe komt u daaraan, majoor?"

„Thalcave gaf hem mij, denkende, dat hij ons wel van pas kon komen. Alvorens in de golven te duiken, stelde hij mij den kruithoorn ter hand.

„Welk een edelmoedige en dappere Indiaan!"

Waarop Tom Austin aanmerkte:

„Indien alle Patagoniërs van hetzelfde slag zijn als Thalcave dan vind ik het hier een bijzonder prettig land, mylord!"

„Zeg, vriend Paganel," vroeg de majoor, „hoever zijn we nog van de Atlantische kust verwijderd?"

„Ongeveer veertig mijlen, majoor. En nu, vrienden, ga ik u voor korten tijd verlaten. Ik wil eens zien, of ik daarboven geen uitkijkpost kan inrichten voor mijn verrekijker: ik kan u dan op de hoogte houden, van hetgeen er zoo om ons heen gebeurt."

Dit zeggende klom de Fransche geleerde behendig naar de „hoogste verdieping".

Intusschen spraken de achter gebleven reizigers over de vrienden op de *Duncan,* over kapitein Grant en over de mogelijkheid, of men de dappere Schot wel ooit terug zou vinden.

„Arme vader, arme Mary," zuchtte Robert. „Nu is alles voor ons afgeloopen."

Voor de eerste maal vond Glenarvan geen woorden om den armen jongen te troosten. En wat zou men ook kunnen zeggen? Had men niet met de grootste stiptheid den 37en breedtegraad gevolgd? Het op het document voorkomende cijfer was toch niet voor een andere uitlegging vatbaar.

„Alles wat mylord daar zegt, is volkomen waar," antwoordde Tom Austin hierop. „Maar desondanks zijn onze moeiten zonder resultaat gebleven."

„Het is jammer en ontmoedigend," zei lord Glenarvan.

„Jammer, zoo je wilt, beste neef," antwoordde de majoor, „maar niet ontmoedigend. Want juist omdat we over een aanduiding beschikken, die voor geen andere uitlegging vatbaar is, mogen wij de moed niet verliezen."

„Wat wil je daarmee zeggen?"

„Iets zeer eenvoudigs en zeer logisch. Zoodra we aan boord van de *Duncan* terug zijn, moeten we den steven naar het oosten richten en den 37en breedtegraad volgen tot het punt waarvan we vertrekken."

„Daar heb ik reeds aan gedacht, beste neef. Maar welke kans van slagen hebben we daarbij? Staat het verlaten van het Amerikaansche vasteland niet gelijk met zich verwijderen van de plaats, welke Harry Grant in zijn document heeft aangegeven? Ik bedoel Patagonië?"

„Je zou dus de nasporingen willen hervatten, indien er eenige waarschijnlijkheid bestond, dat de schipbreuk der *Britannia* niet heeft plaats gevonden aan de kusten van den Atlantischen of Stillen Oceaan?"

Glenarvan antwoordde niet direct.

„Den geheelen 37en breedtegraad nagaande, hebben wij wel een geringe kans," vervolgde de majoor. „Maar moeten wij niet deze geringe kans waarnemen?"

„Dat wil ik niet ontkennen," antwoordde Glenarvan.

„En gij, mijn vrienden?" Hierbij wendde de majoor zich tot de zeelieden.

„Wij zijn het volkomen met den majoor eens," riepen Tom Austin, Wilson en Mulrady.

„Welnu, beste vrienden," hernam Glenarvan na eenige oogenblikken ernstig te hebben nagedacht, „luistert allen goed wat ik te zeggen heb, en vooral jij, Robert. Ik zal al het mogelijke in het werk stellen om

kapitein Grant te redden. Ik heb er mijn leven voor veil. Zoo noodig, zal ik geheel Schotland voor ons doel trachten te winnen. Ook ik heb aan deze geringe kans gedacht van den 37en breedtegraad over zijn geheele lengte te volgen. Maar de hoofdzaak is dat niet. Er doet zich een andere, veel belangrijker vraag voor: mogen wij onze nasporingen op het Amerikaansche vasteland thans opgeven teneinde een ander spoor te volgen?"

Op deze stellige vraag durfde niemand direct antwoorden.

„Wat zeg jij er van?" vroeg Glenarvan, zich daarbij tot den majoor wendende.

„Edward, jouw vraag kan ik nog niet onmiddellijk met „ja" of „neen" beantwoorden. Eerst zou ik willen weten, welke landstreken de 37e breedte graad doorsnijdt."

„Dat kan Paganel ons wel vertellen," antwoordde lord Glenarvan.

„Welnu, vraag hem dan maar eens."

De geleerde aardrijkskundige was echter tusschen het gebladerte van den boom verdwenen. Men moest hem roepen.

„Hé, vriend Paganel!" riep Glenarvan.

Geen antwoord.

„Paganel! Paganel!" nu nog luider dan de eerste keer.

Eindelijk klonk een diepe stem:

„Present!"

Het scheen uit de wolken te komen.

„Paganel, waar zit u?"

„In mijn toren."

„Wat doet u daar?"

„Uitkijken."

„Naar wat?"

„Naar den horizont."

„Duurt dat nog lang?"

„Waarom?"

„We hebben u noodig."

„Mij noodig?"

„Ja!"

„Voor wat?"

„Om te weten, door welke landstreken de 37e breedtegraad gaat."

„Daarvoor behoef ik niet naar beneden te komen," antwoordde de geleerde.

„Waarom niet?"

„Dat kan ik zoo wel zeggen."

„Vertel het dan maar."

„Goed. Het Amerikaansche vasteland verlatende, doorsnijdt de 37e breedtegraad den Atlantischen Oceaan."

„Begrepen."

„Gaat over Tristan d'Acunha."

„Begrepen."

„Vervolgt zijn weg twee graden zuidelijk van Kaap de Goede Hoop."

„Wat?"

„Kaap de Goede Hoop."

„Begrepen."

„Gaat over den Indischen Oceaan."

„Begrepen."

„Raakt het Sint-Pieters-eiland en den eilandengroep Amsterdam."

„Vervolgens?"

„Snijdt de Australische provincie Victoria."

„Vervolgens?"

„Australië verlatende..."

De laatste zin werd niet voltooid. Aarzelde Paganel Was de geleerde aan het eind van zijn Latijn gekomen? Neen. Maar een vreeselijke kreet werd vernomen. Glenarvan verbleekte en keek zijn vrienden aan. Zouden ze door een nieuw ongeluk getroffen worden? Was de ongelukkige Paganel uit den boom gevallen? Reeds maakten Mulrady en Wilson aanstalten om te gaan kijken wat er aan de hand was, toen de lange gestalte van den geleerde verscheen. Paganel viel van tak tot tak. Zijn handen vonden geen enkelen steun. Leefde hij

nog? Was hij reeds dood? Men wist het niet, maar vast stond, dat hij het volgende oogenblik in de kokende golven zou verdwijnen, toen de gespierde arm van Mac Nabbs hem op het laatst te pakken wist te krijgen.

„Dank u wel, majoor!" riep Paganel.

„Vriend Paganel," vroeg nu de majoor op zijn eeuwig bedaarden toon, „wat is er toch aan de hand? Bent u weer eens verstrooid?"

„Ja, verstrooid, het is een verstrooidheid," antwoordde Paganel, met een door ontroering gesmoorde stem. „Verstrooid, maar vrienden, deze keer is het al een buitengewone verstrooidheid."

„Welke?"

„We hebben ons vergist. We vergissen ons nog steeds; we vergissen ons voortdurend en doorloopend."

„Verklaar u nader!"

„Glenarvan, majoor, Robert, vrienden," riep Paganel, „gij allen die aanwezig zijt en me hoort spreken, ik zeg u: wij zoeken kapitein Grant waar hij niet is."

„Wat?"

„Niet slechts waar hij niet is, maar waar hij zelfs nog nooit geweest is."

VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Dat een vervolg is op het voorgaande.

Een diepe stilte volgde op deze woorden. Wat bedoelde de geleerde eigenlijk? Had hij het verstand verloren? Maar hij sprak met zulk een vaste overtuiging, dat zich aller blikken op Glenarvan richtten. De bewering van Paganel was een direct antwoord op de vraag, welke even te voren gesteld was. Glenarvan maakte echter een afwerend gebaar, dat men niet ten gunste van Paganel kon uitleggen.

Intusschen had deze zijn zelfbeheersching terug gekregen en nam het woord.

„Ja," zei hij, „we hebben ons door het document laten misleiden en er iets op gelezen, wat er niet stond."

„Verklaar dat eens," zei de majoor.

„Niets is eenvoudiger dan dat. Evenals u had ik mij vergist en had een verkeerde uitlegging aan het document gegeven, toen, antwoord gevende op uw vragen, het woord „Australië" me de oogen opende."

„Wat?" riep Glenarvan, „u zult toch niet beweren, dat Harry Grant..."

„Ik beweer, dat het op het document voorkomende woord „austral" geen gedeelte van het koppelwoord *„hémisphère austral"* (zuidelijk halfrond) is, maar wel degelijk beschouwd moet worden als een gedeelte van het woord „Australië".

„Dat zou wel vreemd zijn," meende de majoor.

„Vreemd en onmogelijk," liet Glenarvan er op volgen.

„Onmogelijk?" riep Paganel. „Lord Glenarvan, het woord „onmogelijk" komt in onze Fransche woordenboeken niet voor!"

„U durft dus beweren," hernam Glenarvan op ongeloovigen toon, „dat de schipbreuk der *Britannia* heeft plaats gevonden op de kusten van Australië!"

„Ik ben er zelfs van overtuigd!"

„Deze overtuiging, vooral van een secretaris van een Aardrijkskundig Genootschap, verbaast mij ten zeerste, mijnheer Paganel."

„En waarom mijnheer?" vroeg Paganel, wiens zwakke zijde aangetast was.

„Omdat u dan geen verklaring zult weten te geven voor het op het document voorkomende woord *„indi"* hetgeen *„indiens"* (indianen) beteekent. Voor zoover mij bekend is, zijn er in Australië nog nooit Indianen voorgekomen, mijn waarde professor in de aardrijkskunde!"

Paganel scheen over deze opmerking geheel niet verbaasd; hij glimlachte slechts en antwoordde:

„Waarde vriend, u schijnt geheel uit het oog te verliezen, dat er op geen der drie documenten sprake is van „Indianen"; wel hebben we het woord „indi" gevonden,

en volgens mij, zijn deze twee lettergrepen een gedeelte van het Fransche woord „indigènes" hetgeen „inboorlingen" beteekent. U wilt het toch wel met mij eens zijn, dat er in Australië inboorlingen gevonden worden, nietwaar?"

Glenarvan wist niet, wat hij er van zeggen moest.

„Bravo! vriend Paganel," riep de majoor.

„Gaat u accoord met mijn verklaring, lord Glenarvan?" vroeg Paganel.

„Op één voorwaarde: indien u mij bewijst, dat de lettergrepen „gonie," welke op het Fransche document voorkomen, niets hebben uit te staan met „Patagonië."

„Natuurlijk heeft dat niets met Patagonië uit te staan, beste vriend. Lees mijnentwege wat u wilt, behalve het woord Patagonië!"

„Wat dan?"

„Wat u wilt!"

„Vertel het ons maar eens."

„*Agonie,* bijvoorbeeld."

„*Agonie!*" herhaalde de majoor.

De verklaring van dit woord heeft absoluut niets om het lijf. Hoofdzaak is, dat het woord „*austral*" „*Australië,,* beteekent, en ik zal u wel onmiddellijk zeggen, dat, indien ik het document gevonden had en mijn oordeel niet door uw verkeerde uitlegging op een dwaalspoor was gebracht, ik er nooit een andere verklaring aan zou gegeven hebben."

Van alle zijden werd de brave geleerde geluk gewenscht. Hij had nieuwe hoop gebracht in de harten van al deze brave mannen, die niets liever wilden, dan hun leven op te offeren, teneinde dat van een medemensch te kunnen redden. Maar alvorens zich geheel gewonnen te geven, vroeg lord Glenarvan:

„Nog één enkele vraag, beste Paganel."

„Spreek, mijn vriend."

„Welke nieuwe lezing zou u thans aan het document willen geven?"

„Ik zal het u vertellen," antwoordde Paganel, het kost-

bare papier uit zijn portefeuille te voorschijn halende.

En te midden eener algemeene en aandachtige stilte begon Paganel aldus:

„Le 7 juin 1862 le trois-mâts Britannia *de Glas-*
„gow a sombré après une longue agonie sur les
„côtes de l'Australie. Se dirigeant à terre, deux
„matelots et le capitaine Grant ont abordé le
„continent, où ils sont prisonniers de cruels indi-
„digènes. Ils ont jeté ce document par" et...

Waarvan de Nederlandsche vertaling luidt:

„Op 7 Juni 1862, is de driemaster Britannia *van*
„Glasgow gezonken na een heftigen doodstrijd
„op de Australische kust. Zich aan land begeven-
„de, hebben twee matrozen en kapitein Grant het
„vasteland bereikt, waar zij zijn gevangen geno-
„men door wreede inboorlingen. Zij hebben dit
„document in zee geworpen op" enzoovoorts.

„Is het u nu duidelijk, lord Glenarvan?"

„Zeer zeker, indien u mij verklaren kunt, hoe men Australië met den naam van vasteland kan bestempelen, aangezien iedereen weet, dat dit een eiland is."

„Maakt u daarover niet bezorgd, vrienden. De meeste aardrijkskundigen zijn het er over eens, dit eiland „het Australische vasteland" te noemen."

„Vrienden!" riep lord Glenarvan, „ik heb hier nog slechts één woord aan toe te voegen: allen op naar Australië en dat de hemel ons bijsta!"

„Aldus eindigde een gesprek, dat in de toekomst van zoo geweldige beteekenis zou blijken te zijn.

Thans kon men met een gerust hart het Amerikaansche vasteland verlaten en aan boord der *Duncan* teruggekomen, zou men nieuwe, gerechtvaardigde hoop bij de achtergeblevenen weten op te wekken. Neen, voor de brave makkers van lord Glenarvan, was kapitein Grant nog lang niet verloren!

Men besloot, deze schoone dag met een feestmaaltijd te vieren. Paganel stelde daarom voor, met Robert op „de jacht te gaan in het naburige woud."

Natuurlijk was Robert voor een dergelijk plan terstond te vinden. Men nam dus den kruithoorn van Thalcave, reinigde de revolvers en vertrok.

„Verdwaal maar niet," riep de majoor de beide jagers nog na.

De jacht liet zich goed aanzien. Het gelukte de beide jagers, een groot aantal vogels te schieten, die den meest verwenden fijnproever tevreden zouden gesteld hebben. Wilson kwam op de gelukkige gedachte, van een stuk touw en een gebogen speld een instrument samen te stellen, waarmede hij een flinke voorraad visch machtig werd.

Zoo had men dan eindelijk een waardige feestmaaltijd bij elkaar. Hierbij toonde vriend Paganel, dat hij niet alleen een voortreffelijk geleerde, maar tevens een uitmuntend kok was. Vogels en visschen werden onder zijn leiding door Wilson en Robert klaar gemaakt en toen de gerechten eindelijk opgediend werden, moest iedereen toegeven, dat ze overheerlijk waren.

Onder verschillende gesprekken verliep de avond en toen de zon ter kimme daalde, besloten onze vrienden, het voorbeeld der natuur te volgen, en naar bed te gaan.

VIJF EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

„Tusschen water en vuur."

Het zal tegen elf uur 's avonds geweest zijn, toen de vrienden plotseling uit den eersten slaap werden wakker geschud door het rommelen van een nog ver verwijderd maar snel naderbijkomend onweer.

Op verschillende punten werd de gitzwarte horizont verscheurd door felle bliksemschichten, die de oogen der reizigers verblindden.

„Wat zegt u wel van zulk een buitje, vriend Glenarvan?" vroeg Paganel.

Waarop de Schotsche edelman antwoordde:

„Ik geloof dat het onweer stevig inzet en dat er vannacht niet veel van slapen zal komen."

„Welnu, ik ben er heelemaal niet rouwig om. En daar we toch nergens dekking kunnen zoeken, verheug ik me reeds bij voorbaat, den hemel in vuur en vlam te zien!"

„Dat is natuurlijk weer de theorie van een geleerde," meende de majoor.

„En nog wel een zeer goed, waarde Mac Nabbs. Ik ben het volkomen eens met Glenarvan: het zal een prachtig onweer worden. Toen ik zooeven vergeefs trachtte in te slapen herinnerde ik mij verschillende natuurverschijnselen welke in deze streek veelvuldig voorkomen. Wij zijn n.l. op het oogenblik in een land, waar dikwijls hevige electrische luchtontladingen plaats vinden. Zoo heb ik bijvoorbeeld ergens gelezen, dat het in de provincie Buenos-Ayres in het jaar 1793, zevenendertigmaal gedonderd heeft gedurende één onweer. Mijn collega, de heer Martin de Moussy heeft het eens gedurende vijfendertig minuten onafgebroken hooren donderen."

„Met het horloge in de hand?"

„Met het horloge in de hand. Er is slechts één ding dat mij verontrust," vervolgde Paganel, „n.l. dat de boom waarop wij ons bevinden, de eenige bliksemafleider der geheele omgeving is. Ons „huis" heeft dus alle kans, door den bliksem getroffen te worden. Het zal u overigens bekend zijn, dat het schuilen onder een boom tijdens een onweer, door de geleerden sterk wordt afgeraden."

„Ik moet zeggen, dat uw raad bijzonder van pas komt, mijnheer Paganel," liet de majoor zich hooren.

„En dat uw aanbeveling zeer geruststellend is," voegde Glenarvan er aan toe.

„Wat zou het," antwoordde Paganel, die deze spottende opmerkingen niet scheen te hooren of niet wilde hooren. „Men moet ieder oogenblik te baat nemen om zijn kennis te verrijken. Aha, de muziek gaat beginnen."

En reeds werden zijn woorden overstemd door de eerste geweldige donderslagen. In alle tonen en geluiden

donderde, snerpte, siste, flitste, kraakte en floot het door de lucht. Het geheele uitspansel scheen in vuur te staan, terwijl de klanken van dit heidensch concert nog duizende malen versterkt en herhaald werden door de echo's van den donkeren hemel.

De bliksemstralen namen allerlei gedaanten aan. Sommigen vielen loodrecht naar de aarde en herhaalden zich vijf tot zes keer op dezelfde plaats. Anderen hadden den vorm van veel getande vorken, terwijl weer anderen zich in duizende takken verdeelden en zich aan het oog vertoonden als de meest grillige zigzaglijnen.

Stil en sprakeloos keken Glenarvan en zijn makkers naar dit overweldigend tooneel. Trouwens, indien ze getracht hadden, met elkaar te spreken, dan zouden ze elkaar toch niet verstaan hebben. Stroomen wit licht vielen op hen en in dezen fellen schijn verscheen en verdween plotseling de kalme houding van den majoor, het nieuwsgierige gelaat van Paganel, de krachtige trekken van Glenarvan, het ontstelde gezicht van Robert of het onbezorgde voorkomen der zeelieden, al naarmate het spookachtige licht op dezen of genen viel.

Tot dus ver was het nog droog gebleven. Maar weldra werden de sluizen des hemels wagen wijd geopend en de aarde door een onbarmhartige stortbui gegeeseld; kletterend en spattend vielen de regendruppels op het overstroomde land.

Kondigde deze regen het einde van het onweer aan? Zouden de vrienden vrij komen met een onvrijwillig stortbad? Neen. Want te midden der hevigste worsteling der natuurelementen, verscheen aan den gezichteinder plotseling een gloeiende bol ter groote van een vuist. Deze, door rook omgeven vuurbol, kwam met een duizelingwekkende snelheid naderbij en barstte in de onmiddellijke nabijheid van den boom uit elkaar. Te midden van een oorverdoovend gekraak en terwijl de vrienden bijna stikten door een zwavelhoudende damp, welke op deze uitbarsting was gevolgd, hoorde men plotseling den angstkreet van Tom Austin:

„De boom staat in brand!"

De eerste stuurman van de *Duncan* had zich niet vergist. In een oogwenk stond de reusachtige boom, waarop het vuur een gretig voedsel vond in den vorm van het vele doode hout, in lichte laaie. De nooddruftige schuilplaats de vrienden brandde als een stuk vuurwerk.

Om de ramp nog grooter te maken, stak er nu ook een sterke wind op, die de brand nog aanwakkerde. De verschrikte boombewoners werden letterlijk verschroeid terwijl de verstikkende rook hen ook nog den adem benam. Evenals de slachtoffers van oud-Indische godsdienstige gebruiken, schenen zij levend verbrand te zullen worden. Beter was het dus, van twee dooden de minst pijnlijke te kiezen.

Het was lord Glenarvan zelf die de oplossing gaf.

Want plotseling riep hij:

„Te water, mannen! Allen te water!"

Wilson, die reeds geheel door het vuur omringd was, sprong het eerste in de kokende golven. Maar nauwelijks was hij in het meer, of hij riep met een van afgrijzen vervulde stem:

„Help! Help!"

Zijn vriend Austin snelde onmiddellijk ter hulp en trok hem op den boom.

„Wat is er, Wilson?"

„Daar... Daar..."

„Wat dan?..."

„Kaaimannen!..."

En inderdaad, de boom was omgeven door een ontelbare schol dezer vraatzuchtige roofdieren. Paganel herkende hen onmiddellijk. Deze dieren, ook wel alligators genoemd, worden gerekend tot de meest gevaarlijke en wreede der Zuid-Amerikaansche stroomen.

Bij het zien dezer monsters, voelden de ongelukkige reizigers dat ze verloren waren. Nu was er geen keus meer; de dood door het vuur was al even verschrikkelijk als die door de vraatzuchtige monsters aan hun voeten.

Zelfs de majoor sprak op zijn bedaarden toon:

„Dat zou wel eens het einde van het einde kunnen zijn."

In het leven van een mensch komen oogenblikken voor, dat hij niet meer kan strijden, oogenblikken, waarin de elementen, die over zijn leven beslissen, het onderling moeten uitvechten.

Dit was nu ook met onze vrienden het geval. Lord Glenarvan wist niet meer, op welke hulp des hemels hij mocht hopen. Het scheen alsof hij en zijn makkers onherroepelijk tot een afgrijselijken marteldood veroordeeld waren. Geen uitkomst scheen meer mogelijk. Plotseling echter veranderde alles.

In het zuiden vormde zich langzamerhand een machtige luchthoos die een verbinding scheen te vormen tusschen de kokende watermassa op de vlakte en de door den storm wild voortbewogen wolken. Deze, om haar lengte-as draaiende luchthoos, naderde met razende snelheid den boom waarop zich onze vrienden bevonden. Het zoog in zijn midden een geweldige massa water op, terwijl het door zijn centrifugale kracht alle luchtlagen der omgeving tot zich trok.

In weinige seconden had de machtige hoos den boom bereikt, die tot in zijn wortels kraakte. Glenarvan had kunnen denken, dat het leger der kaaimannen een gezamelijke aanval op hun brandende schuilplaats deed. Hij en zijn makkers hielden zich krampachtig aan de brandende takken vast, die weldra met onweerstaanbare macht omlaag werden gerukt en met een overdoovend gesis het water raakten. Het was het werk van een seconde. Reeds was de hoos verder gesneld, ergens anders haar vernielende kracht uitoefenend en het water van het meer in zich opzuigende, dat zich op haar doortocht scheen leeg te pompen.

Voortgedreven door de vereenigde krachten van wind en strooming, dreef de boomstronk nu weg. De kaaimannen waren gevlucht, behalve één enkele, die zich met zijn geweldige kaken aan een der takken had vast-

geklemd. Mulrady greep echter een brandend stuk hout en gaf daarmede het monster zulk een vreeselijke slag op de lendenen, dat het onmiddellijk in de diepte verdween.

Thans bevrijd van de meedogenlooze monsters, haastten Glenarvan en zijn makkers zich, de takken te bereiken, die nog niet door het vuur waren aangetast. Inmiddels dreef de boom, als een brandende zuil in den stikdonkere nacht naar een onbekend doel.

ZES EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

De Atlantische Oceaan.

Gedurende twee uur dreef de boomstronk op de uitgestrekte watervlakte rond, zonder ergens land te bereiken. Langzamerhand had het water de vlammen uitgedoofd, zoodat hiermede het grootste gevaar geweken was. De majoor durfde zelfs beweren, dat het hem niets zou verwonderen indien het den reizigers gelukte, zich te redden.

De stroom had zijn eerste richting behouden en ging in zuidwest-noordoostelijke richting. De duisternis, welke nauwelijks door een nakomende bliksemstraal verbroken werd, was weer zoo diep geworden, dat het zelfs Paganel onmogelijk was, een of ander herkennigspunt aan den horizont te onderscheiden. Ook de storm ging liggen. De zware stortbui van voorheen had plaats gemaakt voor een fijne motregen, terwijl de ontlaste wolken in de hoogere luchtlagen voortjoegen.

Alsof er onder zijn schors een krachtig werkende motor verborgen ware geweest, dreef de boomstam met onstuimige vaart over de oppervlakte van het water. Eindelijk, het was ongeveer drie uur in den morgen, stelde Mac Nabbs vast, dat de wortels af en toe langs den grond schuurden. Hierop brak Tom Austin een lange tak van den boom af, peilde daarmede de diepte van het water en bevond, dat de bodem langzaam rees.

En inderdaad, een twintig minuten later voelden onze vrienden een hevige schok en bleef de boomstam roerloos liggen.

„Land! land!" riep Paganel luidkeels.

Het uiteinde der verkoolde takken had tegen een verhevenheid van den bodem gestooten. Nooit was een zeeman meer verheugd, eindelijk grond onder de voeten te hebben dan onze vrienden op dit oogenblik; hier was de klip de veilige haven.

Reeds lieten Robert en Wilson hun vreugdekreten over de watervlakte schallen, toen ze plotseling een welbekend fluitje vernamen. Het galoppeeren van een paard klonk over de vlakte en weldra dook de rijzige gestalte van den Patagoniër voor hun blikken op.

„Thalcave!" riep Robert het eerst.

En de vrienden herhaalden in koor:

„Thalcave!"

„Amigos!" (vrienden) antwoordde de Indiaan.

Hij had hen op de plaats opgewacht, waar de stroom hen moest brengen: hij zelf was er immers ook geland.

Hij nam Robert in zijn armen en drukte den jongen tegen zijn breede borst. Weldra drukten Glenarvan en diens makkers hem de hand, allen maar al te zeer verheugd, eindelijk weer hun trouwe gids terug te zien. Vervolgens bracht de Patagoniër hen naar de schuur van een verlaten boerderij. Hier brandde een helder vuur, waarboven onmiddellijk een paar sappige stukken wild werden gebraden. En toen ze allen zoo veilig geborgen waren, konden de vrienden zich nauwelijks voorstellen, aan welke gevaren ze ontkomen waren, aan het water, aan het vuur en aan de beruchte kaaimannen der Argentijnsche rivieren.

In weinige woorden vertelde Thalcave nu zijn wedervaren en gaf zijn dapper paard alle eer van hun beider redding. Op zijn beurt trachtte Paganel hem aan het verstand te brengen, welke nieuwe verklaring men voor het document had gevonden. Begreep de Indiaan al deze geleerde uiteenzettingen? Men zou er bijna aan

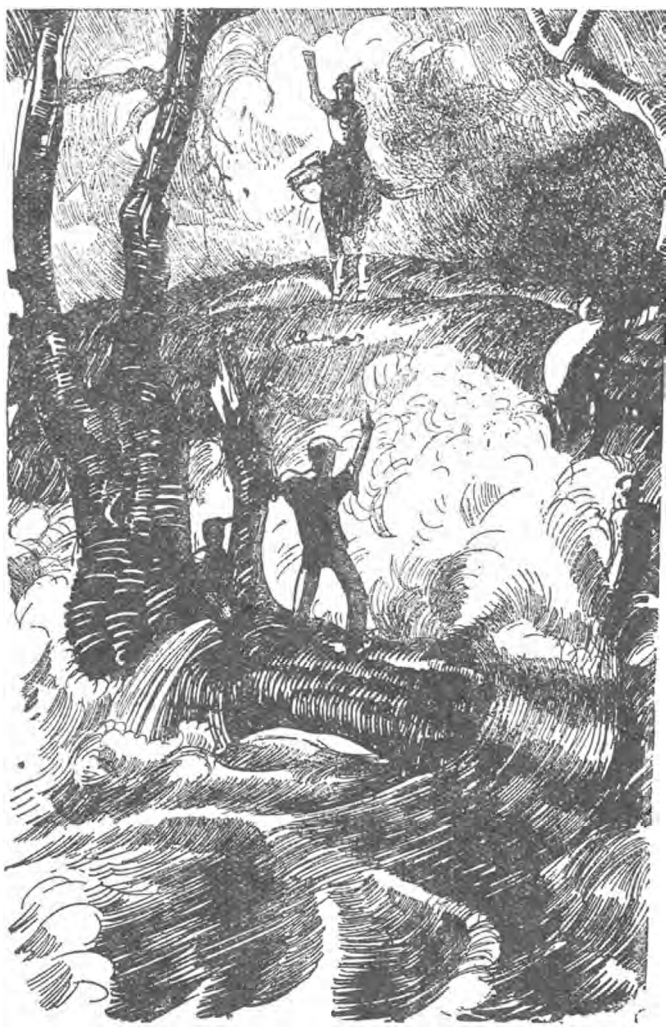

„Vrienden!" antwoordde de Patagoniër.

twijfelen; hoe het echter ook zij, hij zag dat zijn vrienden gelukkig waren en meer verlangde hij niet.

Men kan zich levendig voorstellen, dat onze onverschrokken reizigers, na hun gedwongen rust op den boom, niet lang aarzelden, weer op weg te gaan.

Tegen acht uur 's morgens waren allen voor het vertrek gereed. Men bevond zich echter te ver van een dorp of een boerderij, om paarden te kunnen koopen, en daarom besloot men maar, gebruik te maken van het oudste transportmiddel der menschen; van de beenen. Trouwens, de af te leggen weg bedroeg hoogstens nog veertig mijlen en Thaouka zou zeker niet zoo onwillig zijn, om af en toe een vermoeide voetganger te dragen. Indien alles goed ging, kon men binnen zes en dertig uur aan de kust van den Atlantischen Oceaan zijn.

Na een paar uur loopen hadden de gids en zijn makkers het met water bedekte laagland verlaten en bereikten zij de hooggelegen vlakten. Het Argentijnsche land herkreeg zijn gewoon aanzien en weldra bevond Glenarvan zich met zijn gezelschap in een streek, welke sterke overeenkomst vertoonde met de omgeving van het Tandilgebergte.

Dien dag gebeurde er niets bijzonders. Maar den volgenden dag, vijftien mijl voordat men aan de kust was, kon men de nabijheid der zee reeds merken. De z.g.n. „virazon" of zeewind bracht het lange gras in golvende beweging. Op den overigens schralen bodem groeiden kleine mimosa's en acasia's, terwijl zich hier en daar een kreupelhout verhief, dat nauwelijks op den naam van „bosek" aanspraak kon maken.

Men vond hier overal grootere en kleinere meren, die men moest omtrekken, hetgeen een vrij belangrijk oponthoud beteekende. Men verhaastte de schreden en onze vrienden waren danig vermoeid, toen ze tegen acht uur 's avonds het Saladomeer bereikten, dat onmiddellijk aan het zeeduin grenst. Doch hoe gelukkig waren ze, toen ze ter zelfder tijd het geraas der branding vernamen.

„De oceaan!" riep Paganel.

„Ja, daar is de oceaan," herhaalde Thalcave.

En ofschoon uitgeput van den vermoeienden tocht, klommen alle vrienden tegen het duin op, om eindelijk de zee te zien.

Maar de nacht was reeds gevallen. Te vergeefs zwierven de blikken over den duisteren waterspiegel: men zocht de *Duncan*, maar vond haar niet.

„En toch moet zij er zijn om ons aan boord te nemen," sprak lord Glenarvan.

„We zullen haar morgenochtend wel zien, beste neef," antwoordde de majoor.

Tom Austin liet een krachtig „Ahooi" weerklinken, doch kreeg geen antwoord. De wind was op dit oogenblik te sterk en de branding te woest; de westenwind joeg de wolken voort en de schuimende kuif der golven vloog als fijne stof over het duin. Ware de *Duncan* dus al op de afgesproken plaats, dan nog zou de matroos in het kraaiennest hen evenmin kunnen hooren, als zelf gehoord worden. Er zat dus niets anders op, dan kalm het aanbreken van den dag af te wachten.

De kust leverde echter geen enkele schuilplaats op. Nergens was een baai, inham of haven te zien; zelfs geen kreek. Zoo ver het oog reikte, zag men niets dan lage zandbanken, die zich tot ver in zee uitstrekten, en voor de scheepvaart gevaarlijker zijn dan klippen. Deze zandbanken veroorzaken n.l. een uiterst woeste branding, met het gevolg, dat elk schip, dat te dicht op de kust komt, onherroepelijk uit elkaar wordt geslagen.

Het was dus als van zelf sprekend, dat de *Duncan* zich zoo ver mogelijk van deze gevaarlijke kust verwijderd hield. Tom Austin meende zelfs, dat de voorzichtige John Mangles zijn schip minstens vijf mijlen buiten de kust zou houden.

De majoor gaf zijn ongeduldigen neef dus den raad, zich in het onvermijdelijke te schikken. Men kon nu eenmaal niets doen tegen de natuur. Waarom zou men

dan het onmogelijke beproeven en zich daardoor vermoeien?

En de waardige Schotsche officier begon onder beschutting van het duin, hun laatste kamp op te slaan. De laatste voorraad voedsel diende voor hun laatste avondmaal dat ze op deze reis zouden gebruiken. Daarna volgde iedereen het voorbeeld van den majoor en groef een tamelijk diep gat in het duinzand, waar men tot den hals in kroop: het was hun laatste slaapplaats op het Zuid-Amerikaansch vasteland.

Alleen lord Glenarvan bleef wakker.

Er woei dien nacht een stevige bries en de Oceaan voelde nog de nawerking van den jongsten storm. Zijn steeds woeste golven braken met donderend geluid geluid tegen den voet van het duin.

Nauwelijks kon lord Glenarvan zich voorstellen, dat de *Duncan* thans zoo dicht bij hem was. En anderzijds was het onaannemelijk, dat zij niet tijdig op de afgesproken plaats aanwezig zou zijn. Glenarvan en zijn makkers hadden de baai van Talcahuano op 14 October verlaten en den 12en November bevonden zij zich aan de kusten van den Atlantischen Oceaan. En in dien tijd van dertig dagen, dat men door Chili was getrokken, over de Andes was geklommen, door de Pampa's en de Argentijnsche vlakten was gereisd, had de *Duncan* ruimschoots tijd gehad, Kaap Hoorn te omzeilen en aan de tegenoverliggende kust van Zuid-Amerika te komen. Voor een zoo goed schip als de *Duncan,* bestond er geen vertraging; weliswaar zou de storm zijn woede ook hebben uitgeraasd op den oceaan, maar de *Duncan* was een goed schip en haar kapitein een goed zeeman. En daar de *Duncan* er dus zijn moest, was zij er.

Maar ondanks al deze overwegingen, kwam lord Glenarvan niet tot rust. Als redeneering en gevoel met elkaar strijden, moet de eerste het in den regel verliezen. De heer van Malcolm-Castle wist zich in de nabijheid van allen die hij liefhad en toch kon hij hen niet bereiken. Lang en ingespannen tuurde hij over de op-

pervlakte van het water; hij luisterde aandachtig, maar niets, niets bijzonders was er waar te nemen.

Doch eensklaps, daar, in de verte: vergiste hij zich of was het waar: had hij daar geen licht waargenomen?

„Ik vergis me niet," mompelde hij voor zich heen. „Daar ginds is de *Duncan*. Ach, waarom kan ik ook niets in de duisternis zien.

Maar daar kreeg hij eensklaps een idee. Paganel kon in het donker zien; zelfs bij nacht. Hij maakte Paganel wakker. De Fransche geleerde sliep als een mol in zijn gat, toen een krachtige hand hem plotseling wakker schudde.

„Hè, wie is daar?" riep hij.

„Ik."

„Wie is „ik"?"

„Ik, Glenarvan."

„Wat is er, beste vriend?"

„Ik heb uw oogen noodig."

„Mijn oogen?"

„Ja."

„Waartoe?"

„Om de *Duncan* in de duisternis op te sporen."

„De duivel hale het nachtzien," riep Paganel, die echter veel te blij was, zijn vriend een dienst te kunnen bewijzen.

Hij stond op, bromde wat, rekte zich uit, gaapte en volgde zijn vriend naar het strand.

Glenarvan verzocht hem, den horizont nauwkeurig te onderzoeken.

Gedurende verscheidene minuten staarde Paganel naar de donkere zee.

„Ziet u niets bijzonders?"

„Neen; zelfs een kat zou geen twee pas van zich af kunnen zien.

„Zoek maar eens een rood of groen licht, d.w.z. de lichten van bakboord of stuurboord."

„Ik zie geen groen en ik zie geen rood: alles is zwart

om me heen," antwoordde Paganel, wiens oogen zich onwillekeurig sloten.

Gedurende een half uur hield hij zijn ongeduldige vriend op het strand gezelschap; van tijd tot tijd viel zijn hoofd op de borst en kwam dan plotseling met een schok weer overeind.

Hij sprak nu geen woord meer. Hij wankelde als een beschonkene. Glenarvan keek naar Paganel. Paganel sliep loopende.

De Schot nam zijn vriend dus onder den arm en bracht hem terug naar zijn slaapgat, waar hij hem goed instopte.

Hij zelf keerde weer terug naar het strand.

Bij het aanbreken van den dag vlogen allen met een ruk wakker, toen ze plotseling den kreet vernamen:

„De *Duncan!* De *Duncan!*"

Een verklinkend hoerageroep beantwoordde den kreet van lord Glenarvan.

Allen snelden naar het strand.

En inderdaad, op ongeveer vijf mijlen buiten de kust, lag de *Duncan* onder halven stoom. Een fijne rookspiraal kwam uit de groote pijp en vermengde zich met de nevelen van den morgen. De zee stond vrij hol en een groot schip zou onmogelijk dicht bij de kust kunnen komen, zonder gevaar te loopen, op de zandbanken verpletterd te worden.

Gewapend met den verrekijker van Paganel, sloeg lord Glenarvan alle bewegingen van het jacht gade. John Mangles scheen hen nog niet bemerkt te hebben, tenminste, dit was uit geen enkele scheepsmanoeuvre op te maken.

Op dit oogenblik schoot Thalcave zijn karabijn in de richting van het jacht af.

Men luisterde. Men keek vooral. Driemaal schoot de Patagoniër: drie maal werd de losbranding door de echo's der duinen weerkaatst.

Eindelijk verscheen er een fijne witte rook boven het jacht.

„Ze hebben ons gezien!" riep Glenarvan. „Men heeft het kanon van de Duncan afgeschoten."

En enkele seconden later hoorde men op het strand het doffe geluid eener losbranding. De *Duncan* kwam onder vollen stoom en maakte aanstalten, zoo dicht mogelijk onder de kust te komen.

Door den verrekijker kon men weldra zien, dat er een sloep gestreken werd.

„Lady Helena zal niet mee kunnen komen," zei Tom Austin; „de zee is te onstuimig."

„Evenmin als John Mangles," liet de majoor er op volgen; „een kapitein mag zijn schip niet verlaten."

„Mary, Mary!" riep Robert, beide armen naar het zwaar deinende jacht uitstrekkende.

„Ook ik zou al aan boord willen zijn!" riep lord Glenarvan uit.

„Geduld maar, Edward," antwoordde de majoor. „Over twee uur zul je er zijn."

En inderdaad, zooveel tijd zouden de roeiers wel noodig hebben, om hun sloep heen en weer te brengen."

Lord Glenarvan trad op Thalcave toe, die naast Thaouka, onbeweeglijk naar de golvende zeeoppervlakte keek.

Glenarvan greep zijn hand en, naar het jacht wijzende, sprak hij:

„Kom mede!"

Maar de Indiaan schudde zachtjes het hoofd.

„Neen," antwoordde Thalcave bedaard. „Hier is Thaouka en dàar de Pampa's."

Bij deze woorden maakte hij een hartstochtelijk gebaar, als wilde hij de onmetelijke vlakte omhelzen.

Glenarvan begreep, dat de Indiaan nooit het land zou willen verlaten, waar het gebeente zijner vaderen rustte. Hij kende de vrome gehechtheid dezer woestijnkinderen aan hun geboortegrond. Hij drukte dus de hand van Thalcave en drong niet verder aan. De Schotsche edelman drong evenmin aan, toen de Indiaan de geldelijke

belooning voor zijn diensten weigerde, welke Glenarvan hem aanbood.

Op zijn manier glimlachend, voegde hij er aan toe: „Uit vriendschap."

Het was Glenarvan onmogelijk, iets te zeggen. En toch zou hij dezen edelen Indiaan een geschenk willen geven, waardoor hij voortdurend aan zijn vrienden uit Europa zou herinnerd worden. Maar wat bezat hij? Zijn wapens, zijn paarden, alles had hij tijdens de overstrooming verloren. En zijn vrienden waren al niet veel rijker dan hij.

Hij wist dus niet, op welke wijze hij zich tegenover Thalcave erkentelijk kon toonen, toen hij plotseling een goede gedachte kreeg. Hij haalde uit zijn portefeuille een kostbaar medaillon te voorschijn, — een meesterstuk van Lawrence — en gaf het den Indiaan.

„Mijn vrouw," zei hij.

Met aandoening keek Thalcave naar het portret en sprak eenvoudig:

„Schoon en goed!"

Op hun beurt namen nu Robert, Paganel, de majoor, Tom Austin en de beide matrozen, een hartroerend afscheid van den Patagoniër. In dezen braven man hadden allen een goed en oprecht vriend gevonden. Paganel gaf hem een kaart van Zuid-Amerika cadeau, waarop de beide Oceanen voorkwamen en naar welke kaart Thalcave dikwijls met de grootste belangstelling had gekeken. Het was het kostbaarste wat de geleerde bezat. Robert had slechts zijn liefkoozingen te geven, die hij echter evenmin voor zijn redder als voor Thaouka spaarde.

Op dit oogenblik kwam de sloep van de *Duncan* naderbij; zij gleed door een nauw vaarwater tusschen de zandbanken en bereikte weldra het strand.

„Hoe gaat het met mijn vrouw?" vroeg Glenarvan.

„En mijn zuster?" riep Robert.

„Lady Helena en miss Mary bevinden zich aan boord," antwoordde de bootsman. „Maar ik veroorloof

me, mylord opmerkzaam te maken," voegde hij er aan toe, „dat we geen oogenblik te verliezen hebben en onmiddellijk moeten vertrekken; het wordt alweer eb."

Voor den laatsten keer werd Thalcave omhelsd. Deze bracht zijn vrienden tot de sloep, die op het punt van vertrekken stond. Op het oogenblik dat Robert aan boord zou gaan, nam Thalcave hem in de armen, zag hem vol teederheid aan en sprak:

„Ga nu; je bent een man!"

„Vaarwel, mijn vriend, vaarwel!" riep lord Glenarvan nog eens.

„Zullen we elkaar nooit terug zien?" riep Paganel.

Thalcave strekte zijn arm ten hemel en antwoordde: *„Quien sabe?"* (Wie weet)?

Het waren de laatste woorden van den Indiaan, die in den wind verloren gingen.

Men stak van wal. Gedragen door de terugrollende golven, verwijderde de sloep zich snel van het strand.

Nog langen tijd was de roerlooze gestalte van Thalcave tusschen de hoogopspattende golven zichtbaar. Maar dan kwam een oogenblik, dat deze gestalte onduidelijker werd en ten slotte voor goed verdween uit het gezicht van zijn kortstondige vrienden.

Een uur later sprong Robert als eerste aan boord der *Duncan* en wierp zich in de armen van Mary Grant.

Gelijktijdig liet de bemanning een luid „hoera" weerklinken op de behouden terugkomst. Allen die haar verlaten hadden, waren weer veilig aan boord der *Duncan.*

Zoo was dan de tocht langs den 37en breedtegraad van Zuid-Amerika volbracht. Geen enkele hinderpaal had deze dappere menschen van hun weg kunnen afbrengen en hadden zij al niet te strijden gehad tegen de kwaadwilligheid der menschen, de tegen hen ontketende natuurelementen hadden hun onverschrokkenheid vaak op een zware proef gesteld.

« SOBELI », N. V., 23-25, Kogelstraat, Brussel - Tel. : 11.76.25.
E.-J. Havet, 19, Jupiterlaan, Vorst-Brussel.

Sensationeel!

Zijn in den boekhandel
te verkrijgen : aan

7 frank

per deel volgende 17 wereldberoemde boeken :

Jack London

N° 1 - Wittand.
» 2 - Beetgenomen.
» 3 - Verhalen van de Zuidzee.
» 4 - Michaël, broeder van Jerry. Deel I.
» 5 - » » » » Deel II.
» 6 - Als de Goden lachen.
» 7 - De Zeewolf. Deel I.
» 8 - » » Deel II.
» 9 - Zwerftochten in het Noorden.
» 10 - Liefde in de Tropen.
» 11 - Een dochter van de Sneeuwvelden. Deel I.
» 12 - » » » » Deel II.
» 13 - De Kracht van den sterke.

201175_019

vern002kind03

De kinderen van Kapitein Grant. Zuid-Amerika